

BIBLIOGRAPHIE BYZANTINE

IV
PHILOSOPHIE

BIBLIOGRAPHIE INTERNATIONALE
SUR LA PHILOSOPHIE BYZANTINE
(1949 - 1990)
PAR
LINOS G. BÉNAKIS

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1949-1976*

ΥΠΟ ΛΙΝΟΥ Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ

Α' Δημοσιεύματα Β. Ν. Τατάκη 1950-1976.

Β' Πατερική περίοδος

1. Πατερική Θεολογία και Φιλοσοφία.
2. Γενικά έργα.
3. Μονογραφίες για τή φιλοσοφική προβληματική στους ἐπὶ μέρους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Γ' Βυζαντινή περίοδος

1. Γραμματολογικά βοηθήματα. Γενικά φιλολογικά και ιστορικά έργα.
2. Γενικὲς ἐπισκοπήσεις τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας.
3. Γενικὲς μελέτες σὲ εἰδικὰ θέματα (Πλατωνισμός, Ἀριστοτελισμός, Νεοπλατωνισμός στὸ Βυζάντιο, Κράτος, κοινωνία

* Στὶς Σημειώσεις και στὴ Βιβλιογραφία τοῦ ἔργου τοῦ κ. Τατάκη ἔγιναν πολὺ λίγες προσθήκες ἀπὸ τὴ νεώτερη βιβλιογραφία, και μόνο ὅπου αὐτὸ κρίθηκε ἀπόλυτα ἀναγκαῖο και σὲ ἀμεση σχέση με τὸ συζητούμενο θέμα. Οἱ προσθήκες αὐτὲς τυπώθηκαν μέσα σὲ ὄρθιες ἀγκύλες. Τὸ κύριο νεώτερο βιβλιογραφικὸ ὑλικὸ ὡς τις μέρες μας, ποὺ ὅπως θὰ διαπιστώσει ὁ μελετητῆς εἶναι και ἀφθονο και σημαντικό, συγκεντρώθηκε στὸ Παράρτημα αὐτὸ τοῦ ἔργου με συστηματικὴ και χρονολογικὴ κατάταξη.

Τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἔχει προηγηθεῖ τὸ μελέτημά μου «Ἡ σπουδὴ τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας. Κριτικὴ ἐπισκόπηση 1949-1971», *Φιλοσοφία* 1 (1971) 397-433, ὅπου γίνεται συνθετικὴ προσπάθεια για μιὰ ἀποτίμηση τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνας στὸν τομέα τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας μιᾶς εικοσαετίας μετὰ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Τατάκη και συναγωγὴ πορισμάτων για τὸ χαρακτήρα και τὴ σημασία τῆς περιόδου αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας. Για πολὺ ἀπὸ τὰ βασικότερα ἔργα τῆς περιόδου 1949-71 ἐπιχειρεῖται ἐκεῖ σύντομη κριτικὴ παρουσίαση βασικῶν θέσεων και παρατίθενται και ἄλλα βοηθητικὰ στοιχεῖα (βιβλιοκρισιες, ἐκδοτικὰ προγράμματα, ἀνατυπώσεις παλαιῶν ἐκδόσεων κτλ.).

Ἐκφράζω στὸ συγγραφέα και στοὺς ἐκδότες τοῦ ἔργου τις θερμὲς εὐχαριστίες μου για τὴν εὐκαιρία ποὺ μοῦ προσφέρουν νὰ συμπληρώσω και νὰ ἐνημερώσω τὴν ἐργασία ἐκείνη ὡς καθαρὰ βιβλιογραφικὸ συμπλήρωμα τῆς περιόδου 1949-1976 και νὰ τὴν ἐμφανίσω ἐνσωματωμένη στὴν ἑλληνικὴ ἐκδοσὴ τῆς πολὺτιμης *Ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας* τοῦ κ. Β. Ν. Τατάκη.

La première partie de cette bibliographie (1949-1976) a été publiée, comme annexe, dans le livre de B. TATAKIS, *Ἡ Βυζαντινὴ Φιλοσοφία* [traduction grecque de l'ouvrage *La philosophie byzantine*, Paris 1949], μετάφρ. Εὐας Κ. Καλπουρτζῆ, ἐποπτεία και βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωση Λίνου Γ. Μπενάκη, Athènes 1977, pp. 339-368.

La deuxième partie (1977-1990), rédigée à la même methode, est publiée ici pour la première fois.

και πολιτική θεωρία, Αισθητική, Ἐπιστήμες, Βυζάντιο και Δύση κ.ά.).

Δ' Ἐκδόσεις και μονογραφίες για τὸ φιλοσοφικὸ ἔργο τῶν Βυζαντινῶν ἀπὸ τὸν Φώτιο ὡς τὴν πτώση τοῦ Βυζαντίου.

Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ Β. Ν. ΤΑΤΑΚΗ 1950-1976

- *Θέματα Χριστιανικῆς και Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας*, Ἀθήναι (Βιβλιοθ. Ἀποστ. Διακονίας 37) 1952, 208 σελ. [Με βάση τὰ μαθήματα στὸ «Ἀ-θῆναιο» 1950-51 περιέχει για τὴν πατερικὴ περίοδο: «Υπάρχει χρι-στιανικὴ Φιλοσοφία;» (σελ. 3-11), «Χριστιανικὴ Μεταφυσικὴ» (12-31), «Τὸ ἔργο τῶν πρώτων αἰώνων (χριστιαν. φιλοσοφίας)» (32-45), «Τὸ νόημα τῆς Ὁρθοδοξίας» (57-75), «Ὁ βυζαντινὸς μυστικισμὸς (στὴν πατερικὴ περίοδο, στὸν Νικόλαο Καβάσιλα και Γρηγόριο Παλα-μᾶ)» (75-115), «Θεωρητικὲς ἀπόψεις εἰκονοφίλων και εἰκονομάχων» (116-124), «Προορισμὸς και αὐτεξούσιο (ὡς τὸν Ἰωάννη Δαμασκη-νὸ)» (125-46).]
- *Μελετήματα Χριστιανικῆς Φιλοσοφίας*, Ἀθήναι (Ἄστρο) 1967, 211 σελ. [Για τὴν πατερικὴ περίοδο: «Ἑλληνικὸς Μυστικισμὸς-Πλωτίνος» (1950), σελ. 143-62—«Τὸ Χρονικὸ τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ» (1951), σελ. 197-210—«Ἡ ἀνοδικὴ πορεία στὴ χριστιανικὴ σκέψη» (1958), σελ. 11-29—«Προμηνύματα τοῦ συγχρόνου φιλοσ. στοχασμοῦ στὴ Βυζαντ. Φι-λοσοφία (τῶν Πατέρων)» (1959), σελ. 60-68—«Ἡ περὶ τοῦ ἀνθρώπου διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας» (1963), σελ. 30-43.]
- *Ἡ συμβολὴ τῆς Καππαδοκίας στὴ χριστιανικὴ σκέψη*, Ἀθήναι (Ἐκδό-σεις Γαλλικοῦ Ἰνστιτ. Ἀθηνῶν 111) 1960, 285 σελ.
- «Πλατωνισμὸς και Ἀριστοτελισμὸς στὸ Βυζάντιο» (1950-51), στὰ *Θέματα*, σελ. 147-94.
- «Βυζαντινὴ Ἐπιστήμη» (1950-51), *δ.π.*, σελ. 195-206.
- «Aristote critiqué par Théodoros Métochitès», στὰ *Mélanges offer-tes à Octave et Meïro Merlier*, Athènes 1953 (και ἀνάτυπο 7 σελ.).
- «Ἡ Βυζαντινὴ Φιλοσοφία» Α' (1953) και Β' (1963), στὰ *Μελετήματα*, σελ. 163-96.
- «Ὁ διάλογος τοῦ χριστιανικοῦ με τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα» (1958), *δ.π.*, σελ. 44-59.
- «Βυζαντινὸν-Φιλοσοφία», ἄρθρο στὴ *Θρησκευτ. και Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπ.*, Ἀθήναι, τ. 3 (1963) 1104-15.
- «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Μεθοδολογικά» (1963), στὰ *Μελετήματα*, σελ. 81-92.
- «Φώτιος ὁ μέγας ἀνθρωπιστής» (1966), *δ.π.*, σελ. 102-4.
- «Φιλοσοφικὲς προϋποθέσεις τῆς χριστιανικῆς ρητορικῆς τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς», *Χρονικὰ Αἰσθητικῆς* 6-7 (1967-68) 83-91.
- «Ὁ Ψελλὸς και ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία» (1967), στὸ *Χριστιανικὸ Συμ-πόσιο* 5 (1971) 26-32.

- «Ὁ Φώτιος ὡς φιλόσοφος», στὸ *Polychordia. Festschrift Franz Döl-ger*, τ. 3, Amsterdam 1968, σελ. 185-90.
- «Νικηφόρος μοναχὸς Ἐσυχαστής», *Κληρονομία* 1 (1969) 325-36.
- «La philosophie grecque patristique et byzantine», στὴν *Histoire de la Philosophie, I. Orient-Antiquité-Moyen Age*, Paris (Ency- clopédie de la Pléiade 26) 1969, σελ. 936-1005.
- «Ἡ ἑλληνικὴ πατερικὴ και βυζαντινὴ Φιλοσοφία» (Μετάφραση τοῦ παραπάνω ἀπὸ τὸν Κλεῖτο Ἰωαννίδη), *Δευκαλίων* 4 (1975) 146-203. /14

Β' ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Πατερικὴ Θεολογία και Φιλοσοφία*

- E. V. IVANKA, *Plato Christianus. Übernahme und Umgestaltung des Pla- tonismus durch die Väter*, Einsiedeln 1964, 496 σελ. (25 μελέτες τῶν ἐτῶν 1936-60, πολλές σὲ νέα ἐπεξεργασία και ὀργανικὴ σύνδεση με τὸ σύνολο. Εἰσαγωγή και Ἀνακεφαλαίωση εἰδικὰ για τὸν τόμο).
- X. ΓΙΕΡΟΣ, «Ἡ φιλοσοφία τοῦ Χριστιανισμοῦ και ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία», *Γρηγόριος Παλαμᾶς* 33 (1950) 112-21.
- W. SCHMID, «Frühe Apologetik und Platonismus», στὸ *Ερμηνεία. Fest- schrift für O. Regenbogen*, Heidelberg 1952, 163-82.
- J. H. WASZINK, «Der Platonismus und die altchristliche Gedankenwelt», στὸ *Recherches sur la tradition platonicienne*, Genève (Fondation Hardt) 1957, σελ. 139-78.
- M. SPANNENT, *Le Stoicisme des Pères de l'Eglise*, Paris 1957.
- D. W. KRAUSE, *Die Stellung der frühchristlichen Autoren zur heidnischen Literatur*, Wien 1958, 320 σελ.
- A. TUILIER, «La tradition aristotélicienne à Byzance des origines au VIIe s. La formation de la scolastique byzantine», *Actes du Con- grès de Lyon* (1958), Paris (Assoc. Budé) 1960, 186-97.
- W. PANNENBERG, «Die Aufnahme des philosophischen Gottesbegriffes als dogmatisches Problem der frühchristlichen Theologie», *Zeit- schr. f. Kirchengeschichte* 70 (1959) 1-45.
- K. ΜΠΟΝΗΣ, *Οἱ Ἀπολογηταὶ τοῦ 2ου και 3ου αἰ. ἐν τῇ σχέσει αὐτῶν πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν*, Ἀθήναι 1960.
- A. H. ARMSTRONG - R. A. MARKUS, *Christian Faith and Greek Philo- sophy*, London 1960, 162 σελ. (Paperback 1964).
- P. HENRY, Ἄρθρο «Hellenismus und Christentum», στὸ *Lexikon f. Theo- logie und Kirche* 5 (1960) 215-22.
- W. JAEGER, *Early Christianity and Greek Paideia*, Cambridge Mass. 1961, 154 σελ. (γερμ. ἐκδ. *Das frühe Christentum und die griechische Bildung*, Berlin 1963, 127 σελ. Ἑλλην. μετάφρ. Π. Βερροῦ, *Πρω- τοχριστιανικοὶ χρόνοι και ἑλληνικὴ παιδεία*. Εἰσαγωγή Κ. Γεωργού- λη, Πάτραι-Ἀθήναι 1966, 144 σελ.).

* Βλ. και Δημοσιεύματα Β. Ν. Τατάκη 1950-76.

- J. DANIÉLOU, *Message évangélique et culture hellénistique aux IIe et IIIe s.* Paris 1961, 485 σελ.
- A.-M. MALINGREY, *Philosophia. Étude d'un groupe de mots dans la littérature grecque dès présocratiques au IVe s. après J.-Chr.*, Paris 1961.
- KL. OEHLER, «Der consensus omnium als Kriterium der Wahrheit in der antiken Philosophie und der Patristik» (1961), στὸ *Antike Philosophie und Byzantinisches Mittelalter*, München 1969, 234-71.
- E. L. FORTIN, «The definitio fidei of Chalcedon and its philosophical sources», *Studia Patristica* 5 (1962) 489-98.
- I. N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς» (1963), στὸ *Φιλοσοφία καὶ Ζωή*, Ἀθήναι 1967, 95-114.
- W. J. VERDENIUS, «Plato und das Christentum», *Ratio* 5 (1963) 13-28.
- VL. LOSSKY, *Ἡ μυστικὴ Θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας* (1944), Μετάφρ. Στ. Πλευράκη, Θεσσαλονίκη 1964.
- N. ΝΗΣΙΩΤΗΣ, *Φιλοσοφία τῆς Θρησκείας καὶ Φιλοσοφικὴ Θεολογία*, Ἀθήναι 1965 (σελ. 46-9: Ἡ πατερικὴ σύνθεσις ὡς μέθοδος).
- J. H. WASZINK, «Bemerkungen zum Einfluß des Platonismus im frühen Christentum», *Vigiliae Christianae* 19 (1965) 129-62.
- K. KREMER, «Das Warum der Schöpfung. Ein Beitrag zum Verhältnis von Neuplatonismus und Christentum an Hand des Prinzips "bonum est diffusivum sui"», στὸ *Festschr. f. J. Hirschberger*, Frankfurt a.M. 1965, 241-64.
- W. THEILER, «Antike und christliche Rückkehr zu Gott» (1964), στὸ *Forschungen zum Neuplatonismus*, Berlin 1966, 313-25.
- H. CHADWICK, *The Early Church*, London 1967, 304 σελ.
- B. SCHLEISSHEIMER, «Zum Problem Glauben und Wissenschaft im 6. Jahrhundert», *Byzantinische Forschungen* 2 (1967) 318-44.
- H. LANGERBECK, «Die Verbindung aristotelischer und christlicher Elemente in der Philosophie des Ammonius Saccas», *Abhandl. Akad. Wiss. in Göttingen*, Phil. Hist. Kl. 69 (1967) 146-66.
- F. RICKEN, «Nikaia als Krisis des altchristlichen Platonismus», *Theologie und Philosophie* 44 (1969) 321-41.
- ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, *Τὸ ὀντολογικὸν περιεχόμενον τῆς θεολογικῆς ἐννοίας τοῦ προσώπου*, Ἀθήναι 1970, 95 σελ.
- «Ἡ εἰκόνα ὡς σημαντικὴ τοῦ μὴ συμβατικοῦ λόγου», *Φιλοσοφία* 1 (1971) 94-105
- P. J. FRARY, «The Logic of Icons», *Sobornost* 6 (1972) 394-404.
- P. NELLAS, «Théologie de l'Image: Essai d'anthropologie orthodoxe», *Contacts* 84 (1973) 259-86.
- I. N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Εἰκόνα» (1965), στὸ *Φιλοσοφικὰ καὶ Χριστιανικὰ Μελετήματα*, Ἀθήναι 1973, σελ. 215-17.
- L. OUSPENSKY, «The Theology of the Icon in the Orthodox Church», *One Church* 28 (1974) 134-44.
- FR. SOLMSEN, «Early Christian Interest in the Theory of Demonstration»,

- στὸ *Romanitas et Christianitas* (Festschrift J. H. Waszing), Amsterdam 1973, σελ. 281-92.
- J. DANIÉLOU, *Gospel Message and Hellenistic Culture*. Transl., ed. and with a Postscript by J. A. Baker, London 1973.
- ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, «Τὸ πρόσωπο καὶ ὁ ἔρωσ. Θεολογικὸ δοκίμιον Ὀντολογίας», *Δευκαλίων* 3 (1974) 143-294.
- H. J. VOGT, «Sohn Gottes—Logos des Schöpfers. Verwertung hellenistischen Gedanken bei den Kirchvätern», *Theolog. Quartalsschrift* 154 (1974) 250-65.
- W. BLUM, «Philosophie und Politik von den Apostolischen Vätern bis zu Origenes», στὸ St. Otto (ἐκδ.), *Die Antike im Umbruch. Politisches Denken zwischen hellenistischer Tradition und christlicher Offenbarung bis zur Reichstheologie Justinians*, München 1974, 19-36.
- N. ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ, *Τὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ. Δοκίμιον Πατερικῆς Θεολογίας*, Θεσσαλονίκη 1974, 291 σελ.
- G. BEBIS, «The Concept of εὐδαίμονια in the Fathers of the Eastern Church», *Κληρονομία* 7 (1975) 1-7.
- A. MEREDITH, «Orthodoxy, Heresy and Philosophy in the Fourth Century», *The Heythrop Journal* 16 (1975) 1-21.
- ΙΩ. ΖΗΖΙΟΥΤΛΑΣ, «Ἀπὸ τὸ προσωπεῖον εἰς τὸ πρόσωπον. Ἡ συμβολὴ τῆς Πατερικῆς Θεολογίας εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ προσώπου», στὸ *Χαριστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελλίτωνος*, Θεσσαλονίκη 1977, σελ. 287-323.
- ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, «Περὶ ἀναλογίας καὶ ἱεραρχίας», *δ.π.*, 185-206.
- M. RICHARD, «L'introduction du mot ὑπόστασις dans la théologie de l'Incarnation», *Opera omnia* 2, Louvain 1977 (Δημοσ. 42).
- L. BARNARD, «The Theology of Images», στὸ *Iconoclasm* (Ninth Symposium Byzant. Studies, Birmingham 1975), Birmingham 1977.
2. Γενικὰ ἔργα
- Δ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ, *Οἱ βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ 800-1453*, Ἀθήναι 1951.
- E. GILSON-PH. BÖHNER, *Christliche Philosophie von ihren Anfängen bis Nikolaus von Cues*, Paderborn 1954, 656 σελ.
- E. GILSON, *History of Christian Philosophy in the Middle Ages*, New York 1955.
- Δ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ, *Οἱ Πατέρες συγγραφεῖς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας*, Ἀθήναι 1961.
- P. WILPERT, «Die Philosophie der patristischen Zeit», στὸ *Die Philosophie im 20. Jahrhundert* (ἐκδ. Fr. Heinemann), Stuttgart 1963^a (1959), σελ. 123-160 (Βιβλιογραφία: 157-60, 578-60).
- O. CLEMENT, *Byzance et le Christianisme*, Paris 1964, 123 σελ.
- K. ΜΠΙΟΝΗΣ, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ χριστιανικὴν γραμματεῖαν μέχρι τοῦ Θ' αἰ.*, Ἀθήναι 1966.

- THE CAMBRIDGE HISTORY OF LATER GREEK AND EARLY MEDIEVAL PHILOSOPHY (ἐκδ. A. H. ARMSTRONG), Cambridge 1970² (1967), 710 σελ. (:137-92 H. CHADWICK, Philo and the Beginnings of Christian Thought, 423-533 I. P. SHELDON-WILLIAMS, The Greek Christian Platonist Tradition from the Cappadocians to Maximus and Eriugena).
- H. A. WOLFSON, *The Philosophy of the Church Fathers* 1, Cambridge, Mass. 1970³ (1956), 635 σελ. (ἐκτενής Βκ. J. S. ROMANIDES, *The Greek Orthodox Theological Review* 5 [1959] 55-82).
- Β. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, 'Εκκλησιαστική 'Ιστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, 'Αθήναι 1970³, 905 σελ.
- Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, *Πατέρες και Θεολόγοι τοῦ Χριστιανισμοῦ*, Θεσσαλονίκη 1971, τ. 1, 417 σελ. (Περίοδος διωγμῶν-Περίοδος δογματικῆς συγκροτήσεως-Πρωτοβυζαντινὴ περίοδος 451-1054), τ. 2, 547 σελ. (1-86: 'Υστεροβυζαντινὴ περίοδος 1054-1453).
- Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, *Θεολογικὰ Μελετήματα*. 1. 'Αρχαὶ τῆς χριστιανικῆς γραμματείας, Θεσσαλονίκη 1973, 278 σελ. 2. 'Η γραμματεία τοῦ Δ' αἰ., 1975 277 σελ.
- Κ. ΜΠΟΝΗΣ, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν γραμματείαν (96-325 μ.Χ.)*, 'Αθήναι 1974, 394 σελ.
- J. MEYENDORFF, *Byzantine Theology. Historical trends and doctrinal themes*, New York 1974, 243 σελ. (γαλλ. μετάφραση: *Initiation à la Théologie byzantine. Histoire et doctrine*, Paris 1975, 320 σελ.).
- E. GILSON, *La philosophie au Moyen Age*. 1. Des origines patristiques à la fin du XIIe s. 2. Du XIIIe s. à la fin du XIVe s., Paris (Payot) 1976³, 376+403 σελ.

3. Μονογραφίες γιὰ τὴ φιλοσοφικὴ προβληματικὴ στοὺς ἐπὶ μέρους Πατέρες τῆς 'Εκκλησίας*

- C. ANDRESEN, «Justin und der Mittlere Platonismus», *Zeitschr. f. Neutestam. Wiss.* 44 (1952-53) 157-95.
- N. HYLDAHL, *Philosophie und Christentum. Eine Interpretation der Einleitung zum Dialog Justins*, Kopenhagen 1966, 316 σελ.
- H. CHADWICK, *Early Christian Thought and the Classical Tradition. Studies in Justin, Clement and Origen*, Oxford 1966, 174 σελ.
- L. BARNARD, *Justin Martyr. His Life and Thought*, Cambridge 1967, 194 σελ.

* Δὲν περιλαμβάνονται οἱ ἐκδόσεις πατερικῶν κειμένων στὶς Σειρὲς «Βιβλιοθήκη 'Ελλήνων Πατέρων καὶ 'Εκκλησιαστικῶν Συγγραφέων» ('Αθήναι, 'Αποστολικὴ Διακονία 1955-), «Πατερικαὶ 'Εκδόσεις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» (Θεσσαλονίκη, I. Μητρόπολις 1972-), «Sources Chrétiennes» (Paris, Librairie du Cerf 1942-), «Les Belles Lettres» (Paris 1955-), «The Loeb Classical Library» (London 1961-).

- A. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, 'Η θεολογία τοῦ 'Ιουστίνου φιλοσόφου καὶ μάρτυρος καὶ ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, 'Αθήναι 1967.
- J. C. M. VAN WINDEN, *An Early Christian Philosopher. Justin Martyr's Dialogue with Trypho*, Leiden (Philosophia Patrum 1) 1971, 143 σελ.
- R. JOLY, *Christianisme et Philosophie. Études sur Justin et les Apologites grecs du 2e s.*, Bruxelles 1973.
- E. F. OSBORN, *Justin Martyr*, Tübingen 1973, 11+228 σελ.
- C. EGGENBERGER, *Die Quellen der politischen Ethik des I. Klemensbriefes*, Zürich 1951, 142 σελ.
- J. MOINGT, «La gnose de Clément d'Alexandrie dans ses rapports avec la foi et la philosophie», *Recherches de science religieuse* 37 (1950) 195-251, 398-421, 537-64, 38 (1951) 82-118.
- J. T. MUCKLE, «Clement of Alexandria on Philosophy as a divine Testament for the Greeks», *Phoenix* 5 (1951) 79-86.
- W. VÖLKER, *Der wahre Gnostiker nach Clemens Alexandrinus*, Berlin 1952.
- E. F. OSBORN, *The Philosophy of Clement of Alexandria*, Cambridge 1957, 200 σελ.
- J. WYTZES, «The Twofold Way. Platonic Influences in the Work of Clement of Alexandria», *Vigiliae Christianae* 11 (1957) 226-45, 14 (1960) 129-53.
- H. I. ΜΑΡΡΟΥ, «Humanisme et Christianisme chez Clément d'Alexandrie d'après le Pédagogue», *Entretiens Hardt* 3 (Genève 1958) 183-200.
- O. PRUNET, *La Morale de Clément d'Alexandrie et le N.T.*, Paris 1966.
- E. A. CLARK, *The Influence of Aristotelian Thought on Clement of Alexandria. A Study in Philosophical Transmission*, Columbia 1967.
- B. MONDIN, *Filone e Clemente. Saggio sulle origini della filosofia religiosa*, Torino 1969, 144 σελ.
- S. R. C. LILLA, *Clement of Alexandria. A Study on Christian Platonism and Gnosticism*, Oxford 1971 (1976), 266 σελ.
- W. E. G. FLOYD, *Clement of Alexandria's Treatment of the Problem of Evil*, Oxford 1971, 107 σελ.
- H. B. TIMOTHY, *The Early Christian Apologists and Greek Philosophy, exemplified by Irenaeus, Tertullian and Clement of Alexandria*, Assen 1973, 104 σελ.
- R. HOFFMANN, «Die Einheit von Theorie und Praxis bei Klemens von Alexandrien», στὸ St. Otto (ἐκδ.), *Die Antike im Umbruch*, δ.π., 37-64.
- G. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Die Dialektik bei Klemens von Alexandria. Ein Beitrag zur Geschichte der philosophischen Methode*, Frankfurt/M. 1977, 143 σελ.
- I. N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «'Ωριγένης», στὸ *Πλάτων-Πλωτίνος-'Ωριγένης*, 'Αθήναι 1959, 61-79.
- K. O. WEBER, *Origines der Neuplatoniker. Versuch einer Interpretation*, München (Zetemata 27) 1962, 164 σελ.

- G. GRUBER, *Zwölf. Wesen, Stufen und Mitteilung des Lebens bei Origenes*, München 1962.
- W. THEILER, «Ammonius der Lehrer des Origenes», στὸ *Forschungen zum Neuplatonismus*, δ.π., 1-45.
- H. CROUZEL, *Origène et la Philosophie*, Paris 1962.
- H. CROUZEL-G. LOMIENTO-J. RIUS-CAMPS (Ἐκδότες), *Origeniana. Premier colloque international des études origéniennes* (1973), Bari 1975, 374 σελ.
- A. DEMPFF, «Der Platonismus des Eusebius, Victorinus und Pseudo-Dionysios Areopagites», *Sitz.-Ber. Bayer. Akad. Wiss., Philol.-Hist. Kl.* 1962 (Heft 3).
- R. FARINA, *L'impero e l'imperatore Cristiano in Eusebio di Cesarea. La prima teologia politica del cristianesimo*, Zürich 1966
- F. RICKEN, «Die Logoslehre des Eusebios von Caesarea und der Mittelplatonismus», *Theologie und Philosophie* 42 (1967) 341-58.
- E. DES PLACES, «La tradition patristique de Platon (spécialement d'après les citations des Lois et de l'Epinomis dans la Préparation évangélique d'Eusèbe de Césarée)», *Revue Ét. Grecques* 80 (1967) 385-94.
- Θ. ΖΗΣΗΣ, «Ἡ ἐσαχτολογία τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸν Εὐσέβιον Καισαρείας», *Κληρονομία* 4 (1972) 229-39.
- E. DES PLACES, «Numenius et Eusèbe de Césarée», *Studia Patristica* 13 (1975) 19-28.
- ST. RUNCIMAN, «Eusebius of Caesarea and the Christian Empire—Ὁ Εὐσέβιος τῆς Καισαρείας καὶ ἡ χριστιανικὴ αὐτοκρατορία», *Δευκαλίων* 4 (1975) 113-28.
- E. P. MEIJERING, *Orthodoxy and Platonism in Athanasius. Synthesis and Antithesis*, Leiden 1974 (1968), 202 σελ.
- M. ΟΡΦΑΝΟΣ, «Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Δίδυμον Ἀλεξανδρέα τὸν Τυφλόν», *Θεσσαλονίκη (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 21)* 1974, 311 σελ.
- B. OTIS, «Cappadocian Thought», *Dumbarton Oaks Papers* 12 (1958) 109-112.
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Ἡ συμβολὴ τῆς Καππαδοκίας στὴ χριστιανικὴ σκέψη», Ἀθήνα 1960, 285 σελ.
- A. H. ARMSTRONG, «The Theory of the non-Existence of Matter in Plotinus and the Cappadocians», στὸ *Texte u. Untersuchungen zur Gesch. der altchristl. Literatur* 80 (1962) 427-9.
- I. ESCRIBAND-ALBERCA, «Zum zyklischen Zeitbegriff der alexandrinschen und kappadokischen Theologie», *Studia Patristica* 11 (1972) 42 ἐπ.
- W. M. ROGGISCH, *Platons Spuren bei Basilius dem Großen*, Bonn (ἀδημοσίευτη διατριβή) 1949.
- B. ALEVISOPOULOS, *Das Gute und das Böse in der Sicht Basilios des Großen im Zusammenhang mit seiner Welterklärung*, Hannover 1963, 169 σελ.

- H. DENHARD, *Das Problem der Abhängigkeit des Basilius von Plotin*, Berlin 1964, 100 σελ.
- Ο. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΣΑΝΑΝΑ, «Ἡ ἀνθρωπολογία τοῦ Μ. Βασιλείου», *Θεσσαλονίκη (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 7)* 1970, 160 σελ.
- M. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Μορφές ἀπὸ τὸν 4ο αἰ. μ.Χ. Ἱστορικὴ εἰσαγωγή στὸ «Λόγο πρὸς τοὺς νέους» τοῦ Μεγάλου Βασιλείου*, Ψυχικὸ (Βιβλιοθήκη Σχολῆς Μωραΐτη 3) 1972, 308 σελ.
- ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ «Ἀπαντα τὰ ἔργα (Εἰσαγωγή-Μετὰφρασεις-Σχόλια)», τ. 1-10, Θεσσαλονίκη (Πατερικαὶ Ἐκδόσεις «Γρηγ. Παλαμᾶς») 1972-74.
- Θ. ΒΕΓΚΟΣ, *Τὸ κοσμοεἶδωλο τοῦ Μεγάλου Βασιλείου*, Ἰωάννινα 1973, 15 σελ.
- Y. COURTONNE, *Un témoin du IVe s. oriental. S. Basile et son temps d'après sa correspondance*, Paris 1973, 560 σελ.
- K. YAMAMURA, «The Development of the Doctrine of the Holy Spirit in Patristic Philosophy: St. Basil and St. Gregory of Nyssa», *St. Vladimir's Theolog. Quarterly* 18 (1974) 3-21.
- K. ΜΠΟΝΗΣ, *Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας. Βίος, ἔργα, συγγράμματα καὶ διδασκαλία*, Ἀθήνα 1975, 200 σελ.
- N. G. WILSON, *Saint Basil on the Value of Greek Literature*, Greek Text, Transl. and Comm., London 1975, 75 σελ.
- Δ. ΤΣΑΜΗΣ, «Ἡ διαλεκτικὴ φύσις τῆς διδασκαλίας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου», *Θεσσαλονίκη (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 1)* 1969, 193 σελ.
- F. TRISOGLIO, «San Gregorio de Nazianzo in un quarantennio di studi (1925-65)», *Rivista Lasalliana* 40 (1973), 462 σελ.
- C. MORESCHINI, «Il platonismo cristiano di Gregorio Nazianzeno», *Annali Sc. norm. sup. di Pisa* 4 (1974) 1347-92.
- M. KERTSCH, «Gregor von Nazianz' Stellung zu Theoria und Praxis aus der Sicht seiner Reden», *Byzantion* 44 (1974) 282-9.
- T. SPIDLİK, «La "theoria" et la "praxis" chez Grégoire de Nazianze», *Studia Patristica* 14 (1976) 358-64.
- TH. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, *Der Neid bei Johannes Chrysostomus, unter Berücksichtigung der griech. Philosophie*, Bonn 1969, 110 σελ.
- A. K. DANASSIS, *Johannes Chrysostomos. Pädagogisch-psychologische Ideen in seinem Werk*, Bonn 1971, 244 σελ.
- Q. CATAUDELLA, «Di un ignorato protreptico cristiano alla filosofia (Giovanni Crisostomo Adversus oppugnatores vitae monasticae)», *Rendic. Accad. Naz. dei Lincei* s. VIII 29 (1974) 39-60.
- H. MERKI, «Ὁμοίωσις Θεῷ». *Von der platonischen Angleichung an Gott zur Gottähnlichkeit bei Gregor von Nyssa*, Freiburg (Paradosis 7) 1952.
- A. WEISSWURM, *The Nature of Human Knowledge according to St. Gregory of Nyssa*, Washington 1952.
- J. DANIELOU, *Platonisme et Théologie mystique. Doctrine spirituelle de Saint Grégoire de Nyssa*, Paris 1953.

- J. DANIELOU, «Grégoire de Nysse et Plotin», *Actes du Congrès de Tours et Poitiers*, Paris (Assoc. Budé) 1954, 259-62.
- GREGORII NYSSENI *Opera* (cur. W. Jaeger), Leiden (Brill) 1 (1960)-
- E. MÜHLENBERG, *Die Unendlichkeit Gottes bei Gregor von Nyssa. Gregors Kritik am Gottesbegriff der klassischen Metaphysik*, Göttingen 1966 215 σελ.
- J. DANIELOU, «Grégoire de Nysse et le néo-platonisme de l'École d'Athènes», *Revue des Ét. Grecques* 80 (1967) 395-401.
- P. COURCELLE, «Grégoire de Nysse lecteur de Porphyre», *δ.π.*, 402-6.
- ΧΡ. ΜΠΟΥΚΗΣ, *Ἡ γλώσσα τοῦ Γρηγορίου Νύσσης ὑπὸ τὸ φῶς τῆς φιλοσοφικῆς ἀναλύσεως*, Θεσσαλονίκη 1970, 183 σελ.
- M. HARL (ἐκδ.), *Écriture et culture philosophique dans la pensée de Grégoire de Nysse*. Actes du Colloque de Chevetogne (1969), Leiden 1971, 287 σελ.
- J. DANIELOU, *L'être et le temps chez Grégoire de Nysse*, Leiden 1970, 232 σελ.
- A. BOURNAKAS, *Das Problem der Materie in der Schöpfungslehre des Gregor von Nyssa*, Freiburg i.Br. 1972, 224 σελ.
- G. MATHEW, «The aesthetic theories of Gregor of Nyssa», στὸ *Studies in Memory of David Talbot Rice*, Edinburgh 1975, 217-22.
- B. OTIS, «Gregory of Nyssa and the Cappadocian Conception of Time», *Studia Patristica* 14 (1976) 327-57.
- H. DÖRRIE-M. ALTENBURGER, *Gregor von Nyssa und die Philosophie*, Leiden 1976, xvi+308 σελ.
- J. PEPIN, *Théologie cosmique et théologie chrétienne. Ambroise, Exam. I 1*, Paris 1964, 597 σελ.
- H. I. ΜΑΡΡΟΥ, «Synesius of Cyrene and Alexandrian Neoplatonism» (1958), στὸ A. Momigliano (ἐκδ.), *The Conflict between Paganism and Christianity in the 4th Cent.*, Oxford 1963, 126-50.
- A. DEMPFF, «Evagrius Pontikos als Metaphysiker und Mystiker», *Philos. Jahrbuch* 77 (1970) 297-319.
- ST. OTTO, «Esoterik und individualistische Gnosis: Der mönchische Platonismus der Evagrius Pontikos», στὸ St. Otto (ἐκδ.), *Die Antike im Umbruch*, *δ.π.*, 65-81.
- A. SICLARI, *L'antropologia di Nemesio di Emesa*, Padova 1974, 318 σελ.
- C. DRATSELLAS, *The Problem of Pre-existence of Souls in St. Cyril of Alexandria*, Athens 1968, 15 σελ.
- R. ROQUES, *L'univers dionysien*, Paris 1954.
- ✓ J. KOCH, «Augustinischer und dionysischer Neuplatonismus», *Kantstudien* 48 (1956) 117-33. = 1969
- E. V. IVANKA, «Inwieweit ist Dionysius Areopagita Neuplatoniker?», *Scholastik* 31 (1956) 384-403.
- DIONYSIUS AREOPAGITA, *Von den Namen zum Unnennbaren*. Auswahl und Einleitung von E. VON IVANKA, Einsiedeln (Sigillum 7) 1956, 112 σελ.

- E. CORSINI, *Il trattato De divinis nominibus dello Pseudo-Dionigi e i commenti neoplatonici al Parmenide*, Torino 1962.
- ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, *Ἡ θεολογία τῆς ἀπουσίας καὶ τῆς ἀγνωσίας τοῦ Θεοῦ. Μὲ ἀναφορὰ στὶς ἀρεοπαγίτικες συγγραφές καὶ στὸν Μ. Heidegger*, Ἀθήνα 1967, 102 σελ. (γαλλ. ἔκδοση: *De l'absence et de l'inconnaissance de Dieu, d'après les écrits areopagiques et M. Heidegger*. Avec un préface d'Olivier Clément, Paris 1971).
- ✓ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ, «Περὶ μυστικῆς θεολογίας». Κείμενο καὶ νεοελληνικὴ μετάφραση, στὸ Παντελεήμονος Καρανικόλα, *Γνώφος ἀγνωσίας*, Ἀθήνα 1968, σελ. 8-23.
- ✓ H. GOLTZ, *Mesiteia. Zur Theorie der hierarchischen Sozietät im Corpus areopagiticum*, Halle 1972.
- ✓ ST. OTTO, «Der hierarchische Platonismus des Ps.-Dionysius Areopagites», στὸ *Die Antike im Umbruch* (1974), *δ.π.*, 83-107.
- ✓ B. BRONS, *Gott und die Seienden. Untersuchungen zum Verhältnis von neuplatonischer Metaphysik und christlicher Tradition bei Dionysius Areopagita*, Göttingen 1975.
- TH. KOBUSCH, *Studien zur Philosophie des Hierokles von Alexandrien. Untersuchungen zum christlichen Neuplatonismus*, München (Epi-meleia 27) 1976, 204 σελ.
- ZACHARIA SCOLASTICO, *Ammonio*. Introduzione, testo critico, traduzione, commentario a cura di Maria MINNITI COLONNA, Napoli 1973, 247 σελ.
- W. BÖHM, *Johannes Philoponos. Christliche Naturwissenschaft im Ausklang der Antike*, Paderborn 1967, 480 σελ.
- M. WACHT, *Aeneas von Gaza als Apologet. Seine Kosmologie im Verhältnis zum Platonismus*, Bonn (Theophaneia 21) 1969, 151 σελ.
- H. REINDL, *Der Aristotelismus bei Leontios von Byzanz*, München 1953 150 σελ.
- ST. OTTO, *Person und Subsistenz. Die philosophische Anthropologie des Leontios von Byzanz*, München 1968, 209 σελ.
- E. V. IVANKA, «Der philos. Ertrag der Auseinandersetzung Maximus des Bekenner mit dem Origenismus», *Jahrb. Österr. Byz. Gesellschaft* 7 (1959) 23-49.
- URS V. BALTHASAR, *Kosmische Liturgie. Das Weltbild Maximus' des Bekenner*, Einsiedeln 1961², 690 σελ. (σὲ γαλλ. μετάφραση ἢ 1η ἐκδ., Paris 1947).
- ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ, *Μυσταγωγία*. Εἰσαγ.-σχόλια Δ. ΣΤΑΝΙΛΟΑΕ, Μετάφρ. ΓΡΝ. ΣΑΚΑΛΗΣ, Ἀθήνα (Ἀποστ. Διακονία) 1973, 248 σελ.
- A. LUMPE, «Stephanos von Alexandrien und Kaiser Herakleios», *Classica et Mediaevalia* 9 (1973) 150-9.
- M. ROUECHÉ, «Byzantine Philosophical Texts of the Seventh Century», *Jahrb. Österreich. Byzant.* 23 (1974) 61-76.
- ΧΡ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ, *Ἡ μεταφυσικὴ τοῦ σώματος. Σπουδὴ στὸν Ἰωάννη τῆς Κλίμακος*, Ἀθήνα (Δωδώνη) 1971, 254 σελ. (γαλλ. ἔκδοση *La mé-*

- taphysique du corps. Étude sur Jean Climaque*, Paris 1974).
- W. BLUM, «Die Theodizee des Patriarchen Germanos 1. von Konstantinopel», *Vigiliae Christianae* 28 (1974) 295-303.
- H. SCHAEFER, «Die Christianisierung der aristotelischen Logik in der byzantinischen Theologie repräsentiert durch Johannes von Damaskus und Gregor Palamas», *Θεολογία* 33 (1962) 1-21.
- G. RICHTER, *Die Dialektik des Johannes von Damaskos. Eine Untersuchung des Textes nach seinen Quellen und seiner Bedeutung*, Ettal (Studia Patristica et Byzantina 10) 1964, 280 σελ.
- KL. OEHLE, «Die Dialektik des Joh. Damaskenos», *BZ* 60 (1967) 94-101 (= *Antike Philos. u. Byzant. Mittelalter*, δ.π., 287-99).
- A. TSIRPANLIS, «The Anthropology of Saint John of Damascus», *Θεολογία* 39 (1968) 68-106 σελ.
- B. KOTTER, *Die Schriften des Johannes von Damaskos. 1. Institutio elementaris. Capita philosophica (Dialectica)*, Berlin (Patristische Texte und Studien 7) 1969, 15+198 σελ. 2. *Expositio fidei* (Ἐκδοσις ἀκριβῆς ὀρθοδόξου πίστεως), Berlin (PTS 12) 1973, 59+291 σελ. 3. *Contra imaginum calumniatores orationes tres* (Λόγοι ἀπολογητικοὶ πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὰς ἀγίας εἰκόνας), Berlin (PTS 17) 1975, 16+229 σελ.
- B. SCHULTZE, «Byzantinisch-patristische Anthropologie (Johannes von Damaskus und Photios)», *Orient. Christ. Period.* 38 (1972) 172-94.
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Κείμενο-μετάφραση-εἰσαγωγή-σχόλια Ν. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, Θεσσαλονίκη (Π. Πουρναράς) 1976, 503 σελ.
- KL. OEHLE, «Zacharias von Chalkedon über die Zeit», *BZ* 50 (1957) 31-38 (= *Antike Philos. u. Byzant. Mittelalter*, δ.π., 300-8).

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Γραμματολογικά βοηθήματα. Γενικά φιλολογικά και ιστορικά έργα

- K. ROTH, *Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ*. Μετάφρ. Ν. Γ. Σβορώνου, Ἀθήνα 1949 (1973, 1977), 112 σελ.
- Δ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ, *Οἱ βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ 800 μέχρι τοῦ 1453*, Ἀθήνα 1951.
- Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, *Βυζάντιον. Κράτος καὶ Κοινωνία. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις*, Ἀθήνα 1951
- Γ. ΚΟΡΔΑΤΟΣ, *Ἀκμὴ καὶ παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου*, Ἀθήνα 1953 (1974), 595 σελ.
- Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, *Βυζαντινὰ κείμενα*, Ἀθήνα (Βασικὴ Βιβλιοθήκη 3) 1957, ιζ' + 358 σελ.
- Φ. ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ, *Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμὸς* 1-6, Ἀθήνα (Γαλλικὸ Ἰνστ. Ἀθηνῶν) 1948-1957, 3100 σελ. καὶ πίνακες (Ἀνατ. τ. 1-3, χ.χ., Παπαζήσης).

- CH. DIEHL, *Byzantium. Greatness and Decline*. Introduction and Bibliography by P. Charanis, New Brunswick 1957.
- Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, *Βυζαντινὰ σπουδὰ. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἱστορίαν. Ἐπισκόπησις τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας, Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια, Συμπλήρωμα τ. Β'*, Ἀθήνα 1959, 176-267.
- Ι. Ε. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Βυζαντινὸν Κράτος καὶ Βυζαντινὴ Κοινωνία*, δ.π., σελ. 267-98.
- H.-G. BECK, *Kirche und theologische Literatur im Byzantinischen Reich*, München (Handbuch d. Altertumswiss., xii Abt. 2, 1) 1959, xvi+835 σελ.
- Γ. ΚΟΡΔΑΤΟΣ, *Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας*, 1-2, Ἀθήνα 1960.
- Ν. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ, *Σύλλαβος Βυζαντινῶν Μελετῶν καὶ Κειμένων*, Ἀθήνα 1961, 782 σελ. [Μέρος Α' Σύντομος Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ γράμματα τοῦ Βυζαντίου, Β' Γενικὰ μελέται καὶ κείμενα, Γ' Ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς Βυζ. Γραμματείας 527-638, Δ' Ἀπὸ τῆς μεγάλης σιγῆς εἰς τὸν Φώτιον, Ε' Φραγκοκρατία καὶ Παλαιολόγειοι χρόνοι, Σ' Ἰωσήφ Βρυένιος, Ζ' Οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἀλώσεως.]
- *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν. Α' Κλείς τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας*, Ἀθήνα 1965.
- Γ. OSTROGORSKY, *Geschichte des byzantinischen Staates*, München 1963³, 545 σελ. (ἀγγλ. μετάφραση *History of the Byzantine State*. Transl. by J. HUSSEY, Oxford 1968, 648 σελ.).
- H. HUNGER, *Reich der Neuen Mitte. Der christliche Geist der byzantinischen Kultur*, Graz-Wien-Köln 1965, 472 σελ.
- Α. ΣΤΡΑΤΟΣ, *Τὸ Βυζάντιον στὸν Ζ' αἰῶνα*. Πρόλογος Δ. Α. Ζακυθηνού, τόμ. 1-5, Ἀθήνα 1965-74, 960+271+334+195 σελ.
- Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἱστορία τοῦ Ἑυρωπαϊκοῦ Πνεύματος Α'*, Ἀθήνα 1966³ (1977), κεφ. Α'-ΚΕ' (σελ. 17-496).
- M. V. ANASTOS, *The Mind of Byzantium*, New York 1966.
- THE CAMBRIDGE MEDIEVAL HISTORY, IV. *The Byzantine Empire*, ed. by J. HUSSEY et al., 1. *Byzantium and its Neighbours*, 1966, 1168 σελ. 2. *Government, Church and Civilisation*, 1967, 517 σελ.
- ΑΚΑΔΕΜΙJA ΝΑΥΚ ΣΣΣΡ, *Istoriija Vizantii* 1-3, Moskva 1967. [Βλ. Ι. Ρ. Medvedev, *Βυζαντινὰ 2* (1970) 426-33.]
- K. KRUMBACHER, *Histoire de la littérature byzantine*. Adaption franç. suivant l'édition grecque de G. Sotiriadis [1897-1900], Aix-en-Provence (Fac. des Lettres et Sc. hum.) 1969, vol. 1-4, LXII+157+167+203+331 σελ. (ιταλ. μετάφραση *Letteratura greca medievale*. Trad. e note bibliogr. di S. Nicosia, Palermo 1970).
- ST. RUNCIMAN, *Byzantine Civilization*, London 1975³, 320 σελ. (= *Βυζαντινὸς Πολιτισμὸς*, Μετάφρ. Δ. ΔΕΤΖΩΡΤΖΗ, Ἀθήνα 1969, 290 σελ.)
- Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, *Ἡ Βυζαντινὴ Ἀυτοκρατορία 324-1071*, Ἀθήνα 1969, 444 σελ. (γερμαν. μετάφραση *Byzantinische Geschichte*, übertr. von G. FATOUROS, Wien-Graz-Köln 1977, 450 σελ.).

- R. J. H. JENKINS, *Studies on Byzantine History of the 9th and 10th centuries* (22 μελέτες τῶν ἐτῶν 1948-66), London (Variorum Reprints) 1970, 386 σελ.
- ST. RUNCIMAN, *The Last Byzantine Renaissance*, Cambridge 1970, 120 σελ.
- I. E. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Πηγαι τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας*, Θεσσαλονίκη (Κέντρον Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν) 1971².
- A. A. ΒΑΣΙΛΙΕΦ, *Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Ἀδτοκρατορίας 324-1453*. Μετάφρ. Δ. Σαβράμη, Α', Ἀθήναι 1971.
- H. W. HAUSSIG, *A History of Byzantine Civilization*. Transl. by J. M. Hussey, London 1971, 448 σελ.
- PH. WHITTING, *Byzantium. An Introduction*, Oxford 1971, 192 σελ.
- K. WESSEL, *Die Kultur von Byzanz*, Frankfurt/M 1971, 526 σελ. + 263 εἰκ.
- P. LEMERLE, *Le premier humanisme byzantin. Notes et remarques sur enseignement et culture à Byzance des origines au Xe s.*, Paris (Biblioth. Byzantine) 1971, 326 σελ.
- GR. CASSIMATIS, «Quelques réflexions sur l'humanisme byzantin», *Europe Sud-Est*, No 87 (1971), 3-6.
- N. BAYNES-H. MOSS, *Βυζάντιο. Εἰσαγωγή στὸ Βυζαντινὸ πολιτισμὸ*. Μετάφρ., σημειώσεις, συμπλ. βιβλιογρ. Δ. ΣΑΚΚΑ, Ἀθήναι 1972, 645 σελ. + 48 πίν.
- H. HUNGER, *Byzantinische Grundlagenforschung* (26 μελέτες), London (V.R.) 1973, 468 σελ.
- «Aspekte der griechischen Rhetorik von Gorgias bis zum Untergang von Byzanz», *Sitzungsberichte der Österr. Akademie*, Wien 1972, 27 σελ.
- G. L. KUSTAS, *Studies in Byzantine Rhetoric*, Θεσσαλονίκη (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 17) 1973, 215 σελ.
- H.-G. BECK, «Das literarische Schaffen der Byzantiner. Wege zu seinem Verständnis», *Sitzungsber. Österr. Akad.* 1974, 34 σελ.
- A. GĄRZYA, *Storia e interpretazione di testi bizantini: saggi e ricerche* (32 μελέτες τῶν ἐτῶν 1958-73), London (V.R.) 1974, 464 σελ.
- A. GUILLOU, *La civilisation byzantine*, Paris 1974, 620 σελ. + 214 εἰκ.
- P. SPECK, *Die kaiserliche Universität von Konstantinopel. Präzisierungen zur Frage des höheren Schulwesens in Byzanz im 9. und 10. Jh.*, München (Byz. Archiv 14) 1974, XII + 120 σελ.
- R. WIRTH, *Grundzüge der byzant. Geschichte*, Darmstadt (WBG) 1976, 173 σελ.
- R. BROWNING, *Studies on Byzantine History, Literature and Education* (17 μελέτες τῶν ἐτῶν 1953-76), London (V.R.) 1977, 390 σελ.
- H.-G. BECK, *Byzantinistik heute*, Berlin 1977, 40 σελ.

2. Γενικὲς ἐπισκοπήσεις τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας*

- K. Δ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ, «Ἡ Ἑλληνικὴ Χριστιανικὴ Φιλοσοφία», στὸ Ἑγκυκλ. Λεξικὸ «Ἥλιος» τ. 7 (1949) 679-724 (= Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, τ. Β', Ἀθήναι 1975, σελ. 608-817).
- P. JOANNOU, «Metaphysische Problematik in der byzantinischen Philosophie», *Πεπραγμένα Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου* 2, Θεσσαλονίκη 1955, σελ. 133-8.
- P. LAMMA, «Άρθρο «Filosofia bizantina», στὴν *Enciclopedia Filosofica* 1, Venezia-Roma 1957, 1968².
- E. MOUISOPOULOS, «Byzance et l'hellénisme médiéval», *Bull. Assoc. G. Budé* 1960, 389-96.
- B. GORIANOV, «Byzantska Filosofie», στὸ «Όργανο Κλασικῆς Φιλολογίας Τσεχοσλοβακικῆς Ἀκαδημίας» 3 (1961) 130-6 (τσέχικα).
- M. ANASTOS, ἄρθρο «Byzantine Philosophy», στὴν *Encyclopedia of Philosophy*, 1, New York-London 1967, 436-9.
- KL. OEHLE, «Die Kontinuität in der Philosophie der Griechen bis zum Untergang des byzantinischen Reiches», στὸ *Antike Philosophie und Byzantinisches Mittelalter*, München 1969, 15-37.
- «Renaissancehumanismus und Byzantinisches Mittelalter», *δ.π.*, 328-35.
- W. ΤΟΤΟΚ, «Byzantinische Philosophie», στὸ *Handbuch der Geschichte der Philosophie* 2, Frankfurt 1970, 234-43.
- L. GEYMONAT, «L'Oriente bizantino», στὴν *Storia del pensiero filosofico e scientifico* 1, Milano 1970, 480 ἐπ.
- Λ. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Ἡ σπουδὴ τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας. Κριτικὴ ἐπισκόπηση 1949-1971», *Φιλοσοφία* 1 (1971) 390-433.
- L. BENAKIS, «Zum gegenwärtigen Forschungsstand in der Byzantinischen Philosophie», *Akten des XV. Weltkongresses für Philosophie* (Varna 17-22.9.73), 5, Sofia 1975, 627-9 (βουλγαρικὴ μετάφραση στὸ *Filosofska Misal* 32 [1976] 120 ἐπ.).
- Λ. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Ἡ χριστιανικὴ σκέψη καὶ τὸ Βυζάντιο στὸ ἔργο τοῦ I. N. Θεοδωρακοπούλου», στὸ *Δεσμὸς. Ἀφιέρωμα στὸν I. N. Θεοδωρακόπουλο*, Ἀθήναι 1975, 417-39.
- L. BENAKIS, «Zur Edition philosophischer Texte des 12. und 13. Jahrhunderts», *Πεπραγμένα ΙΕ' Διεθνoῦς Συνεδρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* (Ἀθήναι 1976).
- G. PODSKALSKY, *Theologie und Philosophie in Byzanz*, München (Byzant. Archiv 15) 1977, 268 σελ. [περιορίζεται στὸν 14ο αἰ.].

* Βλ. καὶ τὰ σχετικὰ ἄρθρα στὰ Λεξικά: *Lexikon für Theologie und Kirche* (1962²), *Lexikon der Alten Welt* (1965), *Θρησκευτικὴ καὶ Ἡθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια* (1962-68), *Theologische Realenzyklopädie* (1976-), καθὼς καὶ τὰ εἰδικὰ δημοσιεύματα τοῦ Β. Ν. Τατάκη, παραπάνω σελ. 340 ἐπ.

3. Γενικές μελέτες σὲ εἰδικὰ θέματα

Πλατωνισμός, Ἀριστοτελισμός, Νεοπλατωνισμός στὸ Βυζάντιο *

- B. N. TATAKIS, «Πλατωνισμός καὶ Ἀριστοτελισμός στὸ Βυζάντιο», στὰ *Θέματα Χριστ. καὶ Βυζαντ. Φιλοσοφίας* 1952, 147-94.
- KL. OEHLE, «Aristotle in Byzantium», *Greek, Roman and Byzantine Studies* 5 (1964) 133-46 (γερμαν. μετάφραση στὸ *Antike Philos. u. Byzant. Mittelalter*, δ.π., 272-86).
- E. V. IVANKA, «Platonische Tradition in Byzanz im Hoch- und Spätmittelalter», στὸ *Plato Christianus*, δ.π., 389-91.
- M. SICHERL, «Platonismus und Textüberlieferung», *Jahrb. Österr. Byzant. Gesellschaft* 15 (1966) 201-29.
- E. MOUTSOPOULOS, «Platon et la philosophie byzantine. Actualité et perspectives», *Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζ. Σπουδῶν* 37 (1969-70) 76-84.
- F. MASAI, «Renaissance platonicienne et controverses trinitaires à Byzance au XVe s.», *XVIIe Colloque intern. de Tours «Platon et Aristote à la Renaissance»*, Paris 1976, 25-43.

Χειρόγραφη παράδοση τῶν Ἑλλήνων Φιλοσόφων στὸ Βυζάντιο

- A. WARTELE, *Inventaire des mss. grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963, 200 σελ.
- D. HARLFINGER-J. WIESNER, «Die griech. Handschriften des Aristoteles und seiner Kommentatoren», *Scriptorium* 18 (1964) 238-57.
- M. SICHERL, «Platonismus und Textüberlieferung», *Jahrb. Österreich. Byzant. Gesellschaft* 15 (1966) 201-29.
- FREIE UNIV. BERLIN, *Aristoteles-Archiv* am Seminar für Klass. Philologie im Institut f. Altertumskunde, Berlin 1970, 50 σελ. (Ἔκθεση γιὰ τὸ ἔργο τῆς Συλλογῆς μικροταινιῶν ὅλων τῶν [μεσαιωνικῶν] χειρογράφων μὲ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους.)
- P. MORAU, «Les manuscrits d'Aristote», στὸ *D'Aristote à Bessarion. Trois exposés sur l'histoire et la transmission de l'aristotélisme grec*, Québec 1970, 67-94.
- P. MORAU-D. HARLFINGER-D. REINSCH-J. WIESNER, *Aristoteles Graecus. Die griech. Manuskripte des Aristoteles*, 1 (Alexandrien-London), Berlin (Peripatoi 8) 1976, 34+495 σελ.
- M. RICHARD, *Opera omnia* 3, Louvain 1977 [Δημοσ. 72-81].

Κράτος, κοινωνία, πολιτικὴ θεωρία

- Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, «Πνευματικὰ καὶ πολιτικὰ ἀπόψεις τοῦ Μεσαιωνικοῦ

* Βλ. καὶ Μονογραφίες μεμονωμένων φιλοσόφων ἰδιαίτερα τὰ ἄρθρα Λ. Μπενάκη (Ἀρέθας, Μιχαὴλ Ψελλός, Πλήθων), παρακάτω σελ. 360 ἑπ. καὶ Β. Ν. Τατάκη (Θεόδωρος Μετοχίτης), παρακ. σελ. 364, Η. Schaefer (Γρηγόριος Παλαμᾶς), παρακ. σελ. 365.

- Χριστιανικοῦ Δυϊσμοῦ», *Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση* 3 (1948) 396-8.
- G. OSTROGORSKY, «Staat und Gesellschaft der frühbyzantinischen Zeit», στὸ *Zur Byzant. Geschichte*, Darmstadt (Wiss. Buchgesellschaft) 1973, 1-14.
- E. BARKER, *Social and Political Thought in Byzantium*, Oxford 1957, 239 σελ.
- G. OSTROGORSKY, «Das byzant. Kaiserreich in seiner inneren Struktur», (1958) στὸ *Zur Byzant. Geschichte*, δ.π., 15-43.
- H. HUNGER, *Prooimion. Elemente der byzant. Kaiseridee in den Arengen der Urkunden*, Wien (Wiener Byzant. Studien 1), 1964, 260 σελ.
- O. TREITINGER, *Die oströmische Kaiser- und Reichsidee nach ihrer Gestaltung im höfischen Zeremoniell*, Darmstadt 1965.
- F. DVORNIK, *Early Christian and Byzantine Political Philosophy. Origine and Background*, Washington (Dumbarton Oaks Studies 9) 1-2, 1966, cxvi+975 σελ.
- E. V. IVANKA, *Rhomäerreich und Gottesvolk*, Freiburg-München 1968, 168 σελ.
- Σ. ΣΠΕΝΤΖΑΣ, *Δημοσιονομικὴ διερεύνησις τοῦ βυζαντ. Κράτους Α'*, Ἀθήναι 1969, 174 σελ.
- A. DEMPFF, «Philosophiegeschichtliche Bemerkungen zur Religionsedikten Justinians», *SB der Bayer. Akad. Wiss., Philol.-Hist. Kl.* 1969 (Heft 1).
- H.-G. BECK, «Res publica romana. Vom Staatsdenken der Byzantiner», δ.π., 1970, 41 σελ.
- I. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἡ πολιτικὴ θεωρία τῶν Βυζαντινῶν», *Βυζαντινὰ* 2 (1970) 39-61.
- H. HUNGER (ἐκδ.), *Das byzantinische Herrscherbild*, Darmstadt (WBG, Wege der Forschung 341) 1975, 448 σελ. [16 ἄρθρα τῶν ἐτῶν 1936-70 ἀπὸ τοὺς H. Hunger, Fr. Dölger, L. Brehier, G. Ostrogorsky, I. Karayanopoulos, W. Enrslin, W. Ohnsorge, H.-G. Beck κ.ἄ.]
- B. ΠΑΡΟΥΛΙΑ, «Griechischer Universalismus und römische Kaiseridee», στὸ Β. Παπούλια, *Ἀνακωνώσεις σὲ διεθνή Συνέδρια*, Ἀθήναι 1971, 5-12.
- W. BLUM, «Justinian I. Die philosophische und christologische Fundierung kaiserlicher Herrschaft», στὸ St. Otto (ἐκδ.), *Die Antike im Umbruch*, δ.π., 1974, 19-36.
- G. PODSKALSKY, «Marginalien zur byzant. Reichseschatologie», *Byzant. Zeitschr.* 67 (1974) 351-8.
- P. A. ΨΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *La société profane dans l'empire byzantin des VIIe, XIIIe et IXe siècles*, Louvain 1975.
- G. WEISS, «Antike und Byzanz. Die Kontinuität der Gesellschaftsstruktur», *Historische Zeitschrift* 224 (1977) 529-60.
- H. AHRWEILER, *L'ideologie politique de l'Empire Byzantin*, Paris 1975 (ἑλλην. μετάφραση Τούλας Δρακοπούλου: *Ἡ πολιτικὴ ἰδεολογία τῆς*

Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, Ἀθήνα [Ἐκδ. «Ἀργώ»] 1977, 174 σελ.).
 J. MEYENDORFF, «Ideological Crises 1071 to 1261», *Πεπραγμένα ΙΕ' Διεθν. Συνεδρ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν* (Ἀθήναι 1976) (ἀνάτυπο 19 σελ.).

Ἐνατυπώσεις σὲ τόμους *Συμμείκτων τῆς σειρᾶς Variorum Reprints*, London *

- H. AHRWEILER, *Études sur les structures administratives et sociales de Byzance*. Préface par P. LEMERLE (17 μελέτες τῶν ἐτῶν 1954-67), London (Variorum Reprints) 1971, 384 σελ.
 H.-G. BECK, *Ideen und Realitäten in Byzanz* (19 μελέτες τῶν ἐτῶν 1952-71), London (V.R.) 1972, 464 σελ.
 D. ZAKYTHINOS, *Byzance: État-Société-Économie*. Préface par H. AHRWEILER (14 μελέτες γαλλ., γερμ., ἑλλην. τῶν ἐτῶν 1948-1972). London (V.R.) 1973, 440 σελ.
 N. SVORONOS, *Études sur l'organisation intérieure, la société et l'économie de l'Empire Byzantin*. Préface par P. Lemerle (9 μελέτες τῶν ἐτῶν 1949-68), London (V.R.) 1973, 390 σελ.
 P. CHARANIS, *Social, Economic and Political Life in the Byzantine Empire* (19 μελέτες τῶν ἐτῶν 1938-71), London (V.R.) 1973, 456 σελ.
 J. MEYENDORFF, *Byzantine Hesychasm: historical, theological and social problems* (16 μελέτες τῶν ἐτῶν 1953-71), London (V.R.) 1974, 296 σελ.
 N. OIKONOMIDÈS, *Documents et études sur les institutions de Byzance*. Préface par H. AHRWEILER (24 μελέτες ἑλλην., γαλλ., ἀγγλ., ἰταλ. τῶν ἐτῶν 1955-74), London (V.R.) 1976, 340 σελ.
 H. AHRWEILER, *Byzance: les pays et les territoires* (7 μελέτες τῶν ἐτῶν 1965-74), London (V.R.) 1976, 338 σελ.

Αἰσθητικὴ-Φιλοσοφία τῆς βυζαντινῆς τέχνης **

- Π. Α. ΜΙΚΕΛΗΣ, *Αἰσθητικὴ θεώρηση τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης*, Ἀθήναι 1946, 1972², 342 σελ. (γαλλικὴ μετάφραση *L'esthétique de l'art byzantin*, Paris 1959, ἀγγλικὴ *An Aesthetic Approach to Byzantine Art*, Préface by H. Read, Batsford 1955, 1964²).
 P. A. MICHELIS, «Neoplatonic Philosophy and Byzantine Art» (1952), στὸ P. A. Michelis, *Asthetikos. Essays in Art* (ed. J. P. Anton), Detroit 1977, σελ. 152-81, 290-2 (Ἑλληνικά: *Νέα Ἔστια* 1953, 1-19). [Ἐργογραφία Π. Α. Μιχελῆ, ὅπου καὶ ἄλλα σχετικὰ δημοσιεύματα στὸν τόμο: *Εἰς μνήμην Π. Μιχελῆ*, Ἀθήναι 1972, σελ. 18'-18'.]
 PH. SCHWEINFURTH, *Die byzantinische Form*, Mainz 1954.

* Ἐκτὸς ἀπὸ ὄσες καταχωρίζονται στὰ προηγούμενα καὶ στὰ ἐπόμενα.

** Βλ. καὶ παραπάνω σελ. 342.

- G. MATHEW, *Byzantine Aesthetics*, London 1963, 189 σελ.
 D. TALBOT RICE, *Byzantine Art*, London 1968, 580 σελ.
 E. MOUTSOPOULOS, «Arts libéraux et philosophie à Byzance» (1967), στὸ *Actes du IVe Congrès Intern. de Philos. Médiéval*, Montreal/Paris 1969, 79-88.
 C. CAVARNOS, *Byzantine Thought and Art. A Collection of Essays*, Belmont 1968, 139 σελ. (59-72: «Aesthetic Examination of Byzantine Art».)
 PH. SHERRARD (ἑκδ.), *Περὶ ὕλης καὶ τέχνης*, Ἀθήναι 1971, 208 σελ.
Art et société à Byzance sous les Paléologues. Actes du Colloque organisé par l'Assoc. Int. des Études Byzant., Venice 1971.
 D. TALBOT RICE, *The Appreciation of Byzantine Art*, New York 1972, 216 σελ.
 Κ. ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ, *Ἡ ζωγραφικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*. Ἱστορικὴ, αἰσθητικὴ καὶ δογματικὴ ἐρμηνεία τῆς βυζαντινῆς ζωγραφικῆς, Θεσσαλονίκη 1972, 220 σελ. + 44 πίν.

Βιβλιογραφία καὶ Ἐγκυκλοπαιδικὰ ἄρθρα

- M. CHATZIDAKIS et alii, *Bibliographie de l'art byzantine et postbyzantine 1945-69*, Athènes 1970.
 J. ALLEN (ἑκδ.), *Dumbarton Oaks Bibliographies based on «Byzantinische Zeitschrift»*. Series I: *Literature on Byzantine Art 1892-1967* (vol. 1-2), London 1975-76.
 K. WESSEL (ἑκδ.), *Reallexikon zur byzantinischen Kunst*, Stuttgart, τ. 1 (1963-68), 628 σελ. + 380 εἰκ., 2 (1968-71), 638 σελ. + 293 εἰκ., 3 (1972-75), 640 σελ., 4 (1976-).

Οἱ Ἐπιστῆμες στὸ Βυζάντιο

- B. N. TATAKHE, «Βυζαντινὴ Ἐπιστήμη», στὰ *Θέματα Χριστιαν. καὶ Βυζαντ. Φιλοσοφίας* (1952), σελ. 195-206.
 K. TRIANTAPHYLOPOULOS, «Altgriechische Gedanken im Byzantinischen Strafrecht», *Πεπραγμένα Θ' Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου*, Θεσσαλονίκη 1955, τ. Β', σελ. 55-60.
 J. THEODORIDES, «Byzantine Science», στὸ R. TATON (ἑκδ.), *History of Science Ancient and Medieval*, New York 1957.
 K. VOGEL, «Buchstabenrechnung und indische Ziffern in Byzanz», *Acten des II. Intern. Byzant. Kongresses* (1958), München 1960, 660-64.
 H. HUNGER, «Von Wissenschaft und Kunst der-frühen Palaiologenzeit», *JÖBG* 8 (1959) 123-55.
 O. TEMKIN, «Byzantine Medicine. Tradition and Empirism», *Dumbarton Oaks Papers* 16 (1962) 96-115.
 L. RICHTER, «Antike Überlieferung in der byzant. Musiktheorie», *Deutsches Jahrb. der Musikwissenschaft*, Leipzig 1962, 75-115.

- K. VOGEL, *Ein byzantinisches Rechenbuch des frühen 14. Jahrh.*, Text, Übersetzung, Kommentar, Wien 1968, 173 σελ.
- E. WELLESZ, *A History of Byzantine Music and Hymnography*, Oxford 1971², 460 σελ.
- H. MONNIER, *Études de droit byzantin* (Introd. de N. SVORONOS), London (V.R.) 1974, 672 σελ.
- W. LACKNER, «Die aristotelische Meteorologie in Byzanz», *Actes du XIVe Congrès Intern. des Études Byzant.* (1971), Bucarest 1976, 639-43.

Βυζάντιο και Δύση

- E. V. IVANKA, «Abendland und Byzanz», στὸ *Wissenschaft und Weltbild*, H. 3, 1945, 205-19.
- FR. MASAI, *Le problème des influences byzantines sur le platonisme italien de la Renaissance*, ἀνάτ. Bull. Assoc. Budé, suppl. Lettres Humain. 12 (1953) 82-90.
- E. GARIN, «Influenze bizantine nel platonismo italiano del Rinascimento», *Giornale Crit. Filos. Ital.* 33 (1954).
- «Platonici bizantini e platonici italiani», *Riv. Crit. Storia Filos.* 11 (1956) 340-58.
- PH. SHERRARD, *Greek East and Latin West*, London 1959.
- D. J. GEANAKOPOLOS, *Greek Scholars in Venice. Studies in the Dissemination of Greek Learning from Byzantium to Western Europe*, Cambridge Mass. 1962, 1973², 348 σελ. (έλλην. μετάφραση Χρ. Γ. Πατρωνέλη, Ἀθήναι 1965, 294 σελ.).
- P. LEMERLE, «Byzance et les origines de notre civilisation» (1963), στὸ *Venezia e l'Oriente fra Tardo Medioevo e Rinascimento*, Firenze 1966, 1-17.
- P. O. KRISTELLER, «Umanesimo italiano e Bisanzio», *δ.π.*, 19-33 (ἀγγλ. ἔκδ.: «Italian Humanism and Byzantium» στὸ *Renaissance Concepts of Man and other Essays*, New York 1972, 183 σελ., ὅπου καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἴδιου: «Byzantium and Western Platonism in the Fifteenth Century»).
- «Platonismo bizantino e fiorentino e la controversia su Platone e Aristotele», *δ.π.*, 103-116.
- «Renaissance Aristotelianism», *Greek, Roman and Byzantine Studies* 6 (1965) 157-74.
- D. J. GEANAKOPOLOS, *Byzantine East and Latin West. Two Worlds of Christendom in Middle Ages and Renaissance*, Oxford 1966, 206 σελ. (σελ. 21 ἐπ.: Philosophy and Science, 55-83 Church and State: A Reconsideration of the Problem of Caesaropapism). Ἑλλην. μετάφραση Κ. Κυριαζῆ, *Βυζαντινὴ Ἀνατολὴ καὶ Λατινικὴ Δύση*, Ἀθήνα, χ.χ., 291 σελ.
- SP. VRYONIS, *Byzantium and Europe*, London 1967, 216 σελ.
- KL. OEHLE, «Renaissancehumanismus und byzantinisches Mittelalter»,

- στὸ *Antike Philosophie und byzantinisches Mittelalter*, 1969, 328-35.
- D. J. GEANAKOPOLOS, Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Παλαιολόγος καὶ ἡ Δύσις 1258-82. Μελέτη ἐπὶ τῶν βυζαντινο-λατινικῶν σχέσεων. Μετάφρ. Κ. Πολίτη, Ἀθήναι 1969, 326 σελ. (ἡ ἀγγλ. ἔκδοση: Cambridge 1959).
- ΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Ἑλληνικαὶ μεταφράσεις θωμιστικῶν ἔργων. Φιλοθωμιστὰ καὶ ἀντιθωμιστὰ ἐν Βυζαντίῳ, Ἀθήναι 1967, 199 σελ.
- *Συνάντησις Ὁρθοδόξου καὶ Σχολαστικῆς Θεολογίας* (ἐν τῷ προσώπῳ Καλλίστου Ἀγγελικουδῆ καὶ Θωμᾶ Ἀκινάτου), Θεσσαλονίκη 1970, 198 σελ.
- ST. PAPADOPOULOS, «Thomas in Byzanz. Thomas-Rezeption und Thomas-Kritik in Byzanz zwischen 1354 und 1435», *Theologie und Philosophie* 49 (1974) 274-304.
- D. M. NICOL, *Byzantium: its Ecclesiastical History and Relations with the Western World* (12 μελέτες. Πρόλογος ST. RUNCIMAN), London (V.R.) 1972, 336 σελ.
- K. M. SETTON, *Europe and the Levant in the Middle Ages and the Renaissance* (11 μελέτες), London (V.R.) 1974, 412 σελ.
- J. RICHARD, *Orient et Occident au Moyen Age: contacts et relations, XIIe-XVe s.* (31 μελέτες), London (V.R.) 1976, 392 σελ.
- J. IRMSCHER, «Die Ausstrahlung der spätbyzantinischen Kultur auf Mitteleuropa», *Πεπραγμένα ΙΕ' Διεθν. Συνεδρ. Βυζαντ. Σπουδῶν*, Ἀθήναι 1976 (ἀνάτυπο 26 σελ.).

Δ' ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΩΤΙΟΥΣ ΤΗΝ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

- C. MANGO, *The Homilies of Photius, Patriarch of Constantinople*. Engl. Transl., Introd., Commentary, Cambridge Mass. (Dumbarton Oaks Studies 3) 1958.
- B. ΛΑΟΥΡΔΑΣ, *Φωτίου Ὁμιλῖαι*. Κείμενον, Εἰσαγωγή, Σχόλια, Θεσσαλονίκη (Ἑλληνικά, Παράρτ. 12) 1959, 128+129 σελ.
- R. HENRY, *Photius, Bibliothèque 1-7 («Codices») 1-256*. Texte et traduction, Paris (Les Belles Lettres, Coll. Byzantine) 1959-74.
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Φώτιος, ὁ μέγας ἀνθρωπιστής» (1966), στὸ *Μελετήματα Χριστιαν. Φιλοσοφίας*, σελ. 102-42.
- «Ὁ Φώτιος ὡς φιλόσοφος», στὸ *Polychordia. Festschrift Fr. Dölger*, τ. 3 (1968), σελ. 185-90.
- B. SCHULTZE, «Byzantinisch-patristische Anthropologie. Johannes von Damaskus und Photios», *Orient. Christ. Periodica* 38 (1972) 172-94.
- «Das Weltbild des Patriarchen Photios nach seinen Homilien», *Kairos* 15 (1973) 101-15.
- F. DVORNIK, *Photian and Byzantine Ecclesiastic Studies* (22 μελέτες τῶν ἐτῶν 1930-73), London (V.R.), 472 σελ.

- R. HAUGH, *Photius and the Carolingians. The Trinitarian Controversy*, Belmont 1975.
- L. BENAKIS, «Aus der Geschichte des christlichen Gottesbegriffes: Die Problematik bei Photios, dem Begründer des ersten byzantinischen Humanismus», στο Papenfuß-Söring, *Transzendenz und Immanenz. Philosophie und Theologie in der veränderten Welt* (Symposium der Alex. von Humboldt-Stiftung 1976), Stuttgart 1977.
- R. S. BRUMBAUGH, «Logical and Mathematical Symbolism in the Platonic Scholia», *Journal Warb.-Court. Inst.* 24 (1961) 45-58 [52 ἐπ.: Arethas' «Architecture of Argument» Scholia].
- L. G. WESTERINK-B. LAOURDAS, «Scholia by Arethas in Vindob. Phil. Gr. 314», *Ἑλληνικά* 17 (1962) 105-31.
- L. G. WESTERINK, *Arethae archiepiscopi Caesariensis Scripta minora*, Lipsiae (Bibl. Teubneriana) 1 (1968) 362 σελ., 2 (1972) 308 σελ.
- P. LEMERLE, «Aréthas éditeur et scholiaste des textes philosophiques», στο *Le premier humanisme byzantin* (1971), 210-41.
- Α. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Ἡ γένεση τῆς λογικῆς ψυχῆς στὸν Ἀριστοτέλη καὶ στὴ χριστιανικὴ σκέψη. Μὲ ἀφορμὴ ἓνα νέο κείμενο τοῦ Ἀρέθα», *Φιλοσοφία* 2 (1972) 327-36.
- L. G. WESTERINK, «Nicéas the Paphlagonian on the End of the World», στο *Μελετήματα στὴ μνήμη Β. Λαούρδα*, Θεσσαλονίκη 1975, 177-95 [σελ. 188-95: Νικήτα φιλοσόφου περὶ συντελείας].
- KL. OEHLER, «Zacharias von Chalkedon, Über die Zeit», *BZ* 50 (1957) 31-38 (= *Antike Philos. und Byzant. Mittelalter*, δ.π., 300-8).
- L. G. WESTERINK, *Nicéas Magistros, Lettres d'un exilé (928-946)*. Introduction, édition, traduction et notes, Paris (CNRS — Le monde byzantin) 1973, 154 σελ.
- B. KRIVOCHEÏNE-J. PARAMELLE, *Syméon le Nouveau Théologien, Catéchèses* 1-5, 6-22, 23-34, Paris (Sources Chrétiennes) 1-3 (1963-65), 496 + 393 + 392 σελ.
- J. KODER-J. PARAMELLE, *Syméon le Nouveau Théologien, Hymnes* 1-15, 16-40, Paris (Sources Chrétiennes) 1-2 (1969, 1971) 301 + 499 σελ.
- W. VÖLKER, *Praxis und Theoria bei Symeon dem Neuen Theologen. Ein Beitrag zur byzant. Mystik*, Wiesbaden 1974, 490 σελ.
- D. MOOSDORF, «Symeon der Neue Theologe († 1022). Ein Mystiker der byzant. Kirche», *Erbe und Auftrag* 51 (1975) 458-67.
- L. G. WESTERINK, *Michael Psellus, De omnifaria doctrina (Διδασκαλία Παντοδαπή)*. Critical Text and Introduction, Utrecht 1948, 110 σελ.
- L. ALFONSI, «La dottrina dall ἀκατονόμαστον del giovane Aristotele ed un testo di Psello», *Miscell. G. Galbiati* 1 (Milano 1961), 71-78.
- Α. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Ἡ Σύνοψις εἰς τὴν Ἀριστοτέλους Λογικὴν καὶ ὁ Μιχαὴλ Ψελλός», *Ἑλληνικά* 16 (1958) 222-26.

- Π. ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ, «Μιχαὴλ Ψελλοῦ Περὶ δαιμόνων», *Γρηγόριος Παλαμᾶς* 41 (1958) 53-66.
- P. JOANNOU, *Christliche Metaphysik in Byzanz. I. Die Illuminationslehre des Michael Psellos und Joannes Italos*, Ettal (Studia Patristica et Byzantina 3) 1956, 152 σελ.
- «Aus den unedierten Schriften des Psellos: Das Lehrgedicht zum Messopfer und der Traktat gegen die Vorbestimmung der Todesstunde», *Byzant. Zeitschr.* 51 (1958) 1-14.
- ΣΟΦ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, «Ἡ συμβολὴ τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ εἰς τὸ πεδῖον τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν», στο *Ἀφιέρωμα εἰς μνήμην Ἀλ. Γκιόλα*, Ἀθήναι 1958, σελ. 343-57.
- M. SICHERL, «Michael Psellos und Iamblichós' De mysteriis», *Byzant. Zeitschr.* 53 (1960) 8-19.
- L. BENAKIS, «Studien zu den Aristoteles-Kommentaren des Michael Psellos. I. Ein unedierter Kommentar zur "Physik" des Aristoteles», *Archiv für Geschichte der Philosophie* 43 (1961) 215-38, «II. Die aristot. Begriffe Physis, Materie, Form nach Michael Psellos», *δ.π.*, 44 (1962) 33-61.
- L. BENAKIS, «Michael Psellos' Kritik an Aristoteles und seine eigene Lehre zur "Physis"- und "Materie-Form"-Problematik», *Byzant. Zeitschr.* 53 (1963) 213-27 (Βκ. Κ. Γεωργούλης, *Πλάτων* 16 (1964) 349-51).
- V. CILENTO, «Sul Commentario aristotelico di Psello», *Rivista di Filol. e Istruz. Classica* 92 (1964) 377-80 [μὲ ἀφορμὴ τῆ μελέτη L. Benakis, *AGPh* 43 (1961)-44 (1962)].
- L. BENAKIS, «Doxographische Angaben über die Vorsokratiker im unedierten Kommentar zur "Physik" des Aristoteles von Michael Psellos», στο *Χάρις Κ. Βουρβέρη*, Ἀθήναι 1964, σελ. 345-54.
- Δ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἡ θεολογικὴ σκέψις τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ», *Ἑπετ. Ἑταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* 34 (1965) 208-17.
- ED. DES PLACES, «Le renouveau platonicien du XIe s. Michel Psellos et les oracles chaldaïques», *Acad. Inscr. et Belles Lettres, Comptes rendus* 1966, 313-24.
- S. A. SOFRONIOU, «Michael Psellos' Theory of Science», *Ἀθηνα* 69 (1966-67) 78-90.
- A. GARZA, «On Michael Psellus' Admission of Faith», *Ἑπετ. Ἑτ. Βυζ. Σπουδῶν* 35 (1966-67) 41-46 [σελ. 44-46: Τοῦ σοφωτάτου ... Ψελλοῦ Ἐκθεις πιστεως].
- P. CANART, «Nouveaux inédits de Michel Psellos», *Rev. Ét. Byzant.* 25 (1967) 43-60.
- L. RICHTER, «Des Psellos vollständiger kurzer Inbegriff der Musik in Mizlers Bibliothek», *Beiträge zur Musikwissenschaft* 9 (1967) 45-54.
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Ὁ Ψελλός καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία» (1967), στο *Χριστιανικὸ Σμπόσιο* 5 (1971) 26-32.

- E. KRIARAS, «Michael Psellos». Άρθρο στην *Real-Encyclopaedie*, Suppl. 11 (1968), στ. 1124-1182 (έλληνικά από τὸν συγγραφέα: «Ὁ Μιχαὴλ Ψελλός», *Βυζαντινά* 4 (1972) 55-128 [σελ. 74-83: Ὁ φιλόσοφος].
- A. GADOLIN, *A Theory of History and Society with special reference to the Chronographia of Michael Psellus*, Stockholm 1970, 218 σελ.
- P. JOANNOU, *Démonologie populaire—démonologie critique au XIe s. La vie inédite de S. Auxence par Michel Psellos*, Wiesbaden 1971, 167 σελ.
- G. WEISS, «Forschungen zu den noch nicht edierten Schriften des Michael Psellos», *Βυζαντινά* 4 (1972) 11-52 [σελ. 41-51: 3 μικρὰ κείμενα ἀπὸ τὸν κώδ. Paris. gr. 1182 καὶ Barber. gr. 240].
- G. ΚΑΡΑΗΑΛΙΟΣ, «Michael Psellos on Man and his Beginnings. A Philosophical Interpretation of Man's Creation and Fall by a Byzantine Thinker in the 11th c.», *The Greek Orth. Theol. Review* 18 (1973) 79-96.
- U. CRISCUOLO, *Michele Psello, Epistola a Giovanni Xifilino*, Napoli (Università di Napoli, Cattedra di Filologia Bizantina 1) 1973, 88 σελ.
- *Michele Psello, Epistola a Michele Cerulario*, Napoli (Univ. di Napoli, Cattedra di Filologia Bizantina 3) 1973, 54 σελ.
- «Sui rapporti tra Michele Psello e Giovanni Xifilino (ep. 191)» *Atti dell' Accademia Pontaniana* 24 (1975) 1-8.
- J. WHITTAKER, «Proclus, Procopius, Psellus and the Scholia on Gregory Nazianzen», *Vigiliae Christ.* 29 (1975) 309-13.
- W. WOLSKA-CONUS, «Les écoles de Psellos et de Xiphilin sous Constantin IX Monomaque», *Travaux et Mémoires* 6 (Recherches sur le XIe s.), Paris 1976, 69-84.
- J. GOUILLARD, «La religion des philosophes», *δ.π.*, 305-24.
- J. GROSIDIER DE MATONS, «Psellos et le monde de l'irrationnel», *δ.π.*, 325-49.
- P. SCHMID, «Psellos und der christliche Neuplatonismus», *Πεπραγμένα ΙΕ' Διεθν. Συνεδρ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν* (Ἀθήναι 1976).
- C. NIARCHOS, «John Patricios, Psellos in Praise of his Pupil», *Βυζαντινά* 9 (1977).
- P.-E. STEPHANOU, *Jean Italos, philosophe et humaniste*, Roma (Orientalia Christiana Analecta 134) 1949, 122 σελ.
- P. JOANNOU, «La doctrine de l'illumination dans l'ontologie et l'épistémologie du XIe s. Jean Italos», *Studi Bizantini e Neoellenici* 7 (1953) 130 ἐπ.
- P. JOANNOU, *Ioannes Italos, Quaestiones quodlibetales* (Ἀπορία καὶ Λύσεις). Editio princeps, Ettal (Studia Patristica et Byzantina 4) 1956, xii+192 σελ.
- N. N. KETSCHAKMADZE, *Ioan Italos, Socineja* (Opera) [Γεωργιανὴ Εἰσαγωγή καὶ τὰ κείμενα τῶν ἐκδόσεων Cereteli καὶ Joannou μὲ ἓνα ἐπὶ πλέον ἀνέκδοτο κείμενο: σελ. 234-5], Τιφλίς 1966, 250 σελ.

- N. N. KETSCHAKMADZE, «Grammatico-logiceskij Traktat Ioanna Itala», *Viz. Vremeni* 27 (1967) 197-205.
- N. N. KETSCHAKMADZE, *Ioane Italosis Semokmedeba* [=Τὸ ἔργο τοῦ Ἰω. Ἰταλοῦ], Τιφλίς 1970, 183 σελ.
- TH. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, «Der Traktat 87 De iconis der Questiones Quodlibetales von Johannes Italos. Eine quellenkritische Untersuchung», *Πεπραγμένα ΙΕ' Διεθν. Συνεδρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* (Ἀθήναι 1976).
- C. NIARCHOS, «The Triadic Structure in the Philosophy of John Italos», *δ.π.*
- *God, the Universe and Man in the Philosophy of John Italos*, Oxford Univ. Diss. 1977. [Appendix: Ἰωάννου Ἰταλοῦ Ὑπομνήματα εἰς τὴν Εἰσαγωγήν τοῦ Πορφυρίου.]
- R. ROMANO, *Pseudo-Luciano, Timarione*, Napoli (Univ. di Napoli, Cattedra di Filol. Bizantina 2) 1974, 198 σελ.
- J. DORNSEIFF, *Isaak Sebastokrator, Zehn Aporien über die Vorsehung, Meisenheim/Glan* 1966, 104 σελ.
- J. J. RIZO, *Isaakios Sebastokrator, Περὶ τῆς τῶν κακῶν ὑποστάσεως*, Meisenheim/Glan 1971, xl+88 σελ.
- P. JOANNOU, «Eustrate de Nicée. Trois pièces inédites de son procès (1117)», *Revue des Ét. Byzant.* 10 (1952) 24-34.
- «Die Definition des Seins bei Eustratios von Nikaia.—Der Nominalismus und die menschliche Psychologie Christi. Das Semeioma gegen Eustratios von Nikaia», *Byzant. Zeitschr.* 47 (1954) 358-78.
- K. GIOCARINIS, «An unpublished late thirteenth-century Commentary on the Nicomachean Ethics of Aristotle», *Traditio* 15 (1959) 299-326.
- «Eustratios of Nicaea's Defence of the Doctrine of Ideas», *Franciscan Studies* 1964, 159-204.
- P. POLESSO SCHIAVON, «Un trattato inedito di meteorologia di Eustrazio di Nicea», *Riv. di Stud. Biz. e Neoell.* 2/3 (1965-66) 290-304.
- Θ. ΖΗΣΗΣ, *Νικήτα Σεΐδου Λόγος κατὰ Εὐστρατίου Νικαίας*, Θεσσαλονίκη 1976, 90 σελ.
- G. PODSKALSKY, «Nikolaos von Methone und die Proklosrenaissance in Byzanz (11.-12. Jh.)», *Orientalia Christiana Periodica* 42 (1976), 509-23.
- J. L. VAN DIETEN, *Zur Überlieferung und Veröffentlichung der Panoplia Dogmatike des Niketas Choniates*, Amsterdam (Zetemata Byzantina) 1970, 70 σελ.
- *Niketas Choniates. Erläuterungen zu den Reden und Briefen nebst einer Biographie*, Berlin (Suppl. Byzant. 2) 1971, 194 σελ.
- *Niketas Choniates, Orationes et epistulae*, Berlin (Corpus Font. Hist. Byzant. 3) 1972, 304 σελ.
- U. CRISCUOLO, «Un opuscolo inedito di Manuele Karanteno o Saranteno», *Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* 32 (1975-76) 213-21.

- P. S. CODELLAS, «Nicephoros Blemmydes' philosophical works and teachings», *Proceedings Xth. Intern. Congress of Philosophy*, Amsterdam 1949, 1117 έπ.
- M. VERHELST, «La tradition manuscrite de Nicéphore Blemmyde», *Bulletin de Philosophie Médiévale* 8-9 (1966-67) 111-18.
- N. TSOYUPOYLOS, «Das Ätherproblem und die Physik-Abhandlung des Nikephoros Blemmydes», στὸ «*Rechenpfennige*» K. Vogel gewidmet, München 1969, 69-89.
- W. LACKNER, «Zum Lehrbuch der Physik des Nikephoros Blemmydes», *Byzantinische Forschungen* 4 (1972) 157-69.
- M. VERHELST, «Le Περὶ ψυχῆς de Nicéphore Blemmyde. Préliminaires à une édition critique», *δ.π.*, 214-19.
— *Le «Traité de l'âme» de Nicéphore Blemmyde*. Histoire du texte, édition critique, traduction et analyse du contenu doctrinal, Louvain 1977.
- H. HUNGER, «Von Wissenschaft und Kunst der frühen Palaiologenzeit. Mit einem Exkurs über die Κοσμική δήλωσις Theodoros' II. Dukas Laskaris», *Jahrb. Österr. Byzant. Gesellschaft* 8 (1959) 123-55.
- E. V. IVANKA, «Mathematische Symbolik in den beiden Schriften des Kaisers Theodoros II. Laskaris: Δήλωσις φυσική und Περὶ φυσικῆς κοινωνίας», *Byzant. Forschungen* 4 (1972) 38-41.
- S. VAN RIET, «Fragments de l'original grec du "De intellectu" de Philopon dans une compilation de Sophonias», *Revue Philos. de Louvain* 63 (1965) 5-40.
- J. VERPEAUX, *Nicéphore Choumnos (1250-1327). Homme d'État et Humaniste Byzantin*, Paris 1959, 216 σελ.
- I. ŠEVČENKO, *Études sur la polémique entre Théodore Métochite et Nicéphore Choumnos*, Bruxelles 1962, 330 σελ.
- P. L. M. LEONE, «Le epistole di Niceforo Chumno nel cod. Ambros. gr. C 71 sup.», *Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν* 39-40 (1972-73) 75-95.
- Α. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Νικηφόρου Χούμνου, Περὶ τῆς ὕλης καὶ τῶν ἰδεῶν. Εἰσαγωγή, κριτική ἔκδοσις καὶ νεοελληνική μετάφρασις», *Φιλοσοφία* 3 (1973) 339-81.
- H.-G. BECK, *Theodoros Metochites. Die Krise des byzant. Weltbildes im 14. Jahrh.*, München 1952, 149 σελ.
- H. HUNGER, «Theodoros Metochites als Vorläufer des Humanismus in Byzanz», *Byzant. Zeitschrift* 45 (1952) 4-19.
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Aristotele critiqué par Théodoros Métochites (1260-1332)», στὸ *Mélanges offertes à Octave et Melpo Merlier*, Athènes 1953 (ἀνάτ. 7 σελ.).
- H. HUNGER, «Der Ἡθικός des Theodoros Metochites», *Πεπραγμένα Θ' Διεθν. Συνεδρ. Βυζαντ. Σπουδῶν*, Θεσσαλονίκη 1958, τ. 3, 141-58.
- M. GIGANTE, «Per l'interpretazione di Teodoro Metochites quale umanista bizantino», *Riv. Studi Bizant. e Neoell.* N.S. 4 (1967), 11-25.
- I. ŠEVČENKO, «Theodore Metochites, the Chora, and the intellectual

- trends of his time», στὸ *The Kariye Djami* (Princeton), τόμ. 4 (1975) 19-91.
- G. ΦΑΤΟΥΡΟΣ, *Die Briefe des Michael Gabras (1290-1350)*. 1. Einleitung, Adressaten, Regesten, Register, Wien (Wiener Byzant. Studien X/1) 1973, 232 σελ. 2. Text (X/2) 1973, 712 σελ.
- G. SCHIRÒ, *Barlaam Calabro, Epistole greche. I primordi episodici e dottrinari delle lotte Esicaste*. Studio introduttivo e testi, Palermo 1954, 376 σελ.
— *Ὁ Βαρλαάμ καὶ ἡ Φιλοσοφία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰ.*, Θεσσαλονίκη (I.M.X.A. 32) 1959, 19 σελ.
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Νικηφόρος Μοναχὸς Ἡσυχαστῆς», *Κληρονομία* 1 (1969) 325-36.
- E. VON IVANKA, «Hesychasmus und Palamismus» (1952), «Die philosophische und geistesgeschichtliche Bedeutung des Palamismus» (1953), «Palamismus und Vätertradition» (1955), στὸ *Plato Christianus*, Einsiedeln 1964, σελ. 394-443.
- J. MEYENDORFF, «Les débuts de la controverse hésychaste», *Byzantion* 23 (1953) 98 έπ.
— «Humanisme nominaliste et mystique chrétienne à Byzance au XIe s.», *Nouvelle Revue Théol.* 79/9 (1957) 910 έπ.
— *Introduction à l'étude de Grégoire Palamas*, Paris (Patristica Sorbonensia) 1959, 431 σελ. (ἀγγλ. μετάφρασις *A Study of Gregory Palamas* 1974²).
- Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, «Ὁ Γρηγόριος Παλαμᾶς», *Γρηγόριος Παλαμᾶς* (Θεσσαλονίκη) 43/1960 (ἀνάτ. 19 σελ.).
- B. ΛΑΟΥΡΔΑΣ, *Ἡ Κλασσικὴ Φιλολογία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατὰ τὸν ΙΔ' αἰ.*, Θεσσαλονίκη (I.M.X.A.) 1960, 20 σελ.
- H.-G. BECK, «Humanismus und Palamismus», *XIIe Congrès Intern. Étud. Byzant.*, Belgrad 1961, *Rapports*, τ. 3, 63-82.
- B. BOBRINSKY - Π. ΠΑΠΑΒΥΤΑΓΓΕΛΟΥ - J. MEYENDORFF - Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, *Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα*, Θεσσαλονίκη 1- (1962-).
- H. SCHAEDEER, «Die Christianisierung der aristotelischen Logik in der byzant. Theologie. Johannes von Damaskus und Gregor Palamas», *Θεολογία* 33 (1962) 1-21.
- Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, «Ἡ ἔννοια τῆς διπλῆς γνώσεως κατὰ τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν», *Ἐπιστ. Ἐπετ. Θεολογ. Σχολ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης* 1963 (ἀνάτ. 5 σελ.).
- B. N. ΤΑΤΑΚΗΣ, «Γρηγόριος Παλαμᾶς. Μεθοδολογικά», στὸν τόμο *Ἀθωνικὴ Πολιτεία*, Θεσσαλονίκη 1963 (=Μελετήματα, σελ. 81-92).
- D. STIERNON, «Bulletin sur le Palamisme», *Rev. Étud. Byzant.* 30 (1972) 231-341.
- PH. ΤΙΜΚΟ, «Toward a Re-Evaluation of the Theology of Gregory Palamas», *Diakonia* 7 (1972) 326-38.
- J. MEYENDORFF, *Grégoire Palamas: Défence des saints hésychastes*. Introd. texte critique, trad. et notes, Louvain 1973².

- Γ. ΜΑΤΖΑΡΙΔΗΣ, *Παλαμικά*, Θεσσαλονίκη 1973, 312 σελ.
- Γ. ΠΑΡΑΔΕΜΕΤΡΙΟΥ, *Introduction to Saint Gregory Palamas*, New York (Philos. Library) 1973, 103 σελ.
- Ρ. ΧΡΗΣΤΟΥ, «The Teaching of Gregory Palamas on Man», *Diakonia* 8 (1973) 231-41.
- Α. DE HALLEUX, «Palamisme et Scolastique. Exclusivisme dogmatique ou pluriformité théologique?», *Revue théol. de Louvain* 4 (1973) 409-42.
- Ι. ΜΕΥΕΝΔΟΡΦΦ, *Gregory Palamas and Orthodox Spirituality*, New York 1974, 184 σελ.
- *Byzantine Hesychasm. Historical, theological and social problems*, London (V.R.) 1974, 296 σελ. [16 μελέτες τῶν ἐτῶν 1953-71].
- Η. ΜΥΛΛΕΡ-ΑΣΣΧΟΦΦ, «Beobachtungen an den Hauptschriften des Gregorios Palamas und Nikolaos Kabasilas», *Byzant. Zeitschrift* 70 (1977) 22-41.
- Β. ΦΑΝΟΥΡΓΑΚΗΣ, «Ἄγνωστα ἀντιπαλαμικά συγγράμματα τοῦ Γρηγορίου Ἀκινδύνου», *Κληρονομία* 4 (1972) 285-302.
- Α. ΓΑΡΖΥΑ, «Contra Gregorae ineptias. Un opusculé inédit de Nicolas Cabasilas», *Byzantion* 24 (1954) 521-32.
- Μ. ΛΟΤ-ΒΟΡΟΔΙΝΕ, *Un maître de la spiritualité byzantine au XI^{Ve} s.: Nicolas Cabasilas*, Paris 1958.
- Ε. ΒΟΝ ΙΒΑΝΚΑ, *Nikolaos Kabasilas. Das Buch vom Leben in Christus*, Wien-München 1966².
- Β. ΒΟΒΡΙΝΣΚΥ, «Nicolas Cabasilas et la spiritualité hésychaste», *La Pensée Orthodoxe* 1 (1966) 21-42.
- Α. Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Νικόλαος Καβάσιλας Χαμαετός. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ*, Θεσσαλονίκη (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 5) 1970, 147 σελ.
- Ρ. ΧΑΡΑΝΙΣ, «The "Anti-Zealot" Discourse of Cabasilas», *Revue Étud. Sud-Est Europ.* 9 (1971) 371 ἐπ.
- Μ. ΘΟΡΒΟΡΓ, «Συνάφεια, a Key-word in the Thinking of Nicholas Cabasilas», *Cahiers Inst. Moyen-Age Grec et Latin* 13 (1974) 60-62.
- Δ. ΤΣΑΜΗΣ, *Δαβὶδ Δισυπάτου Λόγος κατὰ Βαβυλῶν καὶ Ἀκινδύνου πρὸς Νικόλαον Καβάσιλαν*, Θεσσαλονίκη (Κ.Β.Ε.) 1973, 115 σελ.
- W. ΚΡΑΝΖ, «Die Prosopopoie des Gregorios Palamas [γρ. Μιχαήλ Χωριάτου] und Demokrit», *Rheinisches Museum* 98 (1955) 275-8.
- Γ. WΕΙΣΣ, *Joannes Kantakuzenos — Aristokrat, Staatsmann, Kaiser und Mönch — in der Gesellschaftsentwicklung von Byzanz im 14. Jh.*, Wiesbaden 1969, 174 σελ.
- Τ. ΤΕΟΤΕΟΙ, «La conception de Jean VI Cantacuzène sur l'État byzantin...», *Revue Étud. Sud-Est Europ.* 13 (1975) 167-85.
- Η. ΗΥΝΓΕΡ, «Thukydides bei Joh. Kantakuzenos. Beobachtungen zur Mimesis», *Jahrb. Österr. Byzant.* 25 (1976) 181-93.
- Ρ.-Ι. ΛΟΕΝΕΡΤΖ, *Démétrius Cydonès, Correspondance*, Città del Vaticano (Studi e Testi) 1-2, 1956, 1960, 200+495 σελ.
- W. ΒΛΟΥΜ, *Furcht vor dem Tod. Die Schrift des Demetrios Kydonos* «Ü-

- ber die Verachtung des Todes», Einleitung und Übersetzung, Münster 1973, 72 σελ.
- Γ. ΛΕΟΝΤΣΙΝΗΣ-Α. ΓΛΥΚΟΦΥΓΑΔΟΥ-ΛΕΟΝΤΣΙΝΗ, *Δημητρίου Κυδώνη: Ὁμιλῶν Ἀκινδύνου Σούμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα*, Ἀθήναι (Corpus Philos. Graecorum recentiorum II, 15) 1976.
- Ν. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ, «Ἰωσήφ Βρυέννιος (1350-1432)», στὸ *Σύλλαβος Βυζαντινῶν Μελετῶν καὶ Κειμένων*, Ἀθήναι 1961, σελ. 492-611.
- Η. ΗΥΝΓΕΡ, *Johannes Chortasmenos (1370-1436), Briefe, Gedichte, Kleine Schriften*. Einleitung, Regesten, Prosopographie, Text, Wien (Wiener Byzant. Studien VII) 1969, 256 σελ. [σελ. 210-14: Προλεγόμενα εἰς τὴν λογικὴν πραγματείαν Ἀριστοτέλους].
- Ε. Μ. ΦΟΡΣΤΕΡ, «Γεώργιος Γεμιστὸς Πλήθων» (1905), *Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση* 6 (1953) 40-47.
- Κ. Δ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ, «Γεώργιος Γεμιστὸς Πλήθων. Φιλόσοφος τῆς ἐλληνικῆς καὶ ἐσπεριακῆς Ἀναγεννήσεως», *Νέα Ἔστια* 27 (1953) 744-54 (=Φιλοσοφικά καὶ Αἰσθητικά Μελετήματα 1964, σελ. 131-47).
- Ρ. et FR. ΜΑΣΑΙ, «L'œuvre de Georges Gémiste Pléthon. Rapports sur des trouvailles récents: autographes et traités inédites», *Bull. Acad. Royale Belgique* 1954, 536-55.
- FR. ΜΑΣΑΙ, *Pléthon et le platonisme de Mistra*, Paris 1956, 419 σελ.
- «Le De fato d'Alexandre d'Aphrodise attribué à Pléthon», *Byzantion* 33 (1963) 253-56.
- Σ. ΣΠΕΝΤΖΑΣ, *Αἱ οικονομικαὶ καὶ δημοσιονομικαὶ ἀπόψεις τοῦ Πλήθωνος*, Ἀθήναι 1964.
- Γ. ΠΑΡΑΚΟΣΤΑΣ, *George Gemistos-Plethon. A Study of his Philosophical Ideas and his Role as a Philosopher-Teacher*, New York University 1968, 227 σελ. [205-27: Selected Bibliography].
- FR. ΜΑΣΑΙ, «Pléthon, l'Averroïsme et le problème religieux, στὸ P.-M. Schuhl, *Actes du Colloque intern. sur le Néoplatonisme* (1969), Paris 1971, 435-46.
- Θ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, «Ὁ Ζωροάστρης εἰς τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Γ. Γεμιστοῦ Πλήθωνος», *Ἐπετ. Ἐτ. Βυζαντιν. Σπουδῶν* 38 (1971) 297-343.
- ΧΡ. ΣΟΛΔΑΤΟΣ, *Γεώργιος Γεμιστὸς Πλήθων. Συμβολὴ εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ φιλοσόφου εἰς τὸν Μυστρῶν καὶ τὴν θεμελίωσιν ὑπ' αὐτοῦ τῶν πλατωνικῶν σπουδῶν εἰς τὴν Φλωρεντίαν*, Ἀθήναι 1973, 261 σελ.
- Ι. ΒΑΡΓΕΛΙΟΤΙΣ, «Plethon as a Forerunner of Neo-Hellenic and Modern European Consciousness», *Διοτίμα* 1 (1973) 33-60.
- Β. ΛΑΓΑΡΔΕ, «Le De differentiis de Pléthon d'après l'autographe de la Marcienne», *Byzantion* 43 (1973) 312-43.
- Α. Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, «Πλήθωνος Πρὸς ἠρωτημένα ἅττα ἀπόκρισις (Γιὰ τὸ ἀριστοτελικὸ ἀξίωμα τῆς ἀντιφάσεως καὶ γιὰ τὴ σύνθετη φύση τοῦ ἀνθρώπου). Πρώτη ἔκδοσις με νεοελληνικὴ μετάφρασις καὶ εἰσαγωγὴ», *Φιλοσοφία* 4 (1974) 330-76.
- Θ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, *Αἱ περὶ πολιτείας καὶ δικαίου ἰδέαι τοῦ Πλήθωνος Γεμιστοῦ*, Θεσσαλονίκη (Κ.Β.Ε.) 1974, 138 σελ.

- L. BARGELIOTES, «Pletho's Philosophy of Religion and Ethics, *Διοτίμα* 2 (1974) 125-49.
— «Fate or Heimarmene according to Pletho», *Διοτίμα* 3 (1975) 137-49.
- I. N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Ἡ θέση τοῦ Πλήθωνος στὴν Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας», *Λακωνικαὶ Σπουδαὶ* 2 (1975) 63-76.
- Ph. SHERRARD, «Ἡ συμβολικὴ σταδιοδρομία τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος», *Δευκαλίων* τεύχ. 14 (1975) 129-45.
- Δ. ΔΕΔΕΣ, «Θρησκεία καὶ Πολιτικὴ κατὰ τὸν Γεώργιο Γεμιστὸ Πλήθωνα», *Φιλοσοφία* 5-6 (1975-76) 424-41.
- L. BARGELIOTES, «The Problem of Evil in Pletho», *Διοτίμα* 4 (1976) 116-25.
- B. LAGARDE, *Georges Gémiste Pléthon, Des différences entre Platon et Aristote*. Edition, traduction et commentaire, Paris (Thèse de doctorat, Univ. de Paris-Sorbonne) 1976, 48+90+300 σελ. (πολύγραφ.).
- I. N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Πληθώνεια: 1.-2. Ἀπὸ τῆ ζωῆ καὶ τῆ δράση τοῦ φιλοσόφου. 3. Ὁ Πλήθων στὴν Ἰταλία», *Λακωνικαὶ Σπουδαὶ* 3 (1977) 1-32.
- K. ΜΠΟΝΗΣ, *Γεώργιος Γεννάδιος Κουρτέσιος ὁ Σχολάριος*, Ἀθῆναι 1953.
- M. ΦΑΡΑΝΤΟΣ, *Περὶ θείας Προνοίας καὶ Προορισμοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου*, Ἀθῆναι 1966, 274 σελ.
- St. PAPAIOANNOU, «Thomas in Byzanz. Thomas-Rezeption und Thomas-Kritik in Byzanz zwischen 1354 und 1435», *Theologie und Philosophie* 49 (1974) 274-304.
- G. PODSKALSKY, «Die Rezeption der thomistischen Theologie bei Gennadios II. Scholarios», *δ.π.*, 305-23.
- J. VERFAUX, *Pseudo-Kodinos, Traité des Offices*, Paris (CNRS—Le monde byzantin) 1966.
- X. Γ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗΣ, «Ὁ Θεόδωρος Ἀγαλλιανὸς ταυτιζόμενος πρὸς τὸν Θεοφάνη Μηδείας καὶ οἱ ἀνέκδοτοι λόγοι του», Ἀθῆναι 1966, 176 σελ.

BYZANTINE PHILOSOPHY

BIBLIOGRAPHY 1977 - 1990

(περιλαμβάνει καὶ συμπληρωματικούς τίτλους
στὴ Βιβλιογραφία 1949-1976 τῆς ἔκδοσης 1977
τῆς *Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας* τοῦ Β. Ν. Τατάκη)

ΥΠΟ ΛΙΝΟΥ Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ

- A' Δημοσιεύματα Β. Ν. Τατάκη μετὰ τὸ 1976
- B' Πατερικὴ περίοδος
1. Πατερικὴ Θεολογία καὶ Φιλοσοφία
 2. Ἀνατυπώσεις ἄρθρων Πατερικῆς Γραμματολογίας στὴ Σειρὰ Variorum Reprints.
 3. Φιλοσοφικὴ προβληματικὴ στοὺς ἐπὶ μέρους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας
- Γ' Βυζαντινὴ περίοδος.
1. Γραμματολογικὰ βοηθήματα. Γενικὰ φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ ἔργα.
 2. Ἐγκυκλοπαιδικὰ ἄρθρα.
 3. Ἀνατυπώσεις ἄρθρων Βυζαντινῆς Γραμματολογίας κλπ στὴ Σειρὰ Variorum Reprints.
 4. Γενικὲς διερευνήσεις καὶ μελέτες Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας.
 5. Μελέτες γιὰ εἰδικὰ θέματα: "Πλατωνισμός", "Ἀριστοτελισμός", "Νεοπλατωνισμός" στὸ Βυζάντιο.
 6. Χειρόγραφη παράδοση τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων στὸ Βυζάντιο.
 7. Κράτος, κοινωνία, πολιτικὴ θεωρία.
 8. Βυζαντινὴ Αἰσθητικὴ.
 9. Οἱ Ἐπιστῆμες στὸ Βυζάντιο.
 10. Βυζάντιο καὶ Δύση.
- Δ' Ἐκδόσεις καὶ μονογραφίες γιὰ τὸ φιλοσοφικὸ ἔργο Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀπὸ τὸν Φώτιο ὡς τὴν πώση τοῦ Βυζαντίου.

A' ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ Β. Ν. ΤΑΤΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟ 1976

- B. Ν. ΤΑΤΑΚΗΣ, "Ἡ ἑλληνικὴ ἔκδοση τῆς *Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας*" (Συνέντευξη τοῦ Δ. Βαρουσιῆ γιὰ τὴν ἐκπομπὴ τῆς ΕΡΤ "Ἑλληνικὰ Γράμματα"), *Εὐθύνη*, τεύχ. 76 (Ἀπρίλιος 1978) 225-227 (= Β.Ν. Τατάκη, *Ἀνησυχίες τῆς ἐποχῆς μας*, Ἀθήνα, Ἀστρολάβος/Εὐθύνη 1988, 181-187).
- B. Ν. ΤΑΤΑΚΗΣ, *Μελέτες Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας. Ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ*

Βυζάντιο, Ἀθήνα, Οἱ Ἐκδόσεις τῶν Φίλων 1980, 213 σελ., ὅπου ἀναδημοσιεύονται : σελ. 151-156: "Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς" (= Μακεδον. Ἡμερολόγιον 1936) - 157-172: "Νικηφόρος Μοναχὸς Ἡσυχαστῆς" (= Κληρονομία 1/1969) - 173-182: "Ὁ Φώτιος ὡς φιλόσοφος" (= Polychordia. Festschrift für Franz Dölger, τ. 3/1968) - 183-198: "Ὁ Ψελλὸς καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία" (= Χριστιανικὸ Συμπόσιο Ε' /1971) - 199-212: "Φιλοσοφικὲς προϋποθέσεις τῆς χριστιανικῆς ρητορικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς" (= Χρονικὰ Αἰσθητικῆς 6-7/1968).

- B. N. TATAKIS, "On the Methodology of Gregory Palamas" (Transl. by J.J. YIANNIAS from *Μελετήματα Χριστιανικῆς Φιλοσοφίας* 1967, 81-92), *The American Benedictine Review* 36:2 (June 1985) 215-227.
- B.N. ΤΑΤΑΚΗΣ, *Ἡ συμβολὴ τῆς Καππαδοκίας στὴ χριστιανικὴ σκέψη* [Ἀνατύπωση τῆς ἔκδοσης 1960 μὲ Βιβλιογραφικὸ Συμπλήρωμα Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ. Πρόλογος στὴν ἐπανεκδόση: Π. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΑΔΗΣ], Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν 1989, 286 σελ.

Στὴν Βιβλιογραφία 1949-1976 νὰ προστεθεῖ :

- B. N. TATAKIS, "L' elemento estetico nel pensiero dei Padri Cappadoci", *Rivista Estetica* 6 (1963) 219-226.

Β' ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Πατερικὴ Θεολογία καὶ Φιλοσοφία¹

- *E. P. MEJERING,² *God Being History. Studies in Patristic Philosophy*, Amsterdam 1975, 185 p.
- ΜΕΘΟΔΙΟΣ (ΦΟΥΓΙΑΣ), "Χριστολογικὴ ὁρολογία. Ἡ σημασία τῶν ὄρων *πρόσωπον, φύσις, οὐσία, ὑπόστασις, ὑποστατικὴ ἔνωσις, περιχώρησις, κένωσις* καὶ *οἰκονομία* μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν λατινικῶν ἐννοιῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ", *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 58 (1976) 445-454, 59 (1977) 5-45, 60 (1978) 5-32, 61 (1979) 5-18 καὶ *Ἐκκλησία καὶ Θεολογία* 1 (1980) 5-14, 4 (1983) 619-653.
- A. CAMUS, *Christliche Metaphysik und Neoplatonismus*, Hamburg 1978, 126 S. (Μετάφρ. ἀπὸ τὸ γαλλικὸ *Métaphysique chrétienne et*

¹ Πληρέστερη βιβλιογραφία εἰδικὰ γιὰ τὴν περίοδο τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς χριστιανικῆς σκέψης τῆς περιόδου 415-750 βλέπε στὸ ἄρθρο τοῦ J.-M. Hornus (+), "La philosophie grecque de 415 à 750" στὸν τόμο *Contemporary Philosophy. A new Survey*. Vol. 6/2 Philosophy and Science in the Middle Age, Dordrecht/Boston/London, Kluwer Academic Publishers 1990, 605-638 (Ἐκδοση τοῦ Institut International de Philosophie, Paris). Τὸ ἄρθρο τοῦ Hornus εἶναι γραμμένο το 1971, ἀλλὰ μὲ πρωτοβουλία τοῦ ἐπιμελητῆ τῆς ἔκδοσης G. Floistad τὸ ἄρθρο δημοσιεύεται "révisé et complété par L. Benakis (Athènes) et L. Couloubaritsis (Bruxelles)" καὶ ἔχει προστεθεῖ ἕνα "Supplément Bibliographique 1971-1987" (80 τίτλοι).

² Μὲ ἀστερίσκο (*) σημειώνονται συμπληρωματικοὶ τίτλοι στὴν Βιβλιογραφία τῆς περιόδου 1949-1976 καθὼς καὶ μερικὲς ἐπαναλήψεις τίτλων, ὅπου εἶχαν σημειωθεῖ σφάλματα ἢ παραλείψεις.

- Neoplatonisme* [διδακτ. διατριβὴ 1936], Παρίσι 1965).
- W. R. SCHOEDEL - R. L. WILKEN (Ed.), *Early Christian Literature and the Classical Intellectual Tradition. In honorem Robert Grant*, Paris 1979, 205 p.
- R. M. HÜBNER, *Der Gott der Kirchenväter und der Gott der Bibel. Zur Frage der Hellenisierung des Christentums*, München 1979.
- J. H. WASZINK, "Bemerkungen zum Einfluß des Platonismus im frühen Christentum" (1965) : Cl. ZINTZEN (Ed.), *Der Mittelplatonismus*, Darmstadt (WB) 1981, 413-448.
- J.C.M. VAN WINDEN, "Das Christentum und die Philosophie. Der Beginn des Dialogs zwischen dem Glauben und dem Verstand" (1970) : Cl. ZINTZEN, *Der Mittelplatonismus*, 397-412.
- H. J. BLUMENTAL - R. A. MARKUS (Ed.), *Neoplatonism and Early Christian Thought. Essays in Honour of A. H. Armstrong*, London 1981, 256 p. - Βκ. Α. Γ. Μπενάκης, *Φιλοσοφία* 12 (1982) 439-444.
- D. J. O'MEARA (Ed.), *Neoplatonism and Christian Thought*, Albany, N.Y. 1982, XVIII+297 p. (Intern. Society for Neoplatonic Studies). Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου τῆς Washington (1978) μὲ τὸ θέμα τοῦ τόμου.
- Δ.Ζ. ΝΙΚΗΤΑΣ, "Ἡ παρουσία τοῦ Ἀύγουστίνου στὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία", *Κληρονομία* 1982, 7-25.
- H.-D. BLUME - F. MANN (Ed.), *Platonismus und Christentum. Festschrift für H. Dörrie*, Münster 1983, 328 p.
- CHR. YANNARAS, *Person und Eros. Eine Gegenüberstellung der Ontologie der griechischen Kirchenväter und der Existenzphilosophie des Westens*. Aus dem Griechischen übersetzt von Irene HOENING, Göttingen 1982, 287 S. (Forschungen zur systematischen und ökumenischen Theologie, Bd. 44).
- *A. H. ARMSTRONG, "Some Comments on the Development of the Theology of Images", *Studia Patristica* 9 (1966) 117-126.
- C. CAVARNOS, *Orthodox Iconography*, Belmont 1977, 76 p. (Institute for Byzantine and Modern Greek Studies).
- L. OUSPENSKY, *Theology of the Icon*, Crestwood, N.Y., 1978, 2nd revised edition 1982, 232 p. (St. Vladimir's Seminary Press).
- V. BYCKOV, "Die philosophisch-aesthetischen Aspekte des byzantinischen Bilderstreits", *Φιλοσοφία* 8-9 (1978-79) 341-353 (= J. IRMSCHER (Ed.), *Der byzantinische Bilderstreit*, Leipzig 1980, 58-72).
- D. STEIN, *Der Beginn des byzantinischen Bilderstreites und seine Entwicklung bis zum 40er Jahre des 8. Jahrhunderts*, München 1980, 306 S. (Miscellanea Byzantina Monacensia 25).
- J. IRMSCHER (Ed.), *Der byzantinische Bilderstreit. Sozialökonomische Voraussetzungen, ideologische Grundlagen, geschichtliche Wirkungen*. Eine Sammlung von Forschungsbeiträgen, Leipzig 1980, 198 S.
- H.-G. THÜMMEL, "Der byzantinische Bilderstreit. Stand und Perspektiven der Forschung": J. IRMSCHER (Ed.), *Der byzantinische Bilderstreit*, 9-40.
- A. GRABAR, *L'iconoclasme byzantin*, Paris, Flammarion, 2ème éd. revue et augmentée 1985, 398 p. (Coll. "Idées et Recherches").
- J. PELIKAN, *Imago Dei: The Byzantine Apologia for Icons*, Yale, Yale Univ. Press 1989, 169 p.

- M.P. BEGZOS, "Der Aporhatismus in der ostkirchlichen Theologie. Die kritische Funktion einer traditionellen Theorie heute", *Επιστ. Ἐπετ. Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστ. Ἀθηνῶν* KZ (1986) καὶ Ἀνάτυπο 47 σελ.
- N.Θ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ, *Ἡ πολιτικὴ ζωὴ καὶ σκέψη τῶν Ἑλλήνων Πατέρων*, Ἀθήνα, Μῆνυμα 1986, 88 σελ.
- K. ΜΠΟΝΗΣ, "Συνάντησις Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ Χριστιανικῆς Γραμματείας", *Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 62 (1987) 532-572.
- C. SAVARNOS, *The Hellenic-Christian Philosophical Tradition*, Belmont, Mass., Institute for Byzantine and Modern Greek Studies 1989, 127 p.
- Π. ΧΡΗΣΤΟΥ, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, Θεσσαλονίκη, Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν 1989, 580 σελ.
2. Ἀνατυπώσεις ἄρθρων Πατερικῆς Γραμματολογίας στὴ Σειρὰ Variorum Reprints, London.
- A. H. ARMSTRONG, *Plotinian and Christian Studies*, London, Variorum Reprints 1979, 384 p. (24 ἄρθρα τῶν ἐτῶν 1936-1978). - Βκ. Λ. Γ. Μπενάκης, *Φιλοσοφία* 12 (1982) 436έπ.
- J. WHITTAKER, *Studies in Platonism and Patristic Thought* (28 Studies), London, VR 1984, 354 p.
- J. RIST, *Platonism and its Christian Heritage* (16 Studies), London, VR 1985, 318 p.
- J. PEPIN, *De la philosophie ancienne à la théologie patristique* (16 Studies in French), London, VR 1986, 348 p.
3. Φιλοσοφικὴ προβληματικὴ στοὺς ἐπὶ μέρους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.
- Th. NIKOLAOU, "Die Willensfreiheit bei Klemens von Alexandrien", *Φιλοσοφία* 7 (1977) 384-403.
- *R.C. GREGG, *Consolation Philosophy. Greek Paideia in Basil and the two Gregories*, Philadelphia 1975 (Patrist. Monogr. Series 3).
- Th. NIKOLAOU, "Der Mensch als politisches Lebewesen bei Basilios dem Grossen", *Vigiliae Christianae* 35 (1981) 24-31.
- P.J. FEDWICK (Ed.), *Basil of Caesarea: Christian, Humanist, Ascetic. A Sixteenth-century Anniversary Symposium*, Toronto (Pontifical Inst. of Mediaeval Studies) 1981, XLIV+764 p.
- N.A. ΝΗΣΙΩΤΗΣ, "Σχόλιον εἰς τὴν Θεολογικὴν Ὀντολογίαν τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ", *Πανεπιστ. Ἀθηνῶν*, Ἐπίσημοι Λόγοι 1973-74, Ἀθήνα 1978, 95-120.
- A.-S. ELLVERSON, *The Dual Nature of Man. A Study in the Theological Anthropology of Gregor Nazianzus*, Stockholm 1981, 120 p.
- E.D. MOUTSOULAS, "Essence et Energie de Dieu selon St Gregoire de Nysse", *Επιστ. Ἐπετ. Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστ. Ἀθηνῶν* ΚΣΤ (1984) 275-286.
- K. ΣΚΟΥΤΕΡΗΣ, "Malum privato est. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης καὶ ὁ

- Ψευδο-Διονύσιος διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ κακοῦ", ὄ.π. 309-320.
- N.A. ΝΗΣΙΩΤΗΣ, "Φιλοσοφικὲς προϋποθέσεις τοῦ θεολογικοῦ ἔργου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν", *Textes and Studies* 4 (1985) 77-79.
- G. APOSTOLOPOULOU, "Das Problem der Willensfreiheit bei Gregor von Nyssa", *L'homme et son univers au Moyen Age. Actes du VIIème Congrès Intern. de philosophie médiévale (30.8.-4.9. 1982)*, Louvain-La-Neuve 1986, vol. II, 719-725.
- CH. APOSTOLOPOULOS, *Phaedo Christianus. Studien zur Verbindung und Abwägung des Verhältnisses zwischen dem platonischen "Phaidon" und dem Dialog Gregor von Nyssa "Über die Seele und die Auferstehung"*, Frankfurt-Bern-New York 1986, 416 S. (Europäische Hochschulschriften Bd XX/188).
- G. BUNGE, "Origenismus - Gnostizismus. Zum geistesgeschichtlichen Standort des Evagrius Pontikos", *Vigiliae Christianae* 40 (1986) 24-54.
- *G. VERBEKE - J.R. MONCHO, *Némésios d'Emèse, De natura hominis*, Leiden (CLCAGr, Suppl. 1) 1975, CXXIV+260 p. (Μὲ ἐκτενὴ Εἰσαγωγή γὰρ τὴν ἀνθρωπολογία τοῦ Νεμεσίου ἀπὸ τὸν G. Verbeke).
- A. KALLIS, *Der Mensch im Kosmos. Das Weltbild Nemesios' von Emesa*, Münster 1978, 190 S.
- N.Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ, *Πηγὰὶ καὶ περιεχόμενον τῶν περὶ εἰμαρμένης κεφαλαίων τοῦ Νεμεσίου Ἐμεσης*, Ἀθήναι 1979, 158 σελ. (Διδ. Διατριβὴ Πανεπιστ. Ἀθηνῶν).
- M. MORANI, *La tradizione manoscritta del De natura hominis di Nemesio*, Milano, Univ. Catt. del Sacro Cuore 1981, 248 p.
- Th. POLYZOGOPOULOS, "The Anthropology of Diadochus of Photike", *Θεολογία* 55 (1984) 1072-1101, 56 (1985) 174-221.
- ✓ H.-D. SHAFFREY, "New Objective Links between the Pseudo-Dionysius and Proclus", στὸ D.J. O'MEARA, *Neoplatonism and Christian Thought*, 1982, ὄ.π. 64-74, 246-248.
- ✓ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ, *Περὶ μυστικῆς θεολογίας*. Εἰσαγωγή VL. LOSSKY (= κεφ. Β' ἀπὸ τὸ *Essai sur la théologie mystique de l'Eglise d'Orient*, Paris 1944), Μετάφραση Σ. ΓΟΥΝΕΛΑΣ, Ἀθήνα, "Πολύτυπο" 1983, 85 σελ. (55-65: Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ Σχόλια, 69-85: Γεωργίου Παχυμέρη Παράφρασις).
- Λ.Χ. ΣΙΑΣΟΣ, *Ερασιτέρες τῆς ἀλήθειας. Ἐρευνα στὶς ἀφειρητές καὶ στὴ συγκρότηση τῆς θεολογικῆς γνωσιολογίας κατὰ τὸν Πρόκλο καὶ τὸν Διονύσιο Ἀρεοπαγίτη*, Θεσσαλονίκη 1984, 228 σελ. (Διδ. Διατριβὴ Πανεπιστ. Θεσσαλονίκης).
- XP. ΤΕΡΕΖΗΣ, *Διάμεσα-ἀρχέτυπα στὸν Πρόκλο καὶ τὸν Ψευδο-Διονύσιο Ἀρεοπαγίτη. Ἀπὸ τὸν Ὑστερο Νεοπλατωνισμό στὶς ἀπαρχές τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας*, Ἰωάννινα 1986, 310 (δακτυλογρ.) σελ. (Διδ. Διατριβὴ Πανεπιστ. Ἰωαννίνων).
- G.A. LUCCHETTA, "Aristotelismo e Cristianesimo in Giovanni Filopono", *Studia Patristica* 25 (1978) 573-593.
- H.J. BLUMENTHAL, "John Philoponos and Stephanus of Alexandria: two Neoplatonic Christian Commentators on Aristotle?", στὸ D.J. O'MEARA, ὄ.π. 54-63, 244-246.
- K.-H. UTHEMANN, "Stephanos von Alexandrien und die Konversion des

- Jakobiten Probos, des späteren Metropolitens von Chalkedon. Ein Beitrag zur Rolle der Philosophie in der Kontroverstheologie des 6. Jhs.", *After Chalcedon*, Leuven, Peeters 1985, 381-399.
- PHILOPONUS, *Against Aristotle, on the Eternity of the World*. Translated by CHR. WILDBERG. General Introduction by R. SORABJI, Ithaca, N.Y., Cornell Univ. Press 1987, 182 p.
- R. SORABJI (Ed.), *Philoponus and the Rejection of Aristotelian Science*, London, Duckworth 1987, IX+253 p. [2 κείμενα τῶν R. SORABJI, H. CHADWICK, PH. HOFFMANN, M. WOLFF, FR. ZIMMERMANN, D. FURLEY, D. SEDLEY, W. BERNARD, L. JUDSON, CHR. WILDBERG, CH. SCHMITT].
- J.M. DUFFY, "Observations on Sophronius' Miracles of Cyrus and John", *Journal of Theological Studies* 35 (1984) 41-60.
- Π. ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗΣ - Λ. ΤΖΕΔΑΚΗ, Ἀγαπητοῦ Διακόνου, Ἐκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν, Ἡράκλειον, Δῆμος Ἡρακλείου 1988, 49 σελ. (Βικελαία Βιβλιοθήκη, Φιλολογικὴ καὶ Ἱστορικὴ Σπουδὴς 4).
- *G. WEISS, *Studia Anastasiana. I. Studien zum Leben, zu den Schriften und zur Theologie des Patriarchen Anastasios I. von Antiochien (559-598)*, München 1965, XXIV+233 S. (Miscel. Byzantina Monacensia 4).
- K.-H. UTHEMANN, "Die Philosophischen Kapitel des Anastasius I. von Antiochien", *Orientalia Christiana Periodica* 46 (1980) 306-366.
- K.-H. UTHEMANN, "Syllogistik im Dienst der Orthodoxie. Zwei unedierte Texte byzantinischen Kontroverstheologie des 6. Jhs.", *Jahrbuch Österreich. Byzantinistik* 30 (1981) 103-112.
- F. HEINZER - C. SCHÖNBORN (Eds), *Maximus Confessor. Actes du Symposium sur Maxime le Confesseur* (Fribourg 2-5.9.1980), Fribourg 1982, 438 p. (Paradosis 27).
- L. THUNBERG, *Man and the Cosmos. The Vision of St. Maximus the Confessor*, Crestwood, N.Y., St. Vladimir's Seminary Press 1984, 184 p.
- MAXIMUS CONFESSOR, *Selected Writings*. Transl. G.C. BERTHOLD, Introd. J. RELIKAN, Preface I.-H. DALMAIS, New York, Paulist Press 1985, 176 p.
- L. THUNBERG *Man and Cosmos. The Vision of St. Maximus the Confessor*, Crestwood, N.Y., St. Vladimir's Seminary Press 1985, 176 p.
- *A. LUMPE, "Stephanos von Alexandrien und Kaiser Herakleios", *Classica et Mediaevalia* 9 (1973) 150-159.
- L.G. WESTERINK - C. GARTON, *Theophylactus Simocates On Predestined Terms of Life*, Buffalo, N.Y. 1978, XV+42 p. (Arethusa Monographs VI).
- L.G. WESTERINK - C. GARTON, *Germanos On Predestined Terms of Life*, Buffalo, N.Y. 1979, XXIX+82 p. (Arethusa Monographs VII).
- A. SICLARI, "Il pensiero filosofico di Giovanni di Damasco nella critica", *Aevum* 51 (1977) 349-383.
- Ν.Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ, "Ἡ πρὸς τὴν θεωρίαν ὁδὸς Ἡλίας τοῦ Ἐκδίκου", *Ἐπετ. Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 43 (1977-78) 345-364.
- Λ.ΧΡ. ΣΙΑΣΟΣ, "Τὰ ὅρια τῆς κατηγοριακῆς σημαντικῆς στὴ θεολογία τοῦ Ἰωάννη Δαμασκηνοῦ", *Ἐπιστ. Ἐπετ. Θεολ. Σχολῆς Πανεπιστ.*

Θεσσαλονίκης 27 (1982) 341-372.

- N. GENDLE, "Creation and Incarnation in the Iconology of St. John of Damascus", στο *Aksum-Thyateira. A Festschrift for Archbishop Methodios of Thyateira and Great Britain - Ἀξώμη-Θυάτειρα*. Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων Μεθόδιον, London 1985, 639-645.
- Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, "Παρατηρήσεις γιὰ τὴ συμβολὴ τοῦ Βυζαντίου στὴν πνευματικὴ ἐξέλιξη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης: ἡ περίπτωση τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ", *Βυζάντιο καὶ Εὐρώπη. Ἀ' Διεθνῆς Βυζαντινολογικὴ Συνάντηση Δελφῶν (20-24.7.1985)*, Ἀθήνα 1987, 115-152.
- JOHANNES VON DAMASKOS: *Die Schriften des Johannes von Damaskos. V. Opera homiletica et hagiographica*, besorgt von P.B. KOTTER, Berlin-New York, W. de Gruyter 1988, XX+607 S. (Patristische Texte und Studien 29).

Γ' BYZANTINΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Γραμματολογικὰ βοηθήματα. Γενικά φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ ἔργα.
- *D.M. NICOL, "The Byzantine Church and Hellenic Learning in the Fourteenth Century", *Studies in Church History* 5 (1969) 23-57.
- *Δ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, "Κλασσικαί, βυζαντιναί καὶ νεοελληνικαί σπουδαί", *Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν* 45 (1970) 127-137.
- *J. IRMSCHER, *Einführung in die Byzantinistik*, Berlin, Akademie-Verlag 1971, 89 S.
- *P. SPECK, *Die kaiserliche Universität von Konstantinopel. Präzisierung zur Frage des höheren Schulwesens in Byzanz im 9. und 10. Jh.*, München 1974, 120 S. (Byzantinisches Archiv 14).
- *G. MORAVCSIK, *Einführung in die Byzantinologie*, Darmstadt, Wiss. Buchgesellschaft 1976, 208 S. (Übersetzung von G. ENGL für die Reihe "Die Altertumswissenschaft. Einführungen in Gegenstand, Methoden und Ergebnisse ihrer Teildisziplinen").
- *I.P. MEDVEDEV, *Vizantijski Gumanizm XIV-XV vv. (Βυζαντινὸς Ὀδμανισμὸς, 14ος-15ος αἰ.)*, Leningrad 1976, 256 p. (Bk. H.-V. BEYER, *Jahrbuch Österreich. Byzantinistik* 28/1979, 359-363).
- P. LEMERLE, *Cinq études sur le XIe siècle byzantin*, Paris 1977, 331 p. (193-248: IV. "Le gouvernement des philosophes": l'enseignement, les écoles, la culture).
- H. HUNGER, *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, München 1978, Bd 1, 542 S. (Philosophie - Rhetorik - Epistolographie - Geschichtsschreibung - Geographie), Bd 2, 528 S. (Philologie - Profan - dichtung - Musik - Mathematik und Astronomie - Naturwissenschaften - Medizin - Kriegswissenschaft - Rechtsliteratur). (Handbuch der Altertumswissenschaft 12,5: Byzantinisches Handbuch). - Βλ. Ἑλληνικὴ Μετάφραση Α' τόμου 1987.
- H.-G. BECK, *Das byzantinische Jahrtausend*, München 1978, 382 S. - Βλ. Ἑλληνικὴ Μετάφραση 1990.
- Δ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ, *Ἀναγέννησις καὶ Ἀναγεννήσεις. Ἑλληνικαὶ ἀνακεφαλαίωσις*, Ἀθήνα 1978, 106 σελ. (= *Μεταβυζαντινὰ καὶ Νέα Ἑλληνικά*, Ἀθήνα 1978, 130-228).

- G. OSTROGORSKY, *Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους*, Μετάφραση Ι. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, Ἀθήνα, Ἱστορικές Ἐκδόσεις Σ.Δ. Βασιλόπουλος, τ. Α' (1978), 270 σελ., Β' (1979), 329 σελ., Γ' (1981), 412 σελ.
- THE CAMBRIDGE MEDIEVAL HISTORY, Τόμος 4 (1966-67): *Ἡ Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας*. Μετάφραση ΝΤ. ΣΑΟΥΛ, Θεώρηση ΤΖ. ΠΟΛΙΤΗ, Πρόλογος Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ἀθήνα, "Μέλισσα" 1979, τ. 1-2, 1500 σελ.
- ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, Τόμοι Ζ'-Θ': *Βυζαντινὸς Ἑλληνισμὸς*, Ἀθήνα, Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν 1978-1979, 504+392+496 σελ. (Συνεργάζονται στὸν τ. Ζ': ΕΛ. ΓΛΥΚΑΤΖΗ-ΑΗΡWEILER (Γενικὴ Εἰσαγωγή. Ἑλληνισμὸς καὶ Βυζάντιο), Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ-FOWDEN, Τ. ΛΟΥΓΓΗΣ, R. BROWNING, Α. ΣΤΡΑΤΟΣ, Σ. ΒΡΥΩΝΗΣ, ΑΙΚ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, Μ. ΑΝΑΣΤΟΣ (Πολιτικὴ θεωρία, Δίκαιο, Φιλοσοφία, Λογοτεχνία) κ.ἄ. - στὸν τ. Η': ΑΙΚ. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Μ. ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ, Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, Μ. ΑΝΑΣΤΟΣ (Δίκαιο, Θεολογία, Φιλοσοφία, Λογοτεχνία), Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ κ.ἄ. - στὸν τ. Θ': Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, D.M. NICOL, ΕΛ. ΓΛΥΚΑΤΖΗ-ΑΗΡWEILER, Κ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΛ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ, ΑΓΓ. ΛΑΙΟΥ, Σ. ΒΡΥΩΝΗΣ, Μ. ΑΝΑΣΤΟΣ (Δίκαιο, Θεολογία), Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ (Φιλοσοφία), Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ (Λογοτεχνία), Μ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ).
- D.M. NICOL, *The End of the Byzantine Empire*, London 1979, 109 p. (Foundations of Medieval History).
- D.M. NICOL, *Church and Society in the Last Centuries of Byzantium*, Cambridge-London 1979.
- ΣΤ. ΡΑΝΣΙΜΑΝ, *Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία ἐν αἰχμαλωσίᾳ*, Μετάφραση Ν.Κ. ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΥ - Σημειώσεις, ἐπιλογή εἰκόνων Μ. ΜΠΕΡΓΑΔΗ (Μεταγλώττιση στὴ Δημοτικὴ: Α' Μέρος Χ.Ε. ΒΟΛΑΝΑΚΗΣ, Β' Μέρος Γ.Θ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ), Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Μπεργαδῆ 1979, Τόμοι 2, 744 σελ. (Α' 7-80: Κἀτατοπιστικὸ Σημείωμα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἔκδοση ἀπὸ τὸν ἐκδότη, 81-335: Ἡ Ἐκκλησία στὶς παραμονὲς τῆς τουρκικῆς κατάκτησης).
- ΣΤ. RUNCIMAN, *Ἡ τελευταία Βυζαντινὴ Ἀναγέννηση*. Διαλέξεις Wiles τοῦ Πανεπιστημίου Queen (Μπέλφαστ 1968), Μετάφραση Λ. ΚΑΜΠΕΡΙΑΔΗ, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Δόμος 1980, 133 σελ.
- R. BROWNING, *The Byzantine Empire*, London 1980, 224 p.+98 pl.
- L.G. WESTERINK, *Texts and Studies in Neoplatonism and Byzantine Literature*. (Collected Papers 1942-1975), Amsterdam, Hakkert 1980, 383 p.
- M. MULLETT - R. SCOTT (Eds), *Byzantium and the Classical Tradition* (13th Spring Symposium of Byzantine Studies), Birmingham, Univ. of Birmingham 1981, 250 p.
- H. HUNGER, "The Classical Tradition in Byzantine Literature: The Importance of Rhetoric", *Byzantium and the Classical Tradition*, Birmingham 1981, 35-47.
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ, *Ἡ Κομμούνια τῆς Θεσσαλονίκης (1342-1349)*, Ἀθήνα, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις "Ἐλικαιρότητα" 1981, 86 σελ. (Ἀναπαραγωγή τῆς Α' ἔκδοσης τοῦ 1928, πλουτισμένη μὲ ὅλες τὶς σημειώσεις καὶ διορθώσεις τοῦ συγγραφέα στὸ ἀντίτυπο τῆς προσωπικῆς του βιβλιοθήκης. Ἐπιμέλεια Θ.Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ).
- P. LEMERLE, *Ὁ πρῶτος βυζαντινὸς οὐμανισμὸς*. Σημειώσεις καὶ παρατηρήσεις γιὰ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν παιδεία στὸ Βυζάντιο ἀπὸ τὶς ἀρχὲς ὡς τὸν 10ο αἰώνα. Μετάφραση Μ. ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ (ἀπὸ τὴν Γαλλικὴ ἔκδοση 1971), Ἀθήνα, Μορφωτικὸ Ἴδρυμα Ἑθνικῆς Τραπέζης 1981, 472 σελ. [Ἀγγλικὴ Μετάφραση Η.Α. LINDSAY - Α. MOFFATT, Sydney, Australian Assoc. of Byzantine Studies 1982].
- H. MAGUIRE, *Art and Eloquence in Byzantium*, Princeton 1981, 148 p.
- P.D. WHITTING (Ed.), *Byzantium: An Introduction*, Oxford 1981 (2nd edition), XIV+178 p.
- I. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Τὸ Βυζαντινὸ κράτος*, Τόμ. Α': Κρατικὴ ὀργάνωση. Κοινωνικὴ δομὴ, Ἀθήνα, Ἑρμῆς 1983, 228 σελ. (ἀνατύπωση μὲ προσθήκες 1985, 241 σελ.) - Τόμ. Β': Ἱστορικὴ ἐξέλιξη (324-1453), 1985, 231 σελ. [210-231: Ἐπιλογὴ βυζαντινῆς βιβλιογραφίας (μόνο αὐτοτελῆ ἔργα): Γραμματολογικὰ βοηθήματα, Λεξικὰ καὶ Ἐγκυκλοπαίδειες, Εἰσαγωγὲς στὴ βυζαντινὴ ἱστορία καὶ πολιτισμὸ, Γενικὰ ἐγχειρίδια, Περιοδικὰ μὲ τρέχουσα βιβλιογραφία, Πολιτικὴ θεωρία, Διοίκηση, Κοινωνία, Οἰκονομία, Ἐμπόριο, Ἄμυνα, Δίκαιο, Πόλεις, Παιδεία, Παλαιογραφία, Διπλωματικὴ, Ἐπιγραφικὴ, Σιγίλλογραφία, Νομισματικὴ, Χρονολογία, Κύριλλος καὶ Μεθόδιος, Σταυροφορίες, Λατινικὴ αὐτοκρατορία Κωνσταντινουπόλεως, Αὐτοκρατορία Νικαίας, Ἡλείου, Τραπεζοῦντος, Δεσποτάτο Μωρέως, Βυζάντιο καὶ ξένοι λαοί, Ἀτλαντιες, Γεωγραφικὰ, Τοπογραφικὰ, Μουσικὴ).
- ΣΤ. RUNCIMAN, *Βυζαντινὸς Πολιτισμὸς*, Μετάφραση Δ. ΔΕΤΖΩΡΤΖΗ, Νέα ἔκδοση Ἀθήνα, Ἑρμῆας 1983, 290 σελ.
- N.G. WILSON, *Scholars of Byzantium*, London, Duckworth 1983, 283 p. [Κεφάλαια γιὰ τὸν Ἀρέθου, Μιχαὴλ Ψελλό, Ἰωάννη Ἰταλό, Θεόδωρο Μετοχίτη κ.ἄ. - Ἑλληνικὴ Μετάφραση Ν. ΚΟΝΟΜΗ, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Καρδαμίτσα 1991].
- G. PODSKALSKY, "Die griechisch-byzantinische Theologie und ihre Methode", *Theologie und Philosophie* 58 (1983) 71-87.
- P. MAGDALINO, "Aspects of Twelfth-Century Byzantine 'Kaiserkritik'", *Speculum* 58 (1983) 326-346.
- Α.Γ.Κ. ΣΑΒΒΙΑΔΗΣ, *Τὰ χρόνια σχηματοποίησης τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους (284-518)*, Ἀθήνα, Ἱστορικές Ἐκδόσεις Στ. Βασιλόπουλος 1983, 152 σελ.
- W. HÖRANDNER - J. KODER - O. KRESTEN - E. TRAPP (Hsg.), *Βυζάντιος. Festschrift für Herbert Hunger zum 70. Geburtstag*, Wien, Ernst Becvar 1984, LXII+350 S. (XXI-LXII: Werkverzeichnis 1936-1984).
- Α.Γ.Κ. ΣΑΒΒΙΑΔΗΣ - Α.Λ. ΔΕΡΙΖΙΩΤΗΣ, *Ἱστορία τοῦ Βυζαντίου (284-717)*, Ἀθήνα, Πατάκης 1984, 304 σελ.
- * I. MEDVEDEV, "Tendances vers une renaissance dans la culture byzantine tardive", *Βυζαντιακὰ* 4 (1984) 115-136.
- D.J. GEANAKOPOLOS, *Byzantium: Church, Society and Civilization seen through contemporary eyes*, Chicago-London 1984, XXXIX+485 p.
- M.J. ANGOLD, *The Byzantine Empire 1025-1204. A Political History*, London-New York 1984, 334 p. (Βιβλιοκρισία: Α.Γ.Σ. ΣΑΒΒΙΑΔΗΣ, *Ἑλληνικὰ* 36/1985, 194-202).
- R. BROWNING (Ed.), *The Greek World. Classical, Byzantine and Modern*, London, Thames & Hudson 1985, 328 p. (Κείμενα γιὰ τὸ Βυζάντιο τῶν J. HERRIN, SP. VRYONIS, Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ κ.ἄ.).
- O. ΚΛΕΜΑΝ, *Βυζάντιο καὶ Χριστιανισμὸς*. Μετάφραση Θ. ΜΑΙΝΑ, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Μήνυμα 1985, 123 σελ.

- G. WEISS, *Byzanz. Kritischer Forschungs- und Literaturbericht 1968-1985*, München 1986, 351 S. (*Historische Zeitschrift*, Sonderheft 14) [272-301: Geistesgeschichte, 283-286: Philosophie].
- A.Γ.Κ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ, *Τὸ οἰκουμενικὸ βυζαντινὸ κράτος καὶ ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἰσλάμ (518-717)*, Ἀθήνα, Ἔστια 1986, 260 σελ.+ 6 χάρτες.
- A.Γ.Κ. ΣΑΒΒΙΔΗΣ, *Μελέτες Βυζαντινῆς Ἱστορίας* (11ου-13ου αἰ.: Ἐσωτερικὲς διαμάχες, Κοινωνία, Οἰκονομία, Ἐμπόριο, Διοίκηση, Στρατός, Ἐξωτερικοὶ ἐχθροί, Προσωπογραφία, Γενεαλογία), Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Καρδαμίτσα 1986, 220 σελ.
- T. ΤΑΛΜΠΟΤ ΡΑΤΣ, *Ὁ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν Βυζαντινῶν*. Μετάφραση Φ.Κ. ΒΩΡΟΥ, Ἀθήνα, Ἐκδ. Δ. Παπαδήμα 1986, 320 σελ.
- H. HUNGER, *Βυζαντινὴ Λογοτεχνία. Ἡ λόγια κοσμικὴ γραμματεία τῶν Βυζαντινῶν*. Τόμος Α': Φιλοσοφία - Ρητορική - Ἐπιστολογραφία - Γεωγραφία. Μετάφραση Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ, Ι.Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Γ.Χ. ΜΑΚΡΗ, Ἀθήνα, Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης 1987, 442 σελ., Β' ἔκδοση με διορθώσεις 1991.
- C. MANGO, *Βυζάντιο, ἡ αυτοκρατορία τῆς Νέας Ρώμης*. Μετάφραση: Δ. ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗΣ, Ἀθήνα, Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης 1988, 405 σελ.
- I. ΜΕΓΕΝΤΟΡΦ, *Βυζάντιο καὶ Ρωσία. Μελέτη τῶν βυζαντινο-ρωσικῶν σχέσεων κατὰ τὸ δέκατο τέταρτο αἰῶνα*. Μετάφραση <ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά, 1981>: Ν. ΦΩΚΑΣ, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Δόμος 1988, 405 σελ.
- H. HUNGER, *Epidosis. Gesammelte Schriften zur byzantinischen Geistes- und Kulturgeschichte*. Herausgegeben von W. HÖRANDNER, J. KODER, O. KRESTEN, München, Editio Maris 1989, 512 S. + 21 Abbild. [20-22: Werkverzeichnis 1984-1989].
- H.-G. BECK, *Ἡ Βυζαντινὴ Χιλιετία*. Μετάφραση Δ. ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ, Ἀθήνα, Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης 1990, 503 σελ.
- I.E. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἱστορία Βυζαντινοῦ Κράτους*, Τόμ. Γ': Ἱστορία Ὑστερας Βυζαντινῆς Περιόδου (1081-1453). Μέρος Α': Τελευταῖες λάμπσεις (1081-1204), Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Βάνιας 1990, 397 σελ.

2. Ἐγκυκλοπαιδικὰ ἄρθρα.

LEXIKON DES MITTELALTERS, München-Zürich, Artemis Verlag, Bd 1 (1980) Aachen - Bettelorden. - Bd 2 (1983) Bettlerwesen - Codex von Valencia. - Bd 3 (1986) Codex Wintoniensis - Erziehungs- und Bildungswesen [Sp. 2203-4: R. BROWNING, Byzanz].

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, Τόμοι 1 - 9B, Ἀθήνα 1983-1989 : Λήμματα Βυζαντινῶν λογίων, θεολόγων, φιλοσόφων κλπ ἀπὸ τοὺς Π. ΓΟΥΝΑΡΙΔΗ, Α. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ, Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ, Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ, Χ.Γ. ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ, ΚΡ. ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗ κ.ἄ.

3. Ἀνατυπώσεις ἄρθρων Βυζαντινῆς Γραμματολογίας κλπ. στὴ Σειρὰ Variorum Reprints, London.

M. ANASTOS, *Studies in Byzantine Intellectual History* (18 Studies), London, VR 1979, 432 p.

- P. LEMERLE, *Essais sur le monde de Byzance* (8 Studies in French), London, VR 1980, 370 p.
- P. KARLIN-HAYTER, *Studies in Byzantine Political History. Sources and Controversies* (18 Studies English and French), London, VR 1981, 336 p.
- J. GOUILLARD, *La vie religieuse à Byzance* (16 Studies in French), London, VR 1981, 364 p.
- I. SEVCENKO, *Society and Intellectual Life in Late Byzantium*. (15 Studies in English and French), London, VR 1981, 374 p.+25 facs. illus.
- I. SEVCENKO, *Ideology, Letters and Culture in the Byzantine World* (13 Studies in English and French), London, VR 1982, 368 p.+44 illus.
- D. OBOLENSKY, *The Byzantine Inheritance of Eastern Europe* (17 Studies in English and French), London, VR 1982, 300 p.
- A. STRATOS, *Studies in 7th-Century Byzantine Political History* (13 Studies in English, French and Greek), London, VR 1983, 232 p.
- C. MANGO, *Byzantium and its Image. History and Culture of the Byzantine Empire and its Heritage* (19 Studies in English and French), London, VR 1984, 360 p.+41 illus.
- A. CAMERON, *Literature and Society in the Early Byzantine World* (18 Studies), London, VR 1985, 350 p.
- D.M. NICOL, *Studies in Late Byzantine History and Prosopography* (17 Studies), London, VR 1986, 330 p.+3 illus.

4. Γενικὲς διερευνήσεις καὶ μελέτες Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας.

- *J. IRMSCHER, "Heraklit in Byzanz", *Wiss. Zeitschrift der Karl Marx-Universität Leipzig*, Gesellschafts- u. Spachwiss. Reihe 11 (1962) 559-565.
- *I.N. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, "Οἱ τύχες τῆς Φιλοσοφίας στὸ Βυζάντιο" (Ἀνακοίνωση στὸ 5ο Διεθνὲς Συνέδριο Μεσαιωνικῆς Φιλοσοφίας, Μαδρίτη, Σεπτ. 1972. Ἀπόδοση ἀπὸ τὰ Γερμανικά Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗ), *Φιλοσοφία* 4 (1974) 495-498.
- *E. MOUISOPOULOS, "L'hellénisation du thomisme au XIVe siècle", *Atti del Congresso Intern. Tommaso d' Aquino, nel suo settimo centenario* (1974), Roma-Napoli, Domen, vol. 2 (1976) 324-328 = "Ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ Θωμισμοῦ κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα", *Ἐπιστ. Ἐπει. Φιλολ. Σχολῆς Πανεπιστ. Ἀθηνῶν* 24 (1975) 131-136.
- G. PODSKALSKY, *Theologie und Philosophie in Byzanz. Der Streit um die theologische Methodik in der spätbyzantinischen Geistesgeschichte (14/15. Jh.), seine systematischen Grundlagen und seine historische Entwicklung*, München 1977, 268 S. (Byzantinisches Archiv 15).
- TH. NIKOLAOU, "Grundlegende Gedanken über die Byzantinische Philosophie", *Βυζαντινά* 9 (1977) 169-186.
- Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Τὸ πρόβλημα τῶν γενικῶν ἐννοιῶν καὶ ὁ ἐννοιολογικὸς ρεαλισμὸς τῶν Βυζαντινῶν", *Φιλοσοφία* 8-9 (1978-79) 311-340.
- C.W. MÜLLER, "Eine spätbyzantinische Rezension des pseudoplatonischen Dialogs Περὶ ἀρετῆς", *Würzburger Jahrb. für die Altertumswiss.* 5 (1979) 237-251.
- M. ΑΝΑΣΤΟΣ, "Φιλοσοφία: Μεσοβυζαντινοὶ χρόνοι (642-1071)", *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους*, Ἀθήνα, Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, τόμ. Η' (1979) 266-273.

- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Φιλοσοφία: Βυζαντινός Ἑλληνισμός (1078-1453), ὄ.π.τόμ. Θ' (1980) 348-371, 467-468.
- M. ROUECHE, "A Middle Byzantine Handbook of Logic Terminology", *Jahrbuch Österreich. Byzantinistik* 29 (1980) 71-98.
- C.G. NIARCHOS, "The Co-existence of Body and Soul in Byzantine Philosophy", *Διοτίμα* 8 (1980) 91-101.
- I.P. MEDVEDEV, "Neue philosophische Ansätze im späten Byzanz", *Jahrbuch Österreich. Byzantinistik* 31/2 (1981) 529-548 (= XVI. Intern. Byzantinistenkongress, Wien 4-9.10.1981, Akten I/2) - Diskussion: *JÖB* 32/1 (1982) 303-310.
- H.-V. BEYER, "Die Lichtlehre der Mönche des 14. und des 4. Jhs, erörtert am Beispiel des Gregorios Sinaites, des Euagrius Pontikos und des Ps.-Makarios/Symeon", *Jahrbuch Österreich. Byzantinistik* 31/2 (1981) 473-512 (= XVI. Intern. Byzantinistenkongress, Wien 4-9.10.1981, Akten I/2) - Diskussion, Ergänzende Bemerkungen: *JÖB* 32/1 (1982) 283-292.
- N.A. ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ, *Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας*, Θεσσαλονίκη, Π. Πουρναράς 1981, 423 σελ. (253-289: Βυζαντινή Φιλοσοφία).
- L.G. BENAKIS, "The Problem of General Concepts in Neoplatonism and Byzantine Thought", D.J. O'MEARA (Ed.), *Neoplatonism and Christian Thought*, Albany, State Univ. of New York Press 1982, 75-86, 248-249 (Intern. Society for Neoplatonic Studies).
- G. PODSKALSKY, "Die griechisch-byzantinische Theologie und ihre Methode. Aspekte und Perspektiven eines ökumenischen Problems", *Theologie und Philosophie* 58 (1983) 71-87.
- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Ὁ Δημόκριτος καὶ οἱ Βυζαντινοὶ φιλόσοφοι", *Πρακτικὰ τοῦ Ἀ' Διεθνoῦς Συνεδρίου γιὰ τὸν Δημόκριτο* (Ἐάνθη 6-9.10.1983), Ἐάνθη 1984, τόμ. Β', 267-276.
- L.G. BENAKIS, "Chroniques Nationales: Griechenland 1972-1985. Beiträge zur Erforschung der Byzantinischen Philosophie in Griechenland bzw. durch griechische Wissenschaftler", *Bulletin de Philosophie Médiévale* 27 (1985) 197-201.
- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Βυζαντινὴ φιλοσοφία: Κατάφαση τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ("αὐτεξούσιον") καὶ ἀναγωγή τῆς ἀναγκαιότητας στὴν βούληση καὶ δύναμη τοῦ Θεοῦ ("Θεία Πρόνοια)", *Ἐλευθερία καὶ ἀναγκαιότητα στὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ. Πρακτικὰ τοῦ Ε' Διεθνoῦς Ἀνθρωπιστικοῦ Συμποσίου (1981)*, Ἀθήνα, Ἑλληνικὴ Ἀνθρωπιστικὴ Ἑταιρεία 1985, 163-177.
- L.G. BENAKIS, "Die Stellung des Menschen im Kosmos in der byzantinischen Philosophie (1. Besonderheit und kosmische Verbundenheit des Menschen. 2. Wille und Notwendigkeit)", *L'homme et son univers au Moyen Âge. Actes du VIIème Congrès Intern. de philosophie médiévale* (30.8.-4.9.1982), Louvain-La-Neuve 1986, vol. I, 56-75 (Philosophes Médiévaux XXVI).
- H.-V. BEYER, "Studien zum Begriff des Humanismus und zur Frage nach dessen Anwendbarkeit auf Byzanz und andere vergleichbare Kulturen", *Βυζαντινά* 15 (1989) 7-77.
- D.J. O'MEARA, "Philosophie antique et byzantine: à propos de deux nouvelles collections", *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und*

- Theologie* 36 (1989) 471-478 [Collection de traductions anglaises des CAG, dirigée par R.K. SORABJI - CPhMA-Philosophi Byzantini, sous la direction de L.G. BENAKIS, Académie d'Athènes].
- L.G. BENAKIS, Lemma "Phantasia. II. Byzanz", *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Basel, Schwabe, Bd. 7 (1989) 525-526.
- L.G. BENAKIS, "Die theoretische und praktische Autonomie der Philosophie als Fachdisziplin in Byzanz", *Knowledge and the Sciences in Medieval Philosophy. Proceedings of the Eighth Intern. Congress of Medieval Philosophy* (Helsinki 24-29.8.1987), Helsinki 1990, Vol. 1, 223-227 = Ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ αὐτονομία τῆς Φιλοσοφίας ὡς ἐπιστήμης στὸ Βυζάντιο, *Ἀφιέρωμα στὸν Κωνσταντῖνο Δεσποτόπουλο*, Ἀθήνα, Παπαζήσης 1991; 237-241.
- KL. OEHLER, "Die Byzantinische Philosophie", *Contemporary Philosophy. A New Survey, Vol. 6/2. Philosophy and Science in the Middle Ages*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers 1990, 639-649.
5. Μελέτες γιὰ εἰδικὰ θέματα: "Πλατωνισμός", "Ἀριστοτελισμός", "Νεοπλατωνισμός" στὸ Βυζάντιο.
- *L.G. WESTERINK, "Exzerpte aus Proklos' Enneaden-Kommentar bei Psellos", *Byzantinische Zeitschrift* 52 (1959) 1-10.
- *H.A. WOLFSON, "The Problem of the Souls of the Spheres from Byzantine Commentaries on Aristotle through the Arabs and St. Thomas to Kepler", *Dumbarton Oaks Papers* 16 (1962) 67-93.
- *D. HARLFINGER - D. REINSCH, "Die Aristotelica des Parisinus Gr. 1741 (10. Jh.). Zur Überlieferung von Poetik, Rhetorik, Physiognomonik, *De signis, De ventorum situ*", *Philologus* 114 (1970) 28-50.
- *J. WHITTAKER, "Varia Procliana", *Greek, Roman and Byzantine Studies*, 14 (1973) 425-432 [Ἡ πρώτη παραγραφὸς (425-27) ἀναφέρεται στὸν Συμεὼν Σήθ].
- *M. NUSSBAUM, "The Text of Aristotle's *De motu animalium*", *Harvard Studies in Classical Philology* 80 (1976) 111-159 [Ἀναφέρεται καὶ στὸν Μιχαὴλ Ἐφέσιο].
- F. NOVOTNY, *The Posthumous Life of Plato*, Prague, Academia 1977, 667 p. [Κεφ. 12: Οἱ Χριστιανοὶ Πατέρες, κεφ. 16: Βυζάντιο].
- C. CAVARNOS, "Basic Elements of Aristotle's Philosophy in Byzantine Philosophico-Religious Thought", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθήνα 1981) 11-14.
- V. BYCHKOV, "Aristoteles und einige Probleme der frühbyzantinischen Ästhetik", op. cit. 31-34.
- L. TARAN (Ed.), *Anonymous Commentary on Aristotle's De interpretatione (Cod. Paris. Gr. 2064, XI s.)*, Meisenheim, A. Hain 1978, XLVII+122 p. (Beiträge zur Klass. Philologie 95).
- P. MORAUX, *Le Commentaire d'Alexandre d'Aphrodise aux "Seconds Analytiques" d'Aristote*, Berlin-New York, W. de Gruyter 1979, 158 p. (Peripatoi 13) [Ἀναφέρεται καὶ σὲ βυζαντινὰ ψευδεπίγραφα σχόλια. Βλ. καὶ Βιβλιοκρ. H.-V. BEYER: *JÖB* 33 (1983) 353-356].
- P. MORAUX, "Ein unedierter Kurzkommentar zu Porphyrios' Isagoge", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 35 (1979) 55-98; 41 (1981) 59-61.

- Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Άγνοήθηκε στο Βυζάντιο ή πολιτική φιλοσοφία του Ἀριστοτέλους;", *Φιλοσοφία καὶ Πολιτική. Πρακτικὰ Ἀ' Πανελληνίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας* (Ἀθήνα 22-24.5.1981), Ἀθήνα, Ἑλληνική Φιλοσοφική Ἑταιρεία 1982, 230-236.
- A. BÜLOW-JACOBSEN - ST. EBBESEN, "Vaticanus Urbinas Gr. 35. An Edition of the Scholia on Aristotle's *Sophistici Elenchi*", *Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin* 43 (1982) 45-120 [55-116 τὰ Σχόλια στὸν κώδικα τοῦ ὑποδιακόνου Γρηγορίου, μαθητοῦ τοῦ Ἀρέθου].
- L.G. BENAKIS, "David der Armenier in den Werken der byzantinischen Kommentatoren des Aristoteles", *David the Invincible, the great Philosopher of Ancient Armenia*. Scientific Conference dedicated to the 1500th Anniversary of David the Invincible, Yerevan 1983, 558-570 = "Δαβὶδ ὁ Ἀρμένιος καὶ ἡ παρουσία του στὰ ἔργα τῶν Βυζαντινῶν σχολιαστῶν τοῦ Ἀριστοτέλους", *Ἀρετῆς μνήμη. Ἀφιέρωμα εἰς μνήμην Κωνστ. Ι. Βουρβέρη*, Ἀθήνα, Ἑλληνική Ἀνθρωπιστική Ἑταιρεία 1983, 279-290 [Μὲ προσθήκη τῶν σχετικῶν χωρίων].
- Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Ὁ Ἀριστοτέλης στὸ Βυζάντιο καὶ στὴν Τουρκοκρατία. Ἡ σύγχρονη ἔρευνα", *Διαβάζω*, τεύχ. 135/15.1.1986, 52-55.
- L.G. BENAKIS, "Neues zur Proklos-Tradition in Byzanz", *Proclus et son influence. Actes du Colloque Intern. organisé à l'occasion du 1500e anniversaire de la mort de Proclus* (Neuchâtel 20-23.6.1985), Neuchâtel 1987, 241-253.
- L.G. BENAKIS, "Grundbibliographie zum Aristoteles-Studium in Byzanz", *Aristoteles. Werk und Wirkung, Paul Moraux gewidmet*, Bd. 2 (Kommentierung, Überlieferung, Nachleben), Berlin-New York, W. de Gruyter 1987, 352-379.
- L.G. BENAKIS, "Commentaries and Commentators on the Logical Works of Aristotle in Byzantium", *Gedankenzeichen. Festschrift für Klaus Oehler*, Tübingen, Stauffenburg Verlag 1988, 3-12.
- L.G. BENAKIS, "Commentaries and Commentators on the Works of Aristotle (except the Logical Ones) in Byzantium", *Historia Philosophiae Medii Aevi. Festschrift für Kurt Flasch*, Amsterdam, B.R. Grüner Publ. Co. 1991, ***-***.
6. Χειρόγραφη παράδοση τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων στὸ Βυζάντιο.
- E. MIONI, *Εἰσαγωγή στὴν Ἑλληνική Παλαιογραφία*. Μετάφραση Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ τοῦ *Introduzione alla palaeografia greca* (Padova 1973) μὲ συμπληρώσεις τοῦ συγγραφέα καὶ τοῦ μεταφραστῆ, Ἀθήνα, Μορφωτικὸ Ἴδρυμα Ἑθνικῆς Τραπέζης 1977, 204 σελ.+30 πίνακες.
- R.D. ARGYROPOULOS - I. CARAS, *Inventaire des mss grecs d'Aristote et de ses commentateurs. Supplément*, Paris, Les belles lettres 1980, 81 p.
7. Κράτος, κοινωνία, πολιτική θεωρία.
- ST. RUNCIMAN, *The Byzantine Theocracy*, Cambridge 1977. - *Ἡ Βυζαντινὴ Θεοκρατία*. Μετάφραση ΙΩΣΗΦ ΡΟΗΛΙΑΔΗ, Ἀθήνα, Δόμος 1982, 189 σελ.

- M.V. ANASTOS, "Byzantine Political Theory: Its Classical Precedents and Legal Embodiment", *Byzantina kai Metabyzantina* (Ed.SP. VRYONIS Jr.), Vol. 1: The "Past" in Medieval and Modern Greek Culture, Malibu, Undena Publ. 1978, 13-53.
- D.M. NICOL, *Church and Society in the Last Centuries of Byzantium*, Cambridge 1979, 162 p. (The Birbeck Lectures 1977).
- Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Στοιχεῖα νέων πολιτικῶν ιδεῶν στὸ Ὑστερο Βυζάντιο", XVI. Intern. Byzantinistenkongress (Wien 4-9.10.1981), *Résumés der Kurzbeiträge*, Wien 1981, 8,3.
- Κ.Α. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ, *Καθοσίωσις καὶ Τυραννὶς κατὰ τοὺς μέσους βυζαντινοὺς χρόνους (867-1056)*, Ἀθηναί-Κομοτινή 1981, 211 σελ (Διδακτ. Διατριβὴ Πανεπιστ. Ἀθηνῶν).
- E. ΓΛΥΚΑΤΖΗ-AHRWEILER, "Διαμόρφωση, ἐξέλιξη καὶ παρακμὴ τοῦ Βυζαντινίου", *Ἐποπτεία*, τεύχ. 67 (1982) 371-380 [ἀπὸ τὸ *L'Empire byzantin*, Bruxelles 1973].
- SP. VRYONIS, "Byzantine Imperial Authority. Theory and Practice in the 11th Century", *La notion d'autorité au Moyen Age. Islam, Byzance, Occident. Colloque Intern. de la Napoule* (23-26.10.1978), Paris 1982.
- A. KAZHDAN - G. CONSTABLE, *People and Power in Byzantium. An Introduction to Modern Byzantine Studies*, Washington, D.C., Dumbarton Oaks Center for Byzantine Studies 1982, 218 p.
- H. MAGOULAS, *Byzantine Christinity. Emperor, Church and the West*, Detroit, Wayne State Univ. Press 1982, 196 p.
- P. MAGDALINO, "Aspects of Twelfth-Century Byzantine Kaiserkritik", *Speculum* 58 (1983).
- M. KOUTLOUKA, "La tyrannie dans la philosophie byzantine du 11ème siècle", *Cahiers de philosophie politique et juridique de l'Univ. de Can*, No 6 (1984) 52-60.
- M. KOUTLOUKA, "La notion de l'égalité dans la philosophie byzantine après le 9ème s.", op. cit. No 8 (1985) 88-96.
- Δ.Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΣ, *Βυζαντινὴ Φιλανθρωπία καὶ Κοινωνικὴ Πρόνοια*. Μετάφραση ἀπὸ τὴν 2η ἀγγλικὴ ἔκδοση τοῦ *Byzantine Philanthropy and Social Welfare* [1η ἔκδοση *Rutgers Univ. 1968*]. Πρόλογος Ι.Ε. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Φῶς 1986, 411 σελ.
- Ι.Ε. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, *Ἡ πολιτικὴ θεωρία τῶν Βυζαντινῶν*, Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Βάνιας 1988, 95 σελ.
8. Βυζαντινὴ Αἰσθητική.
- *V.V. BYTSCKOV, "Das Problem des Bildes in der byzantinischen Ästhetik", *Wiss. Zeitschr. Univ. Halle* 24 (1975) 75-84.
- V.V. BYTSCHKOV, *Vizantijskaja Estetika*, Moskva 1977, 200 p.
- V.V. BYTSCHKOV, "Ἡ θεωρία τοῦ Πλωτίνου γιὰ τὸ ὄραιο ὡς μία ἀπὸ τίς πηγὲς τῆς Βυζαντινῆς Αἰσθητικῆς" (Μετάφραση ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ), *Χρονικὰ Αἰσθητικῆς* 17-18 (1978-79) 107-120.
- E.A. MOUTSOPOULOS, "Modal 'Ethos' in Byzantine Music. Ethical Tradition and Aesthetical Problematic", *JÖB* 32/7 (1982) 3-6 (Actes du XVIIe Congrès Intern. d'Etudes Byzantines, Wien 4-9.10.1981).
- C.G. NIARCHOS, "The Beautiful and the Sublime: From Ancient Greek to Byzantine Art and Thought", *Διοτίμα* 10/11 (1982) 81-99.

9. Οί Ἐπιστῆμες στὸ Βυζάντιο.

- *D. PINGREE, "Gregory Chionides and Palaeologan Astronomy", *Dumbarton Oaks Papers* 18 (1964) 131-160.
- *G. HARIG, "Byzantinische Medizin": A. METTE - I. WINTER, *Geschichte der Medizin. Einführung in ihre Grundzüge*, Berlin 1968, 115-126.
- A. TIHON, "L'astronomie byzantine (du Ve au XVe siècle)", *Byzantion* 51 (1981) 603-624.
- I. OIKONOMU-AGORASTU, *Kritische Erstausgabe des Rezeptbuchs des Cod. Paris. Gr. 2316* (Diss. Köln 1981), Thessaloniki 1982, 256 S.
- Δ.Δ. ΚΩΤΣΑΚΗΣ, *Ἀστρονομία καὶ Ἀστρολογία στὸ Βυζάντιο*, Ἀθήναι 1983, 94 σελ.
- R.B. TODD, "Cleomedes Byzantius", *Tenth Annual Byzantine Studies Conference. Abstracts of Papers*, Cincinnati, Ohio 1984, 11-12.
- D. KOTSAKIS, "Astronomy and Mathematical Sciences in Byzantium": *Ἀξίωμα-Θυάτειρα, Ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων Μεθόδιον*, Λονδίνον 1985, 227-233.
- Π.Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, "Τὰ ἱατρικὰ καὶ παραϊατρικὰ τοῦ Μεγάλου Φωτίου", *Παρνασσός* 28 (1986) 5-2 (Ἀνακοίνωση στὸ Β' Πανελλήνιο Συνέδριο Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς, Ἀθήναι 1.11.1984).
- P. TAVARDON, *Recherche sur l'astronomie byzantine: un aspect de la première renaissance des Paléologues*. Thèse de doctorat d'Etat, Université Toulouse II, 1987, t. I-III, 943 p.
- CHR. TROELSGARD, "Ancient Musical Theory in Byzantine Environments", *Cahiers de l'Institut du Moyen-Âge Grec et Latin* 56 (1988) 228-237.
- M. PAPATHANASSIOU, "Stephanus of Alexandria: Pharmaceutical Notions and Cosmology in his Alchemical Work", *Ambix* 37 (1990) 121-133.

10. Βυζάντιο καὶ Δύση.

- P.L.M. LEONE, "Barlaam in Occidente", *Annali dell' Università di Lecce, Facoltà di Lettere e Filosofia*, VIII-X (1977-80) 427-446.
- F. TINNEFELD, "Das Niveau der abendländischen Wissenschaft aus der Sicht gebildeter Byzantiner im 13. und 14. Jh.", *Byzantinische Forschungen* 6 (1979) 241-280.
- D.J. GEANAKOPOLOS, "Important Recent Research in Byzantine-Western Relations: Intellectual and Artistic Aspects (500-1500)", *Essays in Honour of Peter Charanis*, New Brunswick 1980, 60-78.
- W. BERSCHIN, *Griechisch-lateinisches Mittelalter. Von Hieronymus zu Nikolaus von Kues*, Bern, A. Francke 1980, 320 S. = *Greek Letters and the Latin Middle Ages*. Revised and expanded edition. Translated by J.C. FRANKS, Washington D.C., The Catholic Univ. of America Press 1988.
- G. PODSKALSKY, "Orthodoxe und Westliche Theologie", *JÖB* 31/2 (1981) 513-527 (XVI. Intern. Byzantinisten-kongress, Wien 4-9.10.1981, Akten I/2) - Diskussion, Ergänzende Bemerkungen: *JÖB* 32/1 (1982) 293-301.

- M. KOUTLOUKA, "La contribution de la renaissance byzantine à la renaissance de l'Europe occidentale. L'esprit de l'humanisme", *Atti del' VII Congr. Intern. sulla metafisica e scienze dell' uomo* (Bergamo 1980), Roma 1981, 728-735.
- Δ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (D.J. GEANAKOPOLOS), *Βυζάντιο καὶ Δύση. Ἡ ἀλληλεπίδραση τῶν ἀμφιθαλῶν πολιτισμῶν στὸν Μεσαίωνα καὶ στὴν Ἰταλικὴ Ἀναγέννηση*. Μετάφραση ΕΜΜΥΣ ΒΑΡΟΥΞΑΚΗ, Ἀθήνα 1985, 563 σελ. [Σελ. 529-556: Βιβλιογραφία "ὀργανωμένη κατὰ θέματα"].
- Π. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Μεσαίωνας, Ἑλληνικὸς καὶ Δυτικὸς. Φιλοσοφία καὶ προφητεία*, Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Ἐλοπτεία 1985, 267 σελ.
- ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ, *Βυζάντιο καὶ Εὐρώπη. Α' Διεθνῆς Βυζαντινολογικὴ Συνάντηση (Δελφοὶ 20-24.7.1985) - Byzantium and Europe. First Intern. Byzantine Conference (Delphi 20-24.7.1985)*, Ἐπιμέλεια ἔκδοσης: Α. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀθήνα 1987, 288 σελ.
- N. ΣΒΟΡΩΝΟΣ, "Παρατηρήσεις γιὰ τὴ συμβολὴ τοῦ Βυζαντίου στὴν πνευματικὴ ἐξέλιξη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης: ἡ περίπτωση τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ", *op. cit.* 115-152.
- A. ΦΥΡΙΓΟΣ, "Βαρλαάμ ὁ Καλαβρὸς καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς κάτω Ἰταλίας", *Σύγχρονα Βήματα*, τεύχ. 63 (1987) 133-149.
- K.S. SETTON, *Τὸ βυζαντινὸ ὑπόβαθρο τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγέννησης*. Μετάφραση Π.Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Ἀθήνα 1989, 197 σελ. ("Λουρίδειο Ἰδρυμα καὶ Πνευματικὸ Κέντρο Μνήμης τῆς Πόλης" 2).
- L.G. BENAKIS, "Westeuropäischer Geist und griechische Orthodoxie: Philosophisch-theologische Tendenzen im Übergang von Byzanz zum Neugriechentum", *Verantwortung der Kirche für Europa. Interdisziplinäre Gespräche zwischen Orthodoxen und Katholiken*. (Ökumenisches Symposium an der Orthodoxen Akademie in Kolympari/Kreta, 20-25.9.1988), Wien, Religionspädagogisches Institut 1989, 55-65 = Λ.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Δυτικοευρωπαϊκὸ πνεῦμα καὶ Ἑλληνικὴ Ὀρθοδοξία. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ Βυζάντιο στὸ Νέο Ἑλληνισμὸ καὶ ἡ σύγχρονη προβληματικὴ", *Σύναξη*, τεύχ. 34 (1990) 31-41.

Δ' ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΩΤΙΟ ΩΣ ΤΗΝ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

- O. AMSLER, *Die exegetische Methode des Photios*, München (Diss. Univ. München) 1981.
- M. ΚΟΥΤΛΟΥΚΑ, "Ἡ κριτικὴ τοῦ Φωτίου στὴ θεωρία τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλάτωνα", *Ἑλληνικὴ Φιλοσοφικὴ Ἐταιρεία, Γλώσσα καὶ πραγματικότητα στὴν Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία*, Ἀθήνα 1985, 313-318.
- *L.G. WESTERINK, "Marginalia by Arethas in Moscow Greek MS 231", *Byzantion* 42 (1972) 196-244 [205-244: τὰ κείμενα].
- H.J.M. TURNER, *St. Symeon. The New Theologian and Spiritual Fatherhood*, Amsterdam 1990, XVI+257 p. (Byzantina Neerlandica 11).

- *P. GAUTIER, "Monodie inédite de Michel Psellos sur le basileus Andronic Doucas", *Revue des Etudes Byzantines* 24 (1966) 165-169.
- *G. WEISS, *Oströmische Beamte im Spiegel der Schriften des Michael Psellos*, München 1973, VI+367 S. (Miscellanea Byzantina Monacensia 16) [259-302: "Ἐνδεκά μικρὰ κείμενα τοῦ Ψελλοῦ σὲ πρώτη ἔκδοσις].
- *G. KARAHALIOS, "Mysticism of the Eleventh Century - Michael Psellos", *Alumni Lectures III* (Holy Cross School of Theology, Hellenic College, Brookline Mass.) 1973, 7-20.
- *Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Μιχαὴλ Ψελλοῦ, Περὶ τῶν ἰδεῶν, ἃς ὁ Πλάτων λέγει. Εἰσαγωγή, κριτικὴ ἔκδοσις καὶ νεοελληνικὴ μετάφρασις", *Φιλοσοφία* 5-6 (1975-76) 393-423.
- P. GAUTIER, "Un chrysobulle de confirmation rédigé par Michael Psellos", *Revue des Etudes Byzantines* 33 (1976) 79-99.
- O. MUSSO, *Michele Psello, Nozioni paradossali*, Napoli 1977, 60 p. (Univ. di Napoli, Cattedra di Filologia Bizantina 6).
- G. WEISS, "Die Leichenrede des Michael Psellos auf den Abt Nikolaos vom Kloster von der schönen Quelle", *Βυζαντινὰ* 9 (1977) 221-322.
- D.G. DAKOURAS, "Michael Psellos' Kritik an den alten Griechen und dem griechischen Kult", *Θεολογία* 48 (1977) 40-75.
- D.G. DAKOURAS, "Die Rehabilitation der griechischen Studien im 11. Jh. und Michael Psellos", *Θεολογία* 49 (1978) 185-198, 392-411.
- J.N. LJUBARSKIJ, *Michail Psell*, Moskva 1978, 283 p.
- P. GAUTIER, "Monodies inédites de Michel Psellos", *Revue des Etudes Byzantines* 36 (1978) 83-151.
- B. DALSGAARD LARSEN, "Les traités de l'âme de Saint Maxime et de Michel Psellos dans le Parisinus Gr. 1868", *Cahiers de l'Institut du Moyen Age Grec et Latin* No 30 (1979) 1-32.
- W. WOLSKA-CONUS, "L'Ecole de Droit et l'enseignement du droit à Byzance au XIe siècle: Xiphiline et Psellos", *Travaux et Mémoires* 7 (1979) 1-107.
- E. MOUTSOPOULOS, "Les fonctions de l'imaginaire chez Psellos", *Actas del 5o Congreso Intern. de Filosofia Medieval (Madrid 1972)*, Madrid, Ass. Esp. de Filos. Medieval, t. 2 (1979) 1027-1034 (= *Διοτίμα* 8/1980, 81-90).
- P. GAUTIER, "Le *De daemonibus* du Pseudo-Psellos", *Revue des Etudes Byzantines* 38 (1980) 105-194 (p. 133-194: *Τιμόθεος ἢ περὶ δαιμόνων* καὶ τρία μικρὰ κείμενα τοῦ ἴδιου συγγραφέα).
- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Χρόνος καὶ αἰών. Ἀντιπαράθεση ἐλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς διδασκαλίας στὸ ἀνέκδοτο ἔργο τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ", *Φιλοσοφία* 10-11 (1980-81) 398-421.
- U. CRISCUOLO, "Tardoantico ed Unanesimo bizantino: Michele Psello", *Κοινωνία* 5 (1981) 7-23.
- P. GAUTIER, "Collections inconnues ou peu connues de textes pselliens", *Rivista di Studi Bizantini e Slavi* 1 (Bologna 1981) 39-69.
- K. SNIPES, "A Letter of Michael Psellos to Constantine the Nephew of Michael Cerularios", *Greek, Roman and Byzantine Studies* 22 (1981) 89-107.
- U. CRISCUOLO, "Πολιτικὸς ἀνὴρ. Contributo al pensiero politico di Michele Psello", *Rendiconti della Società Nazion. di Scienze, Lettere ed Arti*, Napoli, n.s. 57 (1982) 129-163.
- M.T. FOEGEN, "Zum Rechtsunterricht des Michael Psellos", *JÖB* 32/2 (1982) 281-302.

- C.G. NIARCHOS, "John Patricios: Michael Psellos in Praise of his Student and Friend", *Βυζαντινὰ* 11 (1982) 225-242.
- R. DOSTALOVA, *Michal Psellos, Byzantské Letopisy*, Praha 1982, 350 p.
- U. CRISCUOLO, *Michele Psello, Orazione in memoria di Costantino Lichudi*, Messina 1983, 213 p. (Letteratura e Civiltà Bizantina I).
- R. ANASTASI, "Sulla funzione della retorica nell' omiletica cristiana e in Michele Psello", *Κοινωνία* 7 (Napoli 1983) 57-59.
- A.R. LITTLEWOOD, *Michaelis Pselli Oratoria Minora*, Leipzig, Bibliotheca Teubneriana 1985, 201 p.
- P. GAUTIER, "Deux manuscrits Pselliens: Le Parisinus Gr. 1182 et le Laurentianus Gr. 57-40", *Revue des Etudes Byzantines* 44 (1986) 45-110.
- P. GAUTIER, "Quelques lettres de Psellos inédites ou déjà éditées", *Revue des Etudes Byzantines* 44 (1986) 111-197.
- A.R. DYCK, *Michael Psellus, The Essays on Euripides and George of Pisidia and on Heliodorus and Achilles Tatius*, Wien 1986, 125 S. (Byzantina Vindobonensia XVI).
- E.V. MALTESE, "Damascio in Psello", *Studi Ital. di Filol. Classica III* 5 (1987).
- E.V. MALTESE, "Epistole inedite di Michele Psello", *op. cit.* 82-98, 214-223.
- J. DUFFY, "Michael Psellos, Neophytos Prodromenos and Memory Words for Logic", *Gonimos. Neoplatonic and Byzantine Studies Presented to L.G. Westerink*, ed. by J. DUFFY - J. PERADOTTO, Buffalo N.Y. 1988, 207-216.
- R. MASULLO, "Excerpta neoplatonici inediti di Michele Psello", *Atti della Accademia Pontaniana, N.S. XXXVII* (1988) 33-47.
- D.J. O'MEARA, "On Pythagoreanism V-VII: The Excerpts in Michael Psellus": D.J. O'MEARA, *Pythagoras Revived. Mathematics and Philosophy in Late Antiquity*, Oxford 1989, 53-85.
- D.J. O'MEARA, *Michaelis Pselli Philosophica Minora. Vol. II. Opuscula Psychologica, Theologica, Daemonologica*, Leipzig, Bibliotheca Teubneriana 1989, XXXIV+233 p.
- P. GAUTIER(†), *Michaelis Pselli Theologica*, Vol. I, Leipzig, Bibliotheca Teubneriana 1989, XIX+499 p.
- *J. GOUILLARD, "Le Synodikon de l'Orthodoxie. Edition et Commentaire. 1ère partie: Texte", *Travaux et Mémoires* 2 (1967) 1-71 [Ἰωάννη Ἰταλό].
- L. CLUCAS, *The Trial of John Italos and the Crisis of Intellectual Values in Byzantium in the Eleventh Century*, München 1981, XLIII+266 p. (Miscellanea Byzantina Monacensia 26).
- K.Γ. ΝΙΑΡΧΟΣ, "Ὁ Ἀριστοτέλης γιὰ τὴ φύση καὶ ἡ κριτικὴ τοῦ Ἰωάννου Ἰταλοῦ", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθῆναι 1981) 40-49.
- K.Γ. ΝΙΑΡΧΟΣ, "Κριτικὲς παρατηρήσεις τοῦ Ἰωάννου Ἰταλοῦ στὴν ἀριστοτελικὴ θεωρία γιὰ τὴ φύση", *Παρνασσός* 24 (1982) 10-40.
- TH. NIKOLAOU, "Eine quellenkritische Untersuchung des Traktats 87 'De iconis' der *Questiones Quodlibetales* und seine Bedeutung hinsichtlich der Verurteilung von Johannes Italos", *Μνήμη Μητροπολίτου Ἰκονίου Ἰακώβου*, Ἀθῆναι 1984, 279-294.
- A. PREUS, "Michael of Ephesus on Aristotle IA and MA", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθῆναι 1981) 21-30.

- A. PREUS, *Aristotle and Michael of Ephesus. On the Movement and Progression of Animals*, Hildesheim-New York 1981, 213 p. (Studien und Materialien zur Geschichte der Philosophie XXII).
- D. ISAAC, *Proclus. Trois études sur la providence*, Paris, Les belles lettres, t. 1-3, 1977, 1979, 1982 [Ἐκδίδονται καὶ τὰ τρία ἀντίστοιχα κείμενα τοῦ Ἰσαὰκ Σεβαστοκράτορος: 1, 153-223, 2, 99-169 μὲ σχετικὴ Εἰσαγωγὴ τοῦ Ἐκδότη, 3, 127-200].
- C. STEEL, "Un admirateur de S. Maxime à la cour des Comnènes Isaac le Sébastocrator", *Maximus Confessor. Actes du Symposium sur Maxime le Confesseur* (1980), Fribourg 1982, 365-373.
- A.D. ANGELOU, *Νικολάου Μεθώνης Ἀνάπτυξις τῆς Θεολογικῆς Στοιχειώσεως Πρόκλου Πλατωνικοῦ Φιλοσόφου - Nicholas of Methone, Refutation of Proclus' Elements of Theology. A Critical Edition with an Introduction on Nicholas' Life and Works*, Ἀθήναι (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) - Leiden (E.J. Brill) 1984, LXXXII+204 p. (CPhMA - Βυζαντινοὶ Φιλόσοφοι/Philosophi Byzantini 1).
- C.G. NIARCHOS, "Nicolaus of Methone's Criticism on Proclus' Theory of 'Participated' or 'Unparticipated' Intelligence (Nous)", *Φιλοσοφία* 13-14 (1983-84) 324-345.
- C.G. NIARCHOS, "The Concept of 'Participation' according to Proclus, with Reference to the Criticism of Nicolaus of Methone", *Διοτίμα* 13 (1985) 3-19.
- Α. ΣΙΑΣΟΣ, "Φιλοσοφικὴ ἀποδεικτικὴ καὶ βιβλικὴ πίστις στὴν ἀντιπρόκληια πραγματεία τοῦ Νικολάου Μεθώνης", *Ἐπιστ. Ἐπετ. Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀριστοτ. Πανεπιστ. Θεσσαλονίκης* 28 (1985) 387-415.
- ΧΡ. ΤΕΡΕΖΗΣ, "Ὁ Νικόλαος Μεθώνης καὶ ἡ θεωρία τῶν Ἐνάδων κατὰ Πρόκλον", *Ἑλληνικὴ Φιλοσοφικὴ Ἐπιθεώρηση*, τεύχ. 13 (Ἰαν. 1988) 54-72.
- Κ.Γ. ΝΙΑΡΧΟΣ, *Ὁ Πρόκλος περὶ ψυχῆς καὶ ἡ κριτικὴ τοῦ Μεθώνης Νικολάου*, Ἀθήναι 1989, 54 σελ. (Μετῆξις-Μελέτες Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας 4).
- ΧΡ. ΤΕΡΕΖΗΣ, "Εἶδος καὶ ὕλη κατὰ τὸν Νικόλαο Μεθώνης καὶ τὸν Παχυμέρη", *Ἑλληνικὴ Φιλοσοφικὴ Ἐπιθεώρηση*, τεύχ. 20 (Μάιος 1990) 151-164.
- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, "Τρεῖς βυζαντινοὶ φιλόσοφοι ἀπὸ τὴν Νίκαια: Εὐστράτιος Νικαίας, Νικηφόρος Βλεμμύδης, Θεόδωρος Β' Λάσκαρις, Νίκαια. Ἱστορία, Θεολογία, Πολιτισμὸς 325-1987, Νίκαια, Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας 1988, 128-137.
- M. VERHELST, "Georges Valla, compilateur de Nicéphore Blemmyde", *Διοτίμα* 8 (1980) 144-147.
- W. LACKNER, "Aristoteleskritik im Physiklehrbuch des Nikephoros Blemmydes", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθήναι 1981) 35-39.
- W. LACKNER, "Die erste Auflage des Physiklehrbuches des Nikephoros Blemmydes", FR. PASCHKE (Hrsg.), *Überlieferungsgeschichtliche Untersuchungen*, Berlin, Akademie Verlag 1981, 351-364.

- Κ.Γ. ΝΙΑΡΧΟΣ, "Τὰ ιδιώματα τοῦ ἡγεμόνα: ἀναφορὰ στὴν πολιτικὴ διανόηση τοῦ Θεοδώρου Β' Λάσκαρι καὶ τοῦ Νικηφόρου Βλεμμύδη", *Φιλοσοφία καὶ Πολιτικὴ*. Πρακτικὰ Α' Πανελλήν. Συνεδρίου Φιλοσοφίας, Ἀθήναι 1982, 237-248.
- J.A. MUNITIZ, *Nicephori Blemmydae Autobiographia sive Curriculum Vitae necnon Epistula Universalior*, Leuven - Turnhout 1984, LV+157 p. (Corpus Christianorum, Series Graeca 13).
- K.-H. UTHEMANN, "Zur Sprachtheorie des Nikephoros Blemmydes. Bemerkungen zu einem byzantinischen Beitrag zur Geschichte der Logik", *JÖB* 34 (1984) 123-153.
- W. LACKNER, *Νικηφόρου Βλεμμύδου Ἀπόδειξις, ὅτι οὐχ ὄρισται τοῦ καθέκαστου ἡ ζώη. Διαλεγόμενος ἢ περὶ τοῦ ὄρου - Nikephoros Blemmydes, Gegen die Vorherbestimmung der Todesstunde*. Einleitung, Text, Übersetzung und Kommentar, Ἀθήναι (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) - Leiden (E.J. Brill) 1985, XCVI+124 S. (CPhMA - Βυζαντινοὶ Φιλόσοφοι/Philosophi Byzantini 2).
- W. LACKNER, "Anthropologische Themen in den Schriften des Nikephoros Blemmydes", *L'homme et son univers au Moyen Age. Actes du VIIème Congrès Intern. de philosophie médiévale (30.8.-4.9.1982)*, Louvain-La-Neuve 1986, Vol. I, 247-251.
- H. HUNGER - I. SEVCENKO, *Des Nikephoros Blemmydes Βασιλικὸς Ἀνδριάς und dessen Metaphrase von Georgios Galesiotes und Georgios Oinaïotes*. Ein weiterer Beitrag zum Verständnis der byzantinischen Schrift-Koine, Wien 1986, 307 S. (Wiener Byzantinistische Studien XVIII).
- ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΔΟΥΚΑ ΤΟΥ ΛΑΣΚΑΡΙ, *Λόγος Δ' Περὶ Θεωνυμίας*. Προοίμιον-Ἐπιμέλεια: Α. ΚΟΣΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Ἄγρα 1987, 34 σελ.
- ΧΡ.Θ. ΚΡΙΚΩΝΗΣ, *Θεοδώρου Β' Λασκάρως Περὶ Χριστιανικῆς Θεολογίας Λόγοι*, Ἐκδοσις Γ', Θεσσαλονίκη, University Studio Press 1990, 231 σελ. (Α' Ἐκδοσις 1987).
- Δ.Ζ. ΝΙΚΗΤΑΣ, *Boethius, De topicis differentiis καὶ οἱ βυζαντινὲς μεταφράσεις τῶν Μανουῆλ Ὀλοβόλου καὶ Προχόρου Κυδώνη. Παράρτημα/Anhang: Eine Pachymeres-Weiterbearbeitung der Holobolos-Übersetzung*. Εἰσαγωγὴ καὶ κριτικὴ ἔκδοσις τῶν κειμένων. Ἀθήναι (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) - Paris (Librairie J. Vrin) - Bruxelles (Editions Ousia) 1990, CLIV+270 σελ. (CPhMA - Βυζαντινοὶ Φιλόσοφοι/Philosophi Byzantini 5).
- A. FAILLER, "Le principe de l'économie ecclésiastique vu par Pachymère", *JÖB* 32/4 (1982) 287-295 (Akten des XVI. Intern. Byzantinistenkongresses, Wien 4-9.10.1981).
- D.Z. NIKITAS, "Boethius, De differentiis topicis: Eine Pachymeres-Weiterbearbeitung der Holobolos-Übersetzung", *Classica et Mediaevalia* 38 (1987) 267-286.
- ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΧΥΜΕΡΟΥΣ, *Ἐπιπένημα εἰς τὸν Παρμενίδην Πλάτωνος [Ἀνωδύμον Συνέχεια τοῦ Ὑπομνήματος Πρόκλου]*. Critical Edition with Translation by T.A. GADRA, S.M. HONEA, P.M. STINGER, G. UMHOLTZ. Introduction by L.G. WESTERINK, Ἀθήναι (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) - Paris (Librairie J. Vrin) - Bruxelles (Editions Ousia) 1989, XXIV+125 p. (CPhMA - Βυζαντινοὶ Φιλόσοφοι/Philosophi Byzantini 4).

- *L.G. WESTERINK, "Le Basilikos de Maxime Planude", *Byzantinoslavica* 27 (1966) 98-103; 28 (1967) 54-67; 29 (1968) 34-50.
- M. GIGANTE, "Logos Basileus. Cenni introduttivi all' inedito Protrettico di Teodoro Metochites", *JÖB* 32/4 (1982) 359-378.
- M.C. VITALI, "Théodore Métochite et sa 'Paraphrasis in libros III De anima Aristotelis'", *L'homme et son univers au Moyen Age. Actes du VIIème Congrès intern. de philosophie médiévale (30.8.-4.9. 1982)*, Louvain-La-Neuve 1986, Vol. I, 273-278.
- EVA DE VRIES-VAN DER VELDEN, *Théodore Métochite. Une ré-évaluation*, Amsterdam, J.C. Gieben 1987, 280 p.
- Γ. ΜΠΟΖΩΝΗΣ, "Ανέκδοτον μελέτημα τοῦ Νικηφόρου Χούμνου *Περὶ κόσμου καὶ τῆς κατ' αὐτὸν φύσεως*", *Δίπτυχα* 1 (1979) 97-103.
- *B. ΛΑΟΥΡΔΑΣ, "Θωμᾶ Μαγίστρου, *Τοῖς Θεσσαλονικεῦσι Περὶ ὁμοιότητος*", *Ἐπετ. Νομ.-Οἰκον. Ἐπιστ. Πανεπιστ. Θεολογικῆς* 12 (1969) 749-775.
- A.Θ. ΝΕΖΕΡΙΤΗΣ, *Θεοδόουλου τοῦ Μαγίστρου Λόγος περὶ βασιλείας καὶ πολιτείας*. Εἰσαγωγή, κείμενον καὶ μετάφρασις, <Ἀθήναι> 1979, 162 σελ.
- *E.Θ. ΤΣΟΛΑΚΗΣ, "Ὁ Γεώργιος Λαλίθης καὶ ἡ ἡσυχαστικὴ ἔριδα", *Ἑλληνικά* 18 (1964) 84-96 [88-90: *Τῷ φιλοσόφῳ Γρηγοῤῃ*, 93-94: οἱ "Ἀπορίες" τοῦ Λαλίθου πρὸς τὸν Βαρλαάμ].
- *A. FYRIGOS, *Barlaam Calabro, Epistole a Palamas*. Introduzione, testo, traduzione, note, Roma, Officium Libri Catholici 1975, LXVII+141 p.
- J. MOGHET - A. TIHON, *Barlaam de Seminara, Traités sur les éclipses de soleil de 1333 et 1337*. Histoire des textes, éditions critiques, traductions et commentaires, Louvain 1977.
- R.E. SINKEWICZ, "The *Solutions* addressed to George Lapithes by Barlaam the Calabrian and their Philosophical Context", *Mediaeval Studies* 43 (1981) 151-217.
- R.E. SINKEWICZ, "The Doctrine of the Knowledge of God on the Early Writings of Barlaam the Calabrian", *Mediaeval Studies* 44 (1982) 181-242.
- A. FYRIGOS, "Una ἀντιστροφή (conversio) nella dialettica scolastica di Barlaam Calabro", *Studi Bizantini e Neogreci* 1983, 433-443.
- A. FYRIGOS, "Barlaam Calabro tra l' aristotelismo scolastico e il neoplatonismo bizantino", *Il Veltrò* XXVII (1983) 185-195.
- L.G. WESTERINK, "La profession de foi de Gregoire Chioniadès", *Revue des Etudes Byzantines* 38 (1980) 233-245 [243-245: *Ὁμολογία τοῦ ἱατροσοφιστοῦ Χιονιάδου*].
- ΧΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, "Μὴ θεολογικὲς σπουδὲς καὶ ἔργα Νικολάου Καβάσιλα ἐπὶ Γεωμετρίας, Φυσικῆς καὶ Ἀστρονομίας", *Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς* 68 (1985) 208-236.
- *Δ.Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ, "Ἡ πρὸς τὸν Βαρλαάμ διένεξις τοῦ Γρηγοῤῃ", 18 (1964) 44-72 [62-69: *τὸ κείμενον*].

- *E. MOUTSOPOULOS, "La notion de 'kairicité' historique chez Nicéphore Grégoras", *Βυζαντινά* 4 (1972) 207-213 = "Ἡ ἔννοια τῆς 'καιρικότητος' παρὰ Νικηφόρω Γρηγοῤῃ", *Φιλοσοφικοὶ Προβληματισμοί*, τ. Β', Ἀθήναι 1978, 231-238.
- *P.L.M. LEONE, *Niceforo Gregora, Fiorenzo o intorno alla sapienza*, Napoli 1975, 244 p. (Università di Napoli, Cattedra di Filologia Bizantina 4).
- *CH. JOURNET, "Palamisme et Thomisme", *Revue Thomiste* 60 (1960) 429-452.
- *L. CLUCAS, *The Hesychast Controversy in Byzantium in the 14th c. A Consideration of the Basic Evidence*, Diss. Univ. of California (Univ. Intern. Microfilms, Ann Arbor, Mich. 1976, X+626 p.
- R.D. WILLIAMS, "The Philosophical Structures of Palamism", *Eastern Church Review* 9 (1977) 27-44.
- I. TRETOWAN, "Irrationality in Theology and the Palamite Distinction", *op. cit.* 19-26.
- J. MEYENDORFF, *Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ ἡ ὁρθόδοξη μυστικὴ παράδοση*. Μετάφραση ΕΛ. ΜΑΙΝΑΣ, Ἀθήναι, "Ἀκρίτας" 1983, 223 σελ. [1η Γαλλικὴ ἔκδοσις 1959, Ἀγγλικὴ Μετάφρασις, Νέα Ὑόρκη 1974].
- J. MEYENDORFF, *Gregory Palamas, The Triads*, Transl. by N. GENDLE, New York, Paulist Press 1983.
- N.Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ, "Ἡ ἐξουσία. Σπουδὴ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοδώρου Μεληνιώτου", *Ἐπετ. Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 44 (1979-80) 345-375.
- N.Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ, "Ὁ ὀρισμὸς τῆς φιλοσοφίας κατὰ Θεόδωρον Μεληνιώτην", *JÖB* 32/4 (1982) 379-386 (Akten des XVI. Intern. Byzantinistenkongress, Wien 4-9.10.1981).
- B.Σ. ΨΕΥΤΟΓΚΑΣ, *Φιλοθέου Κοκκίνου Λόγοι καὶ Ὁμιλίαι*, Θεσσαλονίκη 1981, 320 σελ. (Θεσσαλονικεῖς Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς).
- W. LACKNER, "Ein angebliches Opusculum des Makarios Chrysokephalos über den ὄρος ζωῆς", *JÖB* 33 (1983) 75-78.
- Γ.Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, *Ἰωσήφ Φιλάργης ἢ Φιλάργιος*, Θεσσαλονίκη 1978, 368 σελ. (Διδακτ. Διατριβὴ Πανεπιστ. Ἰωαννίνων).
- Γ.Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, "Ὁ κατὰ Λατίνων δικανικὸς λόγος τοῦ Ἰωσήφ Φιλάργη", *Κληρονομία* 10 (1978) 281-311.
- Γ.Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, "Τὰ χειρόγραφα τῶν ἔργων τοῦ Ἰωσήφ Φιλάργη", *Πεπραγμένα Δ' Διεθνoῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου* (Ἡράκλειο 1976), τ. Β', Ἀθήναι 1981, 404-411.
- Γ.Κ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, "Ἀνέκδοτες ἐρμηνεῖες τοῦ Ἰωσήφ Φιλάργη σὺς ἡ Κατηγορίες καὶ στὸ *Περὶ ἐρμηνείας* τοῦ Ἀριστοτέλη", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθήναι 1981) 291-298.
- *D.M. NICOL, "A Paraphrase of the Nicomachean Ethics attributed to the Emperor John VI Cantacuzene", *Byzantinoslavica* 29 (1968) 1-16.
- Φ.Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, *Δημητρίου Κυδώνη: Θωμᾶ Ἀκυνιάτου Σόμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα* (2a, 2ae 17-22), Ἀθήναι 1979, 95 σελ. (Corpus Philosophorum Graecorum Recentiorum II,16).

- E. MOUTSOPOULOS, "Influences aristotéliciennes dans les traductions des œuvres de Saint Thomas par Démétrius Cydonès (XIVe s.)", *Δημητρίου Κυδώνη: Θωμά Ἀκρινάτου Σούμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα*. Ἐπιμ. ἐκδ. Φ.Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ἀθήναι 1979, 7-10 (CPhGrR II,16).
- Φ.Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ - Μ. ΜΠΡΕΝΤΑΝΟΥ, *Δημητρίου Κυδώνη: Θωμά Ἀκρινάτου Σούμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα* (2α, 2αε 23-33), Ἀθήναι 1980, 235 σελ. (CPhGrR II,17A).
- F. KIANKA, "The Apology of Demetrius Cydones: A Fourteenth-Century Autobiographical Source", *Byzantine Studies/Etudes Byzantines* 7 (1980) 57-71.
- E. MOUTSOPOULOS, "L'idée de la liberté dans la correspondance de Démétrius Cydonès", *Διοτίμα* 9 (1981) 130-133.
- E. ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, "Ἡ τεχνικὴ τῆς ἀναδιαρθρώσεως τῶν ἀριστοτελικῶν ἀναφορῶν παρὰ Δημητρίῳ Κυδώνῃ", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθήναι 1981) 162-167 = "La technique de reconstruction des citations aristotéliciennes chez Démétrius Cydonès", *Δημητρίου Κυδώνη: Θωμά Ἀκρινάτου Σούμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα* Ἐπιμ. ἐκδ. Φ.Α. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ - Μ. ΜΠΡΕΝΤΑΝΟΥ, Ἀθήναι 1980, 7-11 (CPhGrR II 17A).
- Σ. ΣΙΔΕΡΗ - Π. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Δημητρίου Κυδώνη: Θωμά Ἀκρινάτου Σούμμα Θεολογική, ἐξελληνισθεῖσα* (2α, 2αε 34-56), Ἀθήναι 1982, 281 σελ. (CPhGrR II,17B).
- E. MOUTSOPOULOS, "Thomisme et aristotélisme à Byzance: Démétrius Cydonès", *JÖB* 32/4 (1982) 307-310 (Actes du XVIe Congrès Intern. d'Études Byzantines, Wien 4-9.10.1981).
- PH.A. DEMETRACOPOULOS, "Demetrios Kydones' Translation of the 'Summa Theologiae'", *JÖB* 32/4 (1982) 311-320.
- *F. TINNEFELD, "Georgios Philosophos. Ein Korrespondent und Freund des Demetrios Kydones", *Orientalia Christiana Periodica* 38 (1972) 141-171.
- D.Z. NIKITAS, *Eine byzantinische Übersetzung von Boethius' De hypotheticis syllogismis*, Göttingen, Vandenhoeck-Ruprecht 1982, 210 S. (Hypomnemata 69).
- Δ.Ζ. ΝΙΚΗΤΑΣ, "Ἡ βυζαντινὴ μετάφραση τοῦ ἔργου τοῦ Βοηθίου *De differentiis topicis* ἀπὸ τὸν Πρόχορο Κυδώνῃ", *Ἑλληνικά* 35 (1984) 275-315 [287-315: ἔκδοση τοῦ κειμένου, 446: Γαλλικὴ περίληψη].
- H. HUNGER, *Prochoros Kydones, Übersetzung von acht Briefen des Hl. Augustinus*, Wien 1984 (Wiener Studien, Beiheft 9).
- H. HUNGER, *Prochoros Kydones' Übersetzungen von S. Augustinus, De libero arbitrio I 1-90 und Ps.-Augustinus, De decem plagis Aegyptiorum* (lateinisch-griechisch), Wien 1990, 96 S. (Wiener Studien, Beiheft 14).
- *F. KLEIN-FRANKE, "Die Geschichte des frühen Islam in einer Schrift des G. Gemistos Plethon", *Byzantinische Zeitschrift* 65 (1972) 1-8 [5: Text].
- *I.P. MEDVEDEV, "Ἡ πολιτικὴ οἰκονομία τοῦ Πλήθωνος" (ρωσικά), *Viz. Vremeni* 34 (1973) 88-96.
- *A.M. LEPIN, *Le système astronomique de Georges Gémiste Pléthon* (texte inédit), Louvain 1975 (Mémoire de licence dactylographié).
- P. TAVARDON, "Le conflit de Georges Gémiste Pléthon et de Georges Scholarios au sujet de l'expression d'Aristote τὸ ὄν λέγεται πολλαχῶς", *Byzantion* 47 (1977) 268-278.

- N. PATRICK PERITORE, "The Political Thought of Gemistos Plethon: A Renaissance Byzantine Reformer", *Polity* X (1977) 168-191.
- G.A. PAPACOSTAS, *The Philosopher George Gemistos Plethon. The Identification and Localisation of his Manuscripts with an attached Bibliography in Greek*, Springfield, Va (National Technical Information Service) 1977, 43 p.
- R. ARGYROPOULOS, "Theosebeia in Plethon's Work: a Concept in Transition", *Φιλοσοφία* 17-18 (1978-79) 391-395.
- G.A. PAPACOSTAS, *George Gemistos Plethon. An Overview of his Life and Thought with a Comprehensive Bibliography*, Harrisburg, Pa 1979, 170 p.
- J. NICOLET - M. TARDIEU, "Pletho Arabicus. Identification et contenu du Ms Arabe d'Istanbul, Topkapi Serâi, Ahmet III 1896", *Journal Asiatique* CCLVIII (1980) 35-57.
- Α.Κ. ΜΠΑΡΤΖΕΛΙΩΤΗΣ, *Ἡ κριτικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους παρὰ Πλήθωνι ὡς ἔκφρασις τοῦ ἀντιαριστοτελισμοῦ κατὰ τὸν ἐ' αἰῶνα*, Ἀθήναι 1980, 237 σελ.
- Α.Κ. ΜΠΑΡΤΖΕΛΙΩΤΗΣ, "Ἡ ὑπὸ τοῦ Πλήθωνος κριτικὴ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Ἀριστοτέλους κατὰ τῆς θεωρίας τῶν πλατωνικῶν ἰδεῶν", *Πρακτικὰ Παγκοσμίου Συνεδρίου "Ἀριστοτέλης"* (Θεσσαλονίκη 7-14.8.1978), τόμ. II (Ἀθήναι 1981) 50-57.
- D. DEDES, "Die Handschriften und das Werk des Georgios Gemistos Plethon", *Ἑλληνικά* 33 (1981) 66-81, 208.
- TH. NIKOLAOU, "Georgios Gemistos Plethon and Proklos. Plethons 'Neoplatonismus' am Beispiel seiner Psychologie", *Jahrbuch Österreichischen Byzantinistik* 32 (1982) 387-399.
- PLETHON, *Traité des Lois (Une cité idéale au XVe siècle: L'utopie néoplatonienne d'un byzantin)*. Présentation de R. BRAGUE, Paris, Vrin 1982, C+316 p. (Reprise partielle de l'édition Paris 1858).
- M. KOUTLOUKA, "Les idées socialistes de Gémiste Pléthon", *Cahiers de philosophie politique et juridique de l'Univ. de Can* 4 (1983) 85-97.
- A. ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ, "Λόγοι καὶ μαθήσεις πρὸς ἀρετὴν στοὺς Πληθωνικοὺς Νόμους", *Λακωνικαὶ Σπουδαὶ* 7 (1983) 45-55.
- A. ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ, "Critique de la Sophistique par Pléthon", *Revue de Philosophie Ancienne* No 2/1984, 29-40.
- I. MEDVEDEV, "Solar Cult in Plethon's Philosophy", *Βυζαντινὰ* 13 (1985) 739-749.
- D. DEDES, "Die wichtigsten Gründe der Apostasie des Georgios Gemistos Plethon", *Φιλοσοφία* 15-16 (1985-86) 352-375.
- D.N. KOUTRAS, "On the Concepts of Nature and Art in Pletho's Treatise *De differentiis*", *Πλάτων* 38 (1986) 166-175.
- L. COULOUBARITSIS, "Phusis et techné dans le *De differentiis* de Pléthon", *L'homme et son univers au Moyen Age. Actes du VIIème Congrès Intern. de philosophie médiévale* (1982), Louvain-La-Neuve 1986, Vol. I, 334-340.
- C.M. WOODHOUSE, *Gemistos Plethon: The Last of the Hellenes*, Oxford, Clarendon Press 1986, 391 p.
- B. TAMBRUN-KRASKER, *Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος Περί ἀρετῶν. - Georges Gémiste Pléthon, Traité des vertus*. Edition critique avec introduction, traduction et commentaire, Ἀθήναι (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν) - Leiden (E.J. Brill) 1987, XCII+127 p. (CPhMA - Βυζαντινοὶ Φιλόσοφοι/Philosophi Byzantini 3).

- ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, *Πλατωνισμός και Ἀριστοτελισμός κατά τὸν Πλήθωνα. Μελέτες ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Συμπόσιο Σπάρτης (26-28.9.1985)*. Πρόλογος Ε. ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ - Εἰσαγωγή Λ. ΜΠΑΡΤΖΕΛΙΩΤΗ, Ἀθήνα 1987, 343 σελ.
- Σ.Π. ΣΠΕΝΤΖΑΣ, *Γ. Γεμιστός-Πλήθων, ὁ φιλόσοφος τοῦ Μυστρᾶ. Οἱ οἰκονομικὲς, κοινωνικὲς καὶ δημοσιονομικὲς του ἀπόψεις*. Δεύτερη ἔκδοση μὲ Πρόλογο C.M. WOODHOUSE, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Μ. Καρδαμίτσα 1987, 158 σελ.
- Γ.Β. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, *Γεωργίου Πλήθωνος Γεμιστοῦ ἢ Σοσιαλιστικὴ Πολιτεία. Κοινωνία καὶ κοινωνικὴ σκέψη στὸ Βυζάντιο*, Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Πιτσιλὸς 1987, 206 σελ.
- Α.Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ, Λήμμα "Πλήθων-Γεμιστός, Γεώργιος, Παγκόσμιο Βιογραφικὸ Λεξικό", Ἀθήνα, Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, τόμ. 8 (1988) 307-309.
- GEORGIOS GEMISTOS PLETHON, *Politik, Philosophie und Rhetorik im spätbyzantinischen Reich (1355-1452)*. Aus dem Griechischen übersetzt und erläutert von W. BLUM. Hrsg. von P. WIRTH, Stuttgart 1988 (Bibliothek der griech. Literatur 25).
- E.V. MALTESE, *Georgii Gemisti Plethonis Contra Scholarii pro Aristotele objectiones*, Leipzig, Bibliotheca Teubneriana 1988, XII+46 p.
- E.V. MALTESE, *Georgii Gemisti Plethonis Opuscula de Historia Graeca*, Leipzig, Bibliotheca Teubneriana 1989, XII+46 p.
- B. LAGARDE, "Georges Gémiste Pléthon: Contre les objections de Scholarios en faveur d'Aristote (Réplique)", *Byzantion* LIX (1989) 354-507.
- Θ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, *Αἱ περὶ πολιτείας καὶ δικαίου ἰδέαι τοῦ Γ. Πλήθωνος Γεμιστοῦ*, Β' Ἐκδοσις βελτιωμένη μετὰ Παραρτήματος: "Zum Stand der Forschung über Plethon ausgehend vom Werk Fr. Schultzes", Θεσσαλονίκη 1989, 154 σελ. (Κέντρο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν 13).
- Α.Κ. ΜΠΑΡΤΖΕΛΙΩΤΗΣ, *Ὁ Ἑλληνοκεντρισμὸς καὶ οἱ κοινωνικοπολιτικὲς ἰδέες τοῦ Πλήθωνος*, Ἀθήνα 1989, 95 σελ.
- Μ.Α. ΤΟΥΡΤΟΓΛΟΥ, "Ποινικὲς ἀντιλήψεις τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος στοὺς Νόμους του", *Πελοποννησιακά*, Παράρτημα 16 (1990) 45-53 (Πρακτικὰ τοῦ Ἑκτακτοῦ Πνευματικοῦ Συμποσίου, Σπάρτη-Μυστρᾶς 27-29.5.1988).
- Κ. ΜΑΜΩΝΗ, "Ὁρθόδοξη ἀντιρρητικὴ κατὰ Πλήθωνος", *op. cit.* 209-224.
- Θ.Δ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, "Αἱ δημοσιονομικαὶ θεωρίαι τοῦ Γεμιστοῦ-Πλήθωνος", *op. cit.* 225-359.
- Κ. ΜΑΜΩΝΗ, "Ἡ ἀντίκρουση τοῦ Περί εἰμαρμένης λόγου τοῦ Πλήθωνος ἀπὸ τὸν Ματθαῖο Καμαριώτη", *Πρακτικὰ Α' Τοπικοῦ Συνεδρίου Λακωνικῶν Μελετῶν* (Μολαΐοι 1982), Ἀθήνα 1983, 441-452.
- Κ. ΜΑΜΩΝΗ, "Μανουὴλ Κορίνθιος, Κατὰ Λατίνων καὶ κατὰ Πλήθωνος. Παρουσίαση δύο ἀνεκδότων λόγων του", *Πρακτικὰ Β' Τοπ. Συνεδρίου Κορινθιακῶν Σπουδῶν* (Λουτράκι 1984), Ἀθήνα 1986, 209-219.
- *P. TAVARDON, *Commentaire de la Logique d'Aristote par Georges Scholarios. Les ante-prédicaments*, Toulouse-Mirail 1976 (Thèse de 3ème cycle).
- Θ.Ν. ΖΗΣΗΣ, *Γεννάδιος Β' Σχολάριος. Βίος, συγγράμματα, διδασκαλία*, Θεσσαλονίκη, Πατριαρχ. Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν 1980, 555 σελ. (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 30). 2η ἔκδ. 1988

- W. LACKNER, "Die Arbeiten des Georgios Scholarios zur aristotelischen Physik", *XVI. Intern. Byzantinistenkongress (Wien 4-9.10.1981), Résumés der Kurzbeiträge*, Wien 1981, 8.3.
- ST. EBBESEN - J. PINBORG, "Gennadius and Western Scholasticism", *Classica and Mediaevalia* 33 (1981-82) 263-319.
- *E. GARIN, "Il platonismo come ideologia della sovversione europea. La polemica antiplatonica di Giorgio Trapezuntio", *Studia Humanitatis. Festschrift E. Grassi*, München 1973, 113-120.
- *M. CISZEWSKI, "Aristotelizm chrzescijanski. Jerzego z Trapezuntu", *Studia Mediewistyczne* 15 (1974) 3-69.
- *G. RAVEGNANI, "Nota sul pensiero politico di Giorgio da Trebisonda", *Aevum* 49 (1975) 311-329.
- *J. MONFASANI, *George of Trebizond. A Biography and a Study of his Rhetoric and Logic*, Leiden, Brill 1976, 414 p. (Columbia Studies in the Classical Tradition I).
- *A. ZANIBONI, *Trattato inedito di Teodoro Gaza sulla filosofia di Platone e di Aristotele*, Università di Padova, Tesi di Laurea 1967-68.
- *L. LABOWSKY, "An unknown Treatise by Theodoros Gaza", *Mediaeval and Renaissance Studies* 6 (1968) 173-198 [191-198: τὸ κείμενο].
- *L. LABOWSKY, "Aristoteles, De plantis and Bessarion", *Mediaeval and Renaissance Studies* 5 (1961) 132-154.
- *Z.V. UDALCOVA, "Τὰ φιλοσοφικὰ ἔργα τοῦ Βησσαρίωνος καὶ ἡ φιλοσοφικὴ ἐπίδρασή τους στὴν Ἰταλία" (ρωσικά), *Viz. Vremeni* 35 (1973) 75-88.